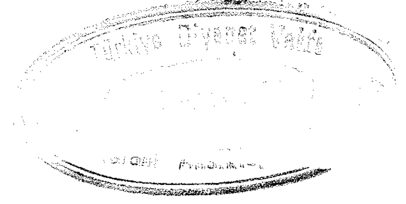
M. Şemseddin Canpek

KÜLLİYÂT-I ŞEMSÎ

(Divân-ı Hadîkatü'l-Meânî)

Neşre Hazırlayan

Doç.Dr. Orhan Bilgin

İstanbul 1990

İÇİNDEKİLER

TAKDİM:

Üstâdım M. Şemseddin-i Bursavî (k.s.a) bu yüce eserlerini, 1950-1960 yılları arasında meydana getirerek, biz âcizlerine emanet bırakmıştır. Üstâdımızın bu manzumelerini neşretmeği fazlasıyla arzu ediyorduk. Uzun yıllar aradan sonra, adlarını yazmayacağım İnegöllü kardeşlerimin sebat, himmet ve gayretleri ile bu sonsuz arzumuz tahakkuk eyledi. Kendilerine minnet ve şükran borçluyuz. Allah (c.c) onlardan râzı olsun.

Eksik, kusur ve hata tamamiyle biz âcizlere râcidir. Eserin Osmanlıca aslı mahfuzumuzdur; meraklılar oraya mürâcaat edebilirler. Zamanımız insanlarına okunması biraz ağır gelecekse de, ma'nevî feyze vesîle olması şüphesizdir.

Bu âcizâne notumla okuyanları şimdiden kutlar, eseri vakıf olarak ücretsiz takdim eyleriz.

Aralık 1990
Ma'nevî evlâdı,
E. Sabri Kalyoncuoğlu

ÖNSÖZ:

Bu çalışmada, Bursa'da doğmuş, ömrünün büyük kısmını aynı yerde geçirmiş ve yine aynı şehirde ebediyete göçmüş olan asrımızın Nakşibendî şeyhlerinden Muhammed Şemseddin Canpek'in, daha yaygın şöhretiyle Şemseddin-i Bursavî'nin manzum eserleri bir araya getirilmeştir. Merhum, manzumelerinin bir araya getirilmesi ve basılması halinde onlara "Divan-ı Hadîkatü'l-Ma'ânî" denmesini arzı edermiş. Ancak değişik nazım türleriyle çeşitli konularda yazılmış manzumeler olmaları dolayısiyle, onların bir külliyat olarak mütalea edilmesi gerektiği hükmüne vararak, hepsine "Külliyât-ı Şemsî" adını verdim. Zira merhum, şiirde "Şemsî" mahlâsını kullanmıştı. Bu keyfiyet zaten manzumeler okunduğunda anlaşılacaktır.

Sunulan metin, merhum Şemseddin Canpek'in perakende mâhiyetindeki manzumelerinin, ma'nevî oğlu ve halifesi E. Sabrî Kalyonucuoğlu tarafından istinsah edilen metne istinad etmektedir. Bu metin, 180 varaklık çizgili, mukavva kapaklı alelâde bir okul defteri içindedir. Bu defterde önceden kaydedilmiş bazı manzumeler sonradan, üstü çizilerek, silinmiştir. Arap harfleriyle yazılmış ikinci bir nüsha daha vardır ki, bu da bir önceki nüshadan istinsah edilmiştir ve ilk nüshadaki bazı kelimeler değiştirilmiştir. Binaenaleyh, zaruret hâsıl olmadıkça, bu ikinci nüshadan istifade cihetine gidilmemiştir. İlk nüshada mevcud olan manzumeler kaydedildikleri şekilde tesbit edilmiş, hiçbir müdahale ve değişikliğe gidilmemiştir. Yani E. Sabrî Kalyoncuoğlu'nun istinsah ettiği nüshadaki metinler, hiçbir tashih veya ilave olmaksızın, yeni harflerle tesbit edilerek, mümkün mertebe sağlam bir metnin ortaya çıkmasına çalışılmıştır. Yazma nüshada mevcud metnin dışında herhangi bir müdahaleyi metnin basılmasını deruhte edenler istememişlerdir. Bu şartlar altında yapılabilenin en iyisi ve en doğrusu yapılmıştır. Keyfiyetin bu şekilde bilinmesinde fayda vardır. Çok zarurî hallerde dip notu konmuştur.

Bu satırların yazarı, yapılabileni yapmanın hazzını duymaktadır. Ancak yaptığı çalışmanın hatasız olduğunu asla iddia etmemektedir. Hatâsız fiil, sâdece Hâlik-i Mutlak'a mahsustur. Bu itibarla, ilim ve zevk

ü selîm erbâbından samimi ricam, tesbit edecekleri hata ve eksiklikleri haber vermeleridir. Kendilerine medyun u şükran olacağımı şimdiden belirtmek isterim.

Aralık 1990
Doç.Dr. Orhan BİLGİN

HAYATI:

(Rumî: 1302-1381, Milâdi: 1886-1965)

Manzûmelerini bir külliyat halinde sunduğumuz Muhammed Semseddin Canpek veya daha yaygın adıyla Muhammed Şemseddin-i Bursavî'nin hayatı ve tahsili hakkında herhangi bir matbu veya gayri matbu eserde biçbir bilgi mevcut değildir. O'nun çocukluğu, gençliği, olgunluk ve yaşlılık dönemi ile tahsili hakkındaki bütün bilgileri, halifesi ve manevî evlâdı E. Sabri Kalyoncuoğlu vermiştir. Şeyhi ve mürşidinden her duyduğunu hâfızasına nakşeden, sevgi ve bağlılık nümûnesi bu zât-ı muhterem, aşağıdaki malumatı verdi:

"Üstadımı anlatmadan önce, kendilerine mürşidlik yapan silsileden de bir nebze bahsetmek gerekiyor. Böylece hem vefâ borcumuzu ödemiş ve hem de yollarının ne kadar doğru ve İlâhî rızâya uygun olduğu anlaşılmış olur.

Yaradılmışların en üstünü, enbiyalar sultanı Fahr-i âlem (s.a.s.) Efendimizle başlayan "Altın Halka", insanların en hayırlısı, ilk müslüman ve ilk halîfe Ebu Bekir-iSıddık (r.a.) vâsıtasıyla zamanlarının seçilmişleri tarafından elden ele, gönülden gönüle "Mukaddes Emanetin" noktasına halel getirilmeden, son zamanların mürşidi ve kutub makâmının sâhibi Mevlânâ Hâlid Ziyâeddin el-Bağdâdî (k.s.a.) hazretlerine teslim ediliyor. Ondan sonra da sırasıyla 31. halka olarak Abdullah-i Mekkî (k.s.a.) hazretlerine, 32. halka olarak Mustafa İsmet Yanyevî (k.s.a.) hazretlerine ve 33. halka olarak da bu sonuncu şeyhi'n manevî oğlu Osman Necmullah (k.s.a.) (Doğumu Rumî 1245, vefatı 1324) hazretlerine intikal ediyor.

II. Sultan Abdülhamîd devrinin dâhilîye nâzırı Mehmed Memduh Paşa, hem İsmet Yanyevî hazretlerinin dervişi, dolayısiyle Osman Necmullah hazretlerinin manevî kardeşi, hem de İstanbul Fatih/Çarşanba'daki dergâhın her türlü maddî ihtiyaçlarını karşılayan mütevellisidir. O sırada Bursa-Muradiye'deki "Mirî Budalâ (Kedili Dergâh) dergâhının şeyhlik makamı boşalmış ve Bursa vâliliğince, o zamanki nizâmın icabı olarak, Dâliliye Nezâreti'nden adı geçen münhal dergâh için bir mürşid isteniyor. Nâzır Memduh Paşa da, Osmanoğluları'nın ilk

devlet merkezi evliyalar burcu Bursa'ya lâyık gördüğü ma'nevî kardeşi Osman Necmullah Hazretlerinin vazifelendirilmesini, şeyhi ve mürşidi M. İsmet Yanyevî Hazretlerinden istirham ediyor. Yanyevî Hazretlerinin de münâsib görmesiyle, her bakımdan mükemmel yetişmiş olan Osman Necmullah (k.s.a.) rumî 1300 milâdî 1885 senesinde Mirî Budalâ Dergâhı şeyhlik makâmına getiriliyor.

Osman Necmullah Hazretleri, elli beş yaşın verdiği olgunluk ve büyük bir aşkla bu önemli vazifesine başlıyor. İrşad görevi pek parlak geçmektedir. Bursa'nın ilim erbabı ve halk tarafından pek seviliyor. Bu arada hiç evlenmemiş olan şeyh Osman Necmullah, dostlarının ve müridlerinin ısrarına dayanamayıp, haseb ve neşeben mümtaz bir hanımla nikâhlanıyor ve bu evlilikten de 1886 milâdî senesinde Mehmed Semşeddin adını verdikleri bir çocukları doğuyor.

Küçük Şemseddin, feyz ocağı dergâhta edeb, ihlâs ve irfan denizinde yıkana yıkana yetişirken, bir taraftan medrese ilimlerini tahsil ediyor, diğer taraftan da muhterem pederleri tarafından kendisine tarikat usûl ve âdâbı öğretilerek, Nakşî-Hâlidî-İsmetî sülûkü görüyorlar. Bu hâdiseyi üstâdım M. Şemseddin Hazretleri aynen şöyle naklettiler:

- "Oğlum, bu gün tam altmış iki yaşıma bastım. Kırk yıl doldu. Artık sırrımı açıklayabilirim. Bu keyfiyet de ilk def'a sana nasib oldu; ben hacıyım". Kırk yıllık sır ve hacılık; gözlerim hayretle açılmış ve şaşkın dinlemeye devam ediyorum:

- "Efendi babam, tekkede erbaîn hazırlıklarını tamamlatınca, İstanbul'dan erbaîne girecekleri çağırttı. Fâtih muhitinden beş hocaefendi ile Çarşanba'daki dergâhın emekdarlarından okuma yazma bilmeyen ancak gönül kapısı açık sebzeci Arnavut İsmail Efendi geldiler. Altı hocaefendi de Bursa'dan, bir de beni aralarına koydu; on üç kişi olmuştuk. Hepsi gün ve devran görmüş, yaşlı âlim ve ârif kimselerdi. Ben aralarında pek genç idim. Vazife ve dersler dışındaki zamanlarda yapılan sohbetlerde, ismim geçer ve " şeyhzâdemiz pek genç amma iyi yetişmiş; aramızda hilâfet alacaklardan biri de O'dur" derlerdi. Kırk gün tamamlanmıştı. Usûlüne göre yapılan merasimle biri sebzeci İsmail Efendi olmak üzere beş zâta hilâfet verildi; aralarında ben yoktum. Genç olmama rağmen, hocaefendilerden duyduğum sözlerle, ben de ümitlenmiştim. Tabiî netice beni biraz mahzun etmişti. Bir kaç ay sonra bir gün efendi babamın eline su döküyordum; münasib bir ifadeyle hocaefendilerden hakkımda duyduklarımı söyleyiverince:

"- İkmale kaldın Şemseddin" buyurdular. Mahcub olmuştum. Yine o günlerden bir gün yemek yerken, efendi babam anneme hitaben:

"- Hanım, Şemseddin'i iyi bir hazırla. O'nu uzun bir seyahate çıkaracağız". dediler; annem de cevaben:

"- Aman Efendi, pirlik yaşımızda Mevlâmız (c.c.) bir evlâd ihsan etti. O'nu nerelerde ziyan edeceksiniz?"

"- Senin aklın ermez hanım; sen O'nu hazırla, ötesine karışma. Dar ve sıkıntılı halinde, bi-iznillâh, O'nun yardımına yetişiriz." demesiyle, karar verilmiş oldu. Kısa zamanda hazırlığımız tamamlandı. Bursa makamlarından lüzûmlu vesâik temin edildi. Efendi bebamın ve annemin ellerini öpüp dualarını alarak, bütün sevdiklerime, tekkeme ve Bursa'ya vedâ ederek, İstanbul'a hareket ettim. İstanbul'da şeyhülislâmlıkça gerekli vesikam hazırlandı. Günü gelince de vapurla İskenderun'a hareket ettik."

Üstâdımın yolculuğu İskenderun'dan sonra kara yolu ile Halep, Şam, Kudüs, Nablus ve oradan da gemi ile Cidde'ye kadar sürüyor. Bilahare Mekke ve Medine. Hac farîzası dahil bu yolculuk bir buçuk yıl sürüyor. Seyahat dönüşünde Şam'daki Mevlânâ Hâlid-i Bağdadî (k.s.a.) hazretlerinin kabrini ziyaret ediyor; kabir başında kendinden geçiyor. Kendilerine geldikten sonra oradan ayrılırken, halktan bir kimse:

"- Cuma namazına geç kalacaksın, acele et". diyor. Halbuki, bu ziyarete çarşanba günü geldiğini gâyet iyi hatırlayan azîz üstâdım, üç günün nasıl geçtiğini bir türlü bilemiyor, akıl da erdiremiyor. Bu hâlin bir kerâmet olduğunu düşünüyor. Bursa'ya avdetinde pederinin elini öptüğünde, nice imtihan ve çilenin mükâfatı olan "Hilâfetnâme" eline veriliyor. Hilâfetnâmenin ne suretle verileceğinin, emrin nerelerden verildiğinin işareti olarak, hilâfetnâmenin altındaki tarih, Hâlid-i Bağdadî hazretlerinin kabri başında kendinden geçtiği günün tarihini taşıyor. Bunun üzerine muhterem pederleri:

"- Seyahatin, haccın ve hilâfetin bübârek olsun. Şimdi beni iyi din

le; seyahatin uzun sürdü. Bilen, tanıyan hep sordular; Kudüs'e kadar gönderdiğimi söyledim. Sen de ondan ötesini tam kırk yıl açıklamayacaksın." diyorlar. Üstâdım M. Şemseddin, bu sözlerden o gençlik halinde daha kırk yıl yaşayabileceği müjdesini sezip sevindiğini, o gün için bir sır ve incelik düşünmediğini beyan buyurmuşlar idi.

Yirmi iki yaşın baharında Nakşî-Hâlidî-İsmetî tarîkı "hilâfet" 'ini alan şeyhimin muhterem pederleri:

"- Şemseddin oğlum, fânî âlemde benim zamanım az kaldı. Kısa bir zaman sonra nizam bozulacak; memleket büyük bir belâya uğrayacak. O günleri görmek istemedik; niyâzımız kabul edildi. Gel, sana son bir vazifemiz kaldı; onu da icrâ eyleyelim." diyerek, yüce ma'nevî merasimi de idrâk ettiriyor. 1909 milâdî yılında muhterem pederleri Hakk'a yürüyünce, kendileri henüz yirmi üç yaşındadır, babasından boşalan Mîrî Budalâ Dergâhı şeyhlik makamına oturuyorlar. Babası, dergâhın hilâfetini de O'na bırakmışlardır

O devrin Bursa'sında her son bahar başlayıp, ilk bahar ortalarına kadar devam eden ev gezekleri olurdu. Her gezeğin bir sohbet ehli, kendi halkasını irşâd ederdi. Üstâdım M. Şemseddin (k.s.a.), toplantılarını tarîkat zikri şeklinde değil, tefsir, hadîs, fıkıh, kelâm v.b. gibi ilimleri öğreterek, İslâm ve Osmanlı tarihleriyle evliyâ menkıbelerini gâyet güzel bir tarzda anlatarak, hizmetlerine devam etmişlerdir.

Halk dilinde" Seferberlik" denilen I. dünya harbinde, vatan perişan, millet aç ve ızdırap içinde kıvranırken, bütün bu acıları yüreğinde aynen hisseden azîz üstâdım, hiç olmazsa yaşadığı şehrin sâkinlerine bir geçim yolu temini için, zamanın en kudretli adamı Enver Paşa ile bizzat görüşerek, aldığı müsaade ile bütün Bursa evlerini ordularımıza çorab, fanila dokuyan birer atölye haline sokmuş, zekâ ve enerjisini bu işlerin organizasyonuna hasretmişti. Bir müddet fiilî başkanlığını yaptığı Bursa Örücüler Kooperatifi'ni kurmak suretiyle, Bursa'nın bir sanayı şehri olmasının da temellerini atmış oldular. Vefatına kadar adı geçen kooperatifin fahri başkanlağını derunte eden aziz şeyhim, bu kooperatif sâyesinde iş ve ekmek sâhibi olan bir çok kimsenin de hayır duasını almıştır.

1927 yılında çıkarılan bir kanunla tekkeler kapatılınca, O da, do

kuz yıl bilfiil edâ ettiği Mîrî Budalâ Dergâhı şeyhliğinden ayrılıyor; kendisine iki fanila makinesi bırakarak, evinde uzlete çekiliyor. Bu iki makinenin gelirini Hoca Nâib Câmii imamlığından aldığı maaşa ekleyerek, kimsenin minnet yükü altına girmeden, maîşetini temin ediyor.

Çocukluk yaşlarında muhterem babası ile birlikte sık sık İstanbul'a giden üstâdım, Fâtih-Çarşanba'daki dergâhtan tanışıp arkadaş olduğu II. Sultan Abdülhamîd hazretlerinin kitapçıbaşısı sâyesinde bizzat Halîfe hazretleriyle de tanışıyor. Mütemâdî ziyaretler, hürmet ve meveddetin ziyadeleşmesine vesile oluyor. Bu arada M. Şemseddin ile şehzâde Selîm Efendi arasında sağlam bir arkadaşlık kuruluyor. Böylece Hazretin çocukluğunun bir kısmı sarayda geçiyor. İslâm Halîfesi Pâdişah, oğlu Selîm Efendi'yi M. Şemseddin Efendi ile birlikte sarayda sünnet ettiriyor. Hatta sünnet yatağında yattıkları müddet içinde, bizzat padişah tarafından kendilerine hikâye kitapları okunmak suretiyle eğlendiriliyorlar.

Bütün bu nakle çalıştığım ve daha nice hâtıralarını büyük bir vecd içinde dinledikten ve hâfızama silinmez bir şekilde nakşettikten sonra bir gün üstâdıma:

"- Efendim, bütün o âlemleri, hâtıraları sizinle birlikte yaşadım ve silinmemek üzere kalbimin en derin yerine sakladım. Ancak biz de fâniyiz; hâfızamız şimdiki kuvvetini kaybedebilir, sizin şiir kabiliyetiniz yücedir, ne olur, bu çok nühim halleri n azmediniz." dedim. İşte böyle bir yalvarış ve yakarışın sonunda, 1947 yılından sonraki sohbet devresinde, kendilerinin de kalem devri başlamış oldu. Divan edebiyatı tarzında nazm kâbiliyetinin mahsülü olan:

1- Divan-ı Hadîkat-ül Meânî,

2- Mevlid-i Nebiy Aleyhisselâm,

3- Nakşi-Hâlidî tariki, Adâb Risalesi,

4- Tezekkür-ül Mevt ve Rabıta Risalesi, eserleri meydana geliyor.

Bunlardan sadece (Tezekkür-ül Mevt ve rabıta Risalesi) hem Osmanlıca ve hem de bu günkü yazı ile bastırılmıştır.

Yetmişbeş yaşlarında iken üstadımın sıhhatı bozulmuş ve günbegün mukadder âkibetin endişesi ile, bizleri kederli etmeye başlamıştı. İstanbul'da idim. Yazdağım mektupta her kelimesi kalbimi sızlatarak:

- "Efendim, bu kabiliyetsiz oğlunuz, nazm hünerinden mahrum, Arapça ve Farsçaya da vukufumuz yok, (Manzum Silsile) de, sizi nasıl beyân edeceğiz?" deyişimize verdikleri cevapta:

- "Oğlum, bu gibi hallerde usûl, sonradan tescildir. Zamanı gelince bu mektubumuzu Hilmi Bey kardeşimize götürürsün. Selâmlarımı da söylersiniz. O Arapçaya da Farsçaya da vâkıftır. İsteğinizi o yerine getirir." buyurmuşlardı. Üstadımın vefatından sonra, hatıra mektubu ve emanet selamlarını Kimya Yük. Müh. Em. Alb, Hüseyin Hilmi Işık hazretlerine götürdük. Bu aziz dostumuz dileğimizi, bir kaç gün içinde lutfettiler. (Manzum Silsile) nin sonundaki, efendimi vasfeden, iki mısra O'mundur.

Üstadım cidden "muhibbi âli âbâ" idi. Bu vasfıyle her zaman fahr ederdi. Şeriat-ı Ahmediyeye, Ehl-i sünnet akîdesine en derin mâna ile vâkıf ve sâdık, Nakşi tarikatının son devir kümmelin ricalinden, (Ledün) ilmine aşina, has sohbet üyesi, keşif ve keramet gibi üstün vasıflara ermiş bir âli zât ve muhibbi âli âbâ idi.

Kendilerini son ziyaretimde, 20/ Tem./ 1965 Salı günü, evinde beni imamete geçirerek, namazlarımızı cemaatle eda etmiştik. Yatsı namazından sonra:

- "Efendim, ne olur sünnet namazlarını olsun oturarak eda eyleyiniz." teklifime verdikleri cevap:

- "Henuz dizlerimde derman var. Mevlâ'mdan hayâ ederim." buyurarak unutulmaz bir ders daha vermiş oldular.

Veda ederek İstanbul'a hareket ettim. dört gün sonra, geride üç erkek ve bir kız evlât bırakarak, baba yadigarı evinde 24/Tem./ 1965 Cumartesi günü rûhlarını Hakk'a teslim ediyorlar.

25/Tem./1965 Pazar günü ikindi namazını müteakip, Bursa Ulu Camii musallasında cenaze namazı kılınmış ve yetmiş dokuz yaşında olarak, Emir Sultan Kabristanında aziz vücudu toprağa konulmuştur.

Aziz rûhları şâd ve feyizleri üzerimizden eksilmesin.. Amin..."

KÜLLİYÂT-I ŞEMSÎ

MÜNÂCAT
(1)

Bî-hudûd hamd ü senâ olsun o Rabbü'l-âleme
İsm-i Rahmânirrahîm'le etti tebşîr Âdem'e

Sâhib-î mutlak ve hâkim oldu yevmü'd-dîne ol
Hem zihî sâni' ki abd-î mültecî buldu kabûl

Safha-î idrâki eyler zikr ile hep müstakîm
Ol sebîl kim dâr-ı me'vâ üzre olmuştur naîm

"Gayr-i mağdûb" eyle yâ Rab ravza-î dil şâd ola
Kılma " dâllîn" yâ Rahîm ol günde kim mîâd ola

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

HAK KİTAP
(2)

Gel Elif, Lâm, Mim oku haktır Kitâb,
Çün ne şek vardır ne reyb, budur meâb.

Müttekîye ol hidâyet va'd eder,
Gaybe îman, hem salât üzre hitâb.

Çün rızık verdi sana Hakk lûtf ile,
Gayre infâk eyle sen de al sevâb.

Biz ki, îman eyledik " mâ enzele",
Evvelînle bizlere geldi cevâb.

Cümlemiz onlar gibi ettik kabûl,
Inkıyâd ettik velî bî-ictinâb.

Hem hüdâdır hem atâdır ol ziyâ,
Müflihûnden ref' olunmuş hep nikâb.

Yâ Ilâhî sen kelâmın zâhir et,
Ver hidâyet Şemsî'ye etme azâb.

(Fâilâtün- fâilâtün- fâilün)

BAHR-İ SIFAT
(3)

İlâhî, zât-ı pinhânın nihânından semâ peydâ,
Temevvüc eyleyib bahrın eder hep âşinâ peydâ.

Ayân ehline esrârın sifattan eyledin izhâr,
Dedın bir kerre "ol" oldu yok iken mâsivâ peydâ.

Çıkardın zevk-i vuslatla yola bir çok ganî rehber,
Şuâ ile ona yetmez ki hurşîd asfiyâ peydâ.

Şereflendi cihan çün kim olup mir'ât-ı vechinden,
Kemâl-î hikmetin izhâr eden bin mehlikâ peydâ.

Tegâfül eyledi insan senin lûtf-i azîminden,
Yine etti şarâb-î aşk gönüllerde devâ peydâ.

Bıhâr-ı san'atın mevcî olan Şemsî'yi âcizde,
Demâ-dem tâb alıp ondan ede güftâr safâ peydâ.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

MUNTEHÂ-I SULÛK ve AHVÂL-İ SEYAHATTAN BEYÂN-I MUHTASARA
(4)

Seyehat emrini aldım tark-ı sugrâsını gördüm,
Tamâm etmek için seyri bişart ibrâsını gördüm.

Duâ oldu o sofrada bülend kudret şehâ döndüm,
Zamîr-î şevketin çok devre-î uhrâsını gördüm.

Zamânım şâb idi geçtim sülûk-î erbaîn üzre,
Yola çıktım hulûsümle anın sahrâsını gördüm.

Girip sahrâya dehşetle olup çöl mevc-ı rîgistân,
Serâb eyler temevvüc hem fezâ safrâsını gördüm.

Hazîn olmuş zemin her yer sararmış hep bütün âfâk,
Degildi mesken-î Âdem, güneş hârresini gördüm.

O yollarda düşüp kalktım leb-i atşân u bî-tâkat,
Refîkim yok, rekîbim yok, rehin devrâsını gördüm.

İmâretten tamâm hâlî o vâdıden geçip pür şâkk,
Hayat fecri sönem derken de nussârâsını gördüm.

Hudâ ihsânını aldım o kudretle yola daldım,
O nîkistân-ı müdhişten Kudüs dürrâsını gördüm.

Girip nûr-i hakîkat şu'lesiyle arz-ı Ken'ân'e,
Garîk-î hâk olup geçmiş bütün dehrâsını gördüm.

Revâk-ı meşhedin nurlar saçan sakf-î berîninde,
Nebîler merkezinde mün'akit şûrâsını gördüm.

Sükût-î vahdetî buldum resûller makberesinde,
O mabette hakîkat ehlinin kübrâsını gördüm.

Tefekkür eyleyib ahvâl-i mi'râcı gönül bir dem,
Açıldı Sahratullah'tan giden İsrâsını gördüm.

Yine ben durmadım aşkı delîl ettim revân oldum,
Tutup sahrâ-i Tih'den yol beşer hicrâsını gördüm.

Hudâ isterse kühistan bile düz yol olur aşka,
Nice efkar bulup yolda meçâ seyrâsını gördüm.

Geçer mi nardan insan ger mahabbet kudreti yoksa,
Nice geçmiş Selîm andan izin tuğrâsını gördüm.

Sıcaktan kavrulup kumlar, cahîm olmuş bütün vâdî,
Ziyâ-î âh-ı dîl ile geçip dârâsını gördüm.

Sevâhil seyrile bir gün ufukta Cidd'e göründü,
Hilâlin zill-i şâmında hayât umrâsını gördüm.

Çıkınca râh-ı feyyâza göründü serkûy-ı Ahmed,
Zafer tâcı gibi beytle safâ-hîrâsını gördüm.

Girip dâr-î gönülden ol hüviyyet gaybına bizler,
Çıkan feryâdları arşa nice kurrâsını gördüm.

Cemî-ul cemde olmuş sâdıkânın cümlesi hâzır,
O pîrân-î kirâmın hep gönül ârâsını gördüm.

Şuhûdumda bütün hâlât-ı aşk nâle güzîndim ben,
Hayâlimde Halîl'ın mesken-î merrâsını gördüm.

Sokuldum âb-i Zemzem isr-i pây-î cedd-i mahbûba,
Nübüvvet suyunun ol an lâtif mecrâsını gördüm.

Nıhân-î âşinâlarla girip ol halvet-î kudse,
Yazılmış hâne-î dostunda tebrîrâsını gördüm.

Duran zâir acep fâniyyetinden dâhi kurtulmuş,
Cesetlenmiş nazarda bend-i mu'tarrâsını gördüm.

Gönül tair vücûd zâir durulmaz her menâzılde,
Hemân ol hubb-i aslînın gelen cerrâsını gördüm.

Mukaddes yollara düştüm, olup ol zevk ile sermest,
Aman yâ Rab, mübârek Kubbe-î hadrâsını gördüm.

Düşüp bâb-î şerîfinde beyâna yok tahammül hiç,
Maîyette idi eshâb dahî Zehrâ'sını gördüm.

Türâbı cân verir emvâta ben rü'yet ile lâldim,
Ne rü'yet kim bitip anda tenim sugrâsını gördüm.

Tecellî etmede her zerreye Allah sıfâtından,
Bilâ-keyf anda ben nûr âlemin pîrâsını gördüm.

Ne oldum ben acep vermiş iken cânım o cânâna,
Ezel emrin zuhûriyle gelen büşrâsını gördüm.

O anda gördüğüm aynen nasıl fehm eyleye insan,
Beşerde nesl-i Âdem nüsha-î kübrâsını gördüm.

Sadâsız akseder her safhada yüzbin tecellîyât,
O hurşîd-î muarrânın ne dil-ârâsını gördüm.

Yeter Şemsî kalem yazmaz bu cezbe vasfıdır ancak,
Ilâhî nûrların beyzâsını hamrâsını gördüm.

Tahattürle yine serden nesîm-i pür-cünûn esti,
O hâlâta rübâî söyledim ammâ sesim pestdi.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

İLTICÂ - Î NA'T - I RESÛL
(5)

Serîr-î pâkine geldim ayânem yâ Resûlallah,
Edip sahrâları menzil ferâhnâkî idim vallah.
Gül-î ruhsârını arzû edince yol verip Allah,
Uçup geldim bula ihsan bu cânım yâ Resûlallah.

Garîb-î müptelâyım ben refîk-î hemdemim nerde?
Düşüp kalka sana geldim arayıp bir şifâ derde,
Dalâlet içre bırakma edip me'yus beni yerde,
Esîr-î derd-i gerdun nâtüvânım yâ Resûlallah.

Gelip hâk-î kerîminde yüzüm sürdüm yüzüm pâk et,
Reh-î aşkında mecnûnum diler kaldır diler hâk et.
Visâlinden cüdâ olmak ne müşkildir ferahnâk et,
Perîşânım, yeter eşkimde kanım yâ Resûlallah.

Sabâvetten berû dîdârına âşık olup geldim,
Mahabbetle yola çıkmışlara lâhik olup geldim
Çerâğ-î dil şuâğîle seni nâtık olup geldim,
Verip el şem-i cânâ bî-hirâmım yâ Resûlallah.

Tecellîgâh-ı feyzinde dili nûr et inâyet kıl,
Cemâlinle şeb-î hicrânımı dûr et himâyet kıl.
Temâşâ-yî cemâl azmiyle geldim sen adâlet kıl,
Sürûre eyleyip tebdîl figânım yâ Resûlallah.

Günâhım çok yüzüm yoktur nigâh etsem revâ olmaz,
Heman hâk-î Âdeminde demim aksa hebâ olmaz.
Türâbından şifâ buldum daha ahsen devâ olmaz,
İşin âh itme Şemsî'nin müdâmım yâ Resûlallah.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

EY GÖNÜL
(Tevâzu bâbında)
(6)

Ey gönül gel hâke düş, kendi gubârımdan sakın,
Terk-i cevr et âb-ı çeşm-î bî-karârımdan sakın.

Ol kemâl-î hayret içre anda yoktur hükm-i nâm,
Râh-ı aşka mebde-î yol hem-civârımdan sakın.

Fitneyi basmak için dîdem verir seylâbı hep,
Menba-î seylâb-î hikmet eşk-i bârımdan sakın.

Maden-î lûtf-î mürüvvet olmada hep nûr-ı Hakk,
Gelme şeytan nezdime sen nûr-i nârımdan sakın.

Hayl-i şâh-î sâhib-î mülkem silâhım yoksa da,
Sadrıma hannâs gelirse hışm-ı bârımdan sakın.

Gerçi ser-menzilde sâkin hücrede pür-ta'neyim,
Geçme sertçe çiğneyip de gül-izârımdan sakın.

Gir o bustâna tevâzu'la bulursun inşirâh,
Aç gözün hoyrat girilmez anda hârımdan sakın.

Hep geçen gün bir hayâtın aslıdır görmez misin ?
Seyr-i gülzâr eyle ammâ inkisârımdan sakın.

Sen Âdemle varlığa berzah nedir duydun mu hiç ?
Perde perde yükseliştir çık da bârımdan sakın.

Ehl-i derdin eylemiş rûşen dehir sohbetlerin,
Anma Şemsî tâlib-î devrâna dârımdan sakın.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

ÜMM-ÜL KİTAB (Irşâd)
(7)

İşit Ümm-ül kitâb hükmün bütün ebnâ-yi insâna,
Şerîatle hakîkattır duhûl et lübb-i Kur'ân'a

Tenâhî lâ-tenâhî'de kitabullah muhakkaktır,
Geçer zan eyleme bunsuz, düşersin sonra hüsrâna.

Hisâr-î hükm-i Kur'ân'ın dışı nefs-î hevâdır bil,
Nezâret olmadan şer'î, hakîkat sanma rü'yâna.

Tarîkat ma'rifet ancak hudûd-î şer' ile kaaim.
Bulup râhı gider dilden hicâbı var hurûşâna.

Yürü sonra o yollardan mücellâ eyleyüb kalbin,
Geçip menzilleri bir bir erersin feyz-i Rahmân'a.

Olup zâkir bi-İsmillâh Hudâ olsun fuâdında,
İçüp aşkın şarâbından girersin seyr ü seyrâna.

Şerîatle vusûl vardır velâkin sa'b olur yollar,
Refîksiz kat'ı müşküldür uyarsın belki şeytâna.

Edâ et emrini Hakk'ın bırakma en küçük şüphe,
Dahî ayrılma adlinden hicâbdır dîn ü dünyâna.

Bütün emr-î nevâfilde edip ikdâm azîmetle,
Hisâb-î yevm-i ef'âlin edip her gün hasîbâna.

Yıkıp tevhîd ile zemmi kerâhet nez'edip dilden,
Gire gör hulk-i ahsenle bulup yol kalb-i insâna.

Tecellîgâh-ı Mevlâ'dır okursun levh-i kudretten,
Ne tatlı bir tegannî var kulak ver uy da hayrâna.

Meserret bul huzûrda bin çeşit gamdan olup bîdâr,
Duyup esrâr-ı ibdâ'ı cilâ ver nûr-i îmâna.

Hakîkat seyri istersen hicâb-î zulmeti kaldır,
Gönül mülkünde iskân et yıkıp fer'i muhibbâna.

Atıl Şemsî o ummâna velâkin onla insân ol,
Sıkı tut dâmen-î şer'î katıl seyrân eden câna.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

HİKMET
(8)

Meşiyyet cilvegâhında felek arşdan revân eyler.
Ne kudrettir o kudret kim fezâyı pür-cihân eyler.

O bülbüldür ki hayrandır gülistânın bahârından,
Temâşâ eyleyip güller lisâniyle beyân eyler.

Tebâyi' ser-bülendinde göründü ravnak-î hikmet,
Müheyyâ eylemiş esbâb muhît-î şâyegân eyler.

Halelden hıfz içün Nûr-î Mahammed Mustafâ'yı hem,
Halîl'e âtaşi ânın içün bir gülsitan eyler.

Risâlet rütbesi alıp karındaş üstüne Yûsuf,
Olup sultan çıkar ammâ peşîn zindân mekân eyler.

Kimin fakr-î zarûretle birer köhne eder ilbâs,
Kimin hâlile eyler tesellî mihribân eyler.

Kimin akl-î selîmine verip idrâk eder a'lâ,
Amâ-yî kalb ile ba'zın işin her an gümân eyler.

Kimi insan bütün zevkler ile imrâr eder vaktin,
Kimin âzâde-î siklet edip de kâmürân eyler.

Esefhânî mübâlât eyleyip ba'zın sefâhatle,
Sönüp hurşîd-i rahşânı sözün âhır zamân eyler.

Her an şe'n ile devreyler feleklerde kamu ekvân,
Benim varım deyu insân eser arzû beyân eyler.

Biri yek diğere bend pâye-î tedbîr anın çün yok,
Sığın Allah'a nefsinden seni şeytâna hân eyler.

Eder lutf eyleyip a'lâ, diler kahr eyleyup ifnâ,
Seni bu şûrezâr içre bu yolda imtihân eyler.

Nice akvâm gelip geçti cihan doldu boşaldı hep,
Birer cilve olup bunlar bize ibret ıyân eyler.

Zamân oldu koca şarkda hüner lem'ân idi bir gün,
Cehil zulmet o kıt'ayı bu gün böyle vîrân eyler.

Gelip evc-î muallâ-yî sanâyide ilerleyip,
Küfür âlûde bir garbi ona kaaim-makâm eyler,

Eğer tedmîre gelmişse anın da vakt-i merhûnu,
O ma'mûrun koca bir harb türâbın seyl ü kan eyler.

Ezel ahdin unuttuk biz kapandı yevm ü sâl ondan,
Kimi tevhid ü irfanda kimi hayran gümân eyler.

Uyan Şemsî hayâlinden hakîkat âleme bir bak,
Nedir bu gaflet-î isyan demesen de zemân eyler.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

BAYAZİD-İ BESTAMİ ve MECZUBUN İRŞADI
(9)

Gel kulak ver bir hikâyet eyleyim yektâ sana,
Dinle meczubdan ne hikmet söyletir Mevlâ ana,

Girdi bir gün dâr-ı Mecnûn'dan içerû Bâyazîd,
Der tabîbâ bir devâ ister günahım, ver bana.

Menşe-î hikmet kelâmdan bîhaber anda tabîb,
Ermedi aklı bu işde vermedi kalbe ziyâ.

Gözü kanlar ağlayan Mecnûn cevâb eyler o dem,
Ben ki bir mecnûn sıfâtım bir devâ diyem sana.

İtme vahşetle nazar kim ben enîsinim senin,
Dinle şimdi sanma sıhhatten akıldan bir cüdâ.

Tevbe kökü ile ıstiğfar varakların yolup,
Koy gönül havânına tevhîdle döv tokmak da "lâ".

Hem geçir insâf elekten ânı bir bir eyle sâf,
Kalmaya hiç dâne-i fitne gele levne cilâ.

Al mahabbet balını durma karıştır pek güzel,
Kepçesi kaaf-ı kanâattır sakın aldanma hâ..

Ateş-î aşka verip bekle gelir bir gün kıvâm,
Gice gündüz her vakitte al anı bâ-iştihâ.

Terk edip hem de libâs-ı ta'neyi bir yol bulup,
Siklet-î cürme bulursun ol zaman iksîr, şifâ.

Eylesin cümle izâfâtin sukût gel vahdete,
İşbu târifimledir ihyâ-î cümle asfiyâ.

Ben gibi Mecnûn sıfat bir âşık-ı Hakk ola gör,
Rûşen eyle ol çerâğ-î intikali bul safâ.

Varsa arzun derd-i vuslât çekmeğe gir dârime,
Vezn edip idrâk-i aklın nisbeti gör bul behâ.

Akl ile kâbil midir tefhîm-i ahvâl-î cünûn?
Şu'lesi sönmüş şuûrun bilme kendin ezkiyâ.

Feyz-i abdiyyetle tercih mi eder ehl-î dile,
Böyle idhâl olunur hâss-ul-hareme budalâ.

Ehl-i Hakk'ın dîdesinde iş bu âlem mün'adim,
Hâneler, kâşâneler mülk-î cünûn dâr-üş-şifâ.

Ger beyân etsem sana rüsvâylığım âsan değil,
Gizlidir bu her sebîlin sırrına ermez dehâ.

Çün tabîb-î aşka izhâr eyledin derdin bu gün,
Sayha-i zikr ile buldu derd-i aşka dil devâ.

Zât-ı Mevlâ'yı bilirdi kendi nefsin anlayan,
Perde-î aklı çeküp de nûn-ı aynı açsana.

Hüzn ile dikkat edip de görmeliydin vaz'ımı,
Gizli bir dil ehlidir kim hükmeder her an bana.

Ol sipihrin rehber-î hurşîdini bul Şemsiyâ,
Seyr-i Hakk'dan ders alıp da aşka eyle iktidâ.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

BAHR-I SIFAT
(10)

Ey esîr-i nefs olan mechûle verdin iltifât,
Reybiyâtın kıldı tagşîş fikrin oldu bî sebât.

Sırrını hal it muhîtin hem muhâtın azmile,
Bil ki zerrâtda tahavvul verdi ecsâma hayât.

Fâil isen cebr olunmaz hükm-ı Yezdan şöyle bil,
Yâ ki mecbur kıldı zâtın hayret oldu beyyinât.

Bahr-i esmâya düşüp girdi sıfâta cümle halk,
Çün kıdem var her sıfatta hâdis olmaz "Ism-i Zât".

Ol Kadîm-û Lâyezâl bahrinde seyr eyler beşer,
Şe,n ile îcâd eder onunla kaaim kâinât.

Kesb edip ol bahr içinde vecheni sen ta'yin et,
Hallini bil cebrü kadrin olma dâll-î münkirât.

Bir hadîka oldu âlem cümle ezhâr muhtelif,
Zâbıt-ı erkân-ı fıtrat kıldı ref-î mu'sirât.

Bir vedîa kıldı kalbler kaabil-i feyz oldular,
Mihrekin esbâbını bil fehm olunur harekât.

Bî-nihâye sâha-î kudrette cârî olmuşuz,
Fehm ü idraktir vazifen kisb-i Âdem mümkinât.

Kudretin ezdâd ile hiç olmasın mağlûb-i tâb,
Pertev-î nûr-î Hudâ'dır çün bu seyr-î ârizât.

Eylemiş Allah hidâyet zâlim û fâsıklara,
Mebde i her halde mutlak iktihâm-î vâcibât.

Görmedin mi berk urur her an şuûn -î sermedî,
Ayn-ı irfanla nazar et ger olursa vâridât.

Kim ki noksâna düşer bil kim anın efkârı dâll,
Rü'yet-î fâsidle olmaz derk-i ahvâl-î sıfât.

Perdeyi sil gözlerinden ahseni seyreyle gel,
Kim sana şekvâyı ızhâr etdiren hep câhilât.

Gâyeti yok hem hudûdu ol meâdın mebdein,
Var demek hep ol demektir çün muhâtın şeş cihât.

Ol ki hâdistir taalluk eylemiş esmâ ana,
Zü'l-hayât yâ kim cemâdât hep o kudrettir hayât.

Izdırâbın terk edip gir bahr-i aşka Şemsiyâ,
Bâb-ı feyz-î rahmeti bulmak dile, budur necât.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

MERSİYE
(11)

Hubb-i Ahmed mazharıdır yevm-i mâtem müslümânın,
Var ise sıdkın Resûl'e mâtemin tut mihribânın.

Zülmet-î hicretde n'oldu şeb-çerâğ-ı Âl'i yâd et,
Yâralar aç sîneni sadpâre et çıksın figânın.

Sanma kim bir vak'a-î âdîyedir ol âfet-i eyyâm,
Bî-fütûr hep zîr-i hâke döktü kanın dürfeşânın.

Düştü attan kurrat-ül ayn-î Resûlullah yere.
Allah Allah eylediler ehl-i beytin Mustafâ'nın,

Darp urup mel'un cihânda en büyük peygambere,
Târumâr etti o zâlim kıblegâhın âşıkânın.

Sâkıyân-ı kevser iken gitti evlâdile atşan,
Dâğ urup her lahza pürhun eyledi hem hânedânın.

Ravza-î şâh-î Hüseynin muktedâsı ehl-i derttir,
Der melâl-î nâle-i mazmûn-ı âh-ı câvidânın.

N'ola hâl-î rûz-i mahşer dest-i Haydar'da Yezîd'in,
Teng ü dehşet kükreyen pâyinde ol sâhib-kırânın.

Gaşyolur bilcümle âdem mahşer-î hüsrânına,
Pür siyah menzilde gör Şemsî anın hâl-î yamanın.

(Fâilâtün- fâilâtün- fâilâtün- fâilâtün)

LEYLE-İ RAGÂİB
(12)

Muktedâ-yî ı'tilâ mahmûl-i aşk-î Mustafa ol sen,
Yevm-i hurşîd-ı Regâib'de sabâ-î pürsafâ ol sen.
Bâde-î subh-î Regâib'le yıkan istifâ ol sen,
Gussâ-i dehri bıraktım sâlik-î mezhep hafâ ol sen.

Ahter-î âlem gibi yandıkta misbâh-î Regâib,
Hâk-i fetrette ziyâ verdi o hâl-î pür merâtip.
Necm-i Ahmed kim tulû etti açıldı cümle gâib,
Başka âlem, başka anda bu dem bir tâifâ ol sen.

Devr-i her sâl-î hüdâdır al şarâb-i feyz-i aşkdan,
Çıktı bin ma'nâ müdellel ol hitâb-î feyz-i aşkdan.
Ders-i vahdet et kırâat gel kitâb-î feyz-i aşkdan,
Nâzır-î gülgûn-i ihyâ tâlib-î feyz-i şifâ ol sen.

Bir hurûşânî sima' ol hem salâtı söyle ezber,
Çıktı her ferdden bu gün, âvâze-î "Allahu ekber".
Girse bin reng-î cihâna savt-ı Hakk'dır hep berâber,
Çün o Lâtûtî cihânda âşıkanla saf safâ ol sen.

Beyt-i dilden ref' olup kesret hicâbı olsa gülgûn,
Kat'olup eşkâl-î kesret gitse aynımdan füsûn.
Şâhid-i maksad nevâyi buldum oldum ben de memnûn,
Sıdk-ı dille bir muhibb-î Çâryâr-î Mustafâ ol sen.

Bahr-i enginler gibi cûş etmede bu dem seherler,
Sohbet-î peygûle-î irfanda sâkî gibi erler.
Sadrıma volkan dökülmüş dîdelerden pür şerer ol,
Bezm-i eshâb-î hünerde tâ ki mizân-î vefâ ol sen.

Bir mahal kim nazm-ı mazmunla okundu devr-i elhan,
Resm-i İslâmdır seherde duyduğun ezkâr-i irfan.
Ol makâm ki kârı hoş lehçesi kurrâ-i Kur'an,
Anda bir bâb-î gedâyım dağdağam yok bî-cefâ ol sen.

Her ne kim nazm eyledim cânâ habîbe oldu â'lâ,
Çün Regâib'le edip feth-î mübîni dilde Mevlâ.
Olmadı bir şeb ki vâki şehriyâr-î ayn-i Leylâ,
Şemsiyâ her an muhibb-î hânedân-î Mustafâ ol sen.

(Fâilâtün- fâilâtün- fâilâtün- fâilâtün)

NASİHAT-I ŞEMSİ
(13)

Nerden gelip gideriz?
Duydun mu biz ne deriz?
İsm-i "Hû" zikrederiz,
Allah deyip gideriz.

Bir köprüden geçeriz,
Anda şerbet içeriz,
Bir gün olur göçeriz,
Allah deyip gideriz.

Bulduk "Habib" yolunu,
Tuttuk cânan kolunu,
Kovmaz elbet kulunu,
Allah deyip gideriz.

Aç dîdeni yâre gel,
Yol bilmezsen ara gel,
Dağı bırak dâra gel,
Allah deyip gideriz.

Geldigimiz Âdem'dir,
Gafletimiz nedendir?
Kazancımız bu demdir.
Allah deyip gideriz.

Ehl-i beyt'den al haber,
Ebû Bekr ile Ömer,
Dahi Osmân u Haydar,
Allah deyip gideriz.

Fâtıma'dır anamız,
Hasan, Hüseyn cânımız
Cümlesi sultânımız,
Allah deyip gideriz.

Şemsî acep neyliyor?
Hep nasihat söylüyor,
Duâ talep eyliyor,
Allah deyip gideriz.

İtme nefse hiç tamâ,
Hakk'ı dinle ver semâ,
Rûhuna ver hep şuâ,
Allah deyip gideriz.

Akıtanlar gözyaşı,
Doğruluktur her işi,
Hakk'a dalmış bir kişi,
Allah deyip gideriz.

Gel kanaât ehli ol,
"Lâ yufnâ" kenzini bul,
Doğru yoldur işbu yol,
Allah deyip gideriz.

Kibr u tuğyân eyleme,
Lütfe, küfrân eyleme,
Hakk'a isyân eyleme,
Allah deyip gideriz.

Sehâ büyük ameldir,
Dîne esas, temeldir,
Velâyete bedeldir,
Allah deyip gideriz.

Ateş meşreb bilemez,
İblis nârdır dilemez,
Nar da nûra gelemez,
Allah deyip gideriz.

Gör Halil'in nûrunu,
Yaktı Nemrut nârını,
Ver sen dahi varını,
Allah deyip gideriz.

Gücendirme yârını,
Yakarsın öz cânını,
Sabreyle al şânını,
Allah deyip gideriz.

Gitme şerrin başına,
Şeytân gelir peşine,
Karışma Hakk işine,
Allah deyip gideriz.

Deme bir kez intikâm,
Hakk'a eyle i'tisâm,
Vekil eyle ves-selâm,
Allah deyip gideriz.

Bakma âlem işine,
Düşme insan peşine,
Verme siklet başına,
Allah deyip gideriz.

Vediâdır hep malın,
Çocukların, iyâlin,
Hoş görünsün misâlin,
Allah deyip gideriz.

Tîyb olmalı yemeğin,
Müsmir olur emeğin,
Biz gelmeyiz demeyin,
Allah deyip gideriz.

Hazır varken araba,
Bunda kalma gurabâ,
Al sırtına bir abâ,
Allah deyip gideriz.

Zâten ne var gidecek?
Tûl-i emel bitecek,
Ahbâb seni itecek,
Allah deyip gideriz.

Taşlar konur başına,
Kimse bakmaz kaşına,
Bul bir yoldaş, âşinâ,
Allah deyip gideriz.

Kalan var mı cihanda?
Gider gedâ sultan da
Dünya ile revanda,
Allah deyip gideriz.

Aşkdır cânı beyleyen,
Hakk sözünü sesleyen,
Âdemleri dersleyen,
Allah deyip gideriz.

Cürmümle ben giderim,
Şemsî çoktur kederim,
Geldi sâil bak derim,
Allah deyip gideriz.

TAHMÎS-İ GAZEL-İ ES'AD
(14)

Bu üftâden demâdem vasl-ı feyz-î kibriyâ ister,
Bulunmaz câbecâ yollar anın çün asfiyâ ister.
Gelip mâmure-î kurbe, makam-î elkiya ister,

"Gönül nûr-î cemâlinden habîbim bir ziyâ ister.
Gözüm hâk-î rehinden ey tabîbim tûtiyâ ister."

Muhibb-î mutlakım cânâ çıkan her demde âhımdır.
Alâmet sadr-ı derdimden giden dûd-î siyâhımdır.
Tabîbâ kılmışım teşhis gözüm seylâb-ı râhımdır,
"Safâ-yî sîneme zulmet veren jeng-î günâhımdır.
Amân ey kân-i ihsân zulmet-î kalbim cilâ ister."

Nazar olmazsa, aczimden olur hâl-î dilim berbâd,
Bulup bir yol çıkar arşa benim âhım ile feryâd.
Ümîdim rahmetindir kim harâbâtım ola bünyâd,
"Ne âb-î dîdeden râhat, ne âh-î sîneden imdâd.
Benim bâr-î günâhım lütf-i şâh-î enbiyâ ister."

Olup Mecnûn gibi pürhûn şuûrum kalmadı serde,
İrişmezse yed-î beyzâ harâbım kaldığım yerde.
Makâm-ı ilticâ sensin bulursun bin devâ derde,
"Yetiş imdâda ey Şâh-î risâlet rûz-i mahşerde.
Ki derd-î bî devâ-yî mâ'siyet senden şifâ ister."

Beni ol bezm-i hâssından haberdâr et edip himmet,
Ki mağlûb eyleyüb ol hâlet-î aşka verib ismet.
Bırakma âcizi böyle melâl içinde pür hayret,
"Sarıldım dâmen-î ihsânına ey Şâfi-î ümmet,
Dahîlek yâ Muhammed hasta cânım bir devâ ister."

Gamınla kûşe-î mihnetde ben mihmân idim sensiz,
Sabî dersin okur bir tâlib-î irfân idim sensiz,
Dönüp sahrâ-yı aşkında hemân hayrân idim sensiz.
"Gül-î ruhsârına meftûn olanlar şüphesiz sensiz,
Ne mülk û mâl ü cân ister ne de zevk û sefâ ister."

Zemîn ü âsuman bekler şeref bulmak visâlinle,
Tesellîdir gönül her an senin nûr-î hayâlinle,
Peyâm-î hüsn-i hâl almış kulun Şemsî cemâlinle,
"Nolâ bir kerre şâd olsun cemâl-î bâ kemâlinle,
Ki kemter bendeniz Es'ad sana olmak fedâ ister."

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

MÎ'RÂC-I NEBÎ
(15)

Gel berû âşık açıldı hep semâvât bu gece,
Ayn-ı uşşâka göründü nîce dârât bu gece.

Nûr ile doldu fezâ âlemde zulmet kalmadı,
Emr-i Hakk'la kalktı perde nuh mürâât bu gece.

Sâcide meşhûd olup mescûd o anda bâ-kemâl,
Safha-î dil oldu küşşâd ayn-i âyât bu gece.

Rûşen etdi rehgüzâr-î âşıkânı vuslata,
Çünki Mi'râc-î Resûl'dür doldu cennât bu gece.

Buldu mahbûb yârine, çün rehgüzâr-î hubb ile,
"Nûr-ı Hakk" hurşid-i rahşân ile bizzat bu gece.

Doldurup peymâne-î neş'e küşâd etti yolu,
Ahter-î ikbâline çün kalktı râyât bu gece.

Mülk-i hüsnün şem'ine yandı verâlar kalmadı,
Ahsen-î takvimle ecsâd-î kemâlât bu gece.

Çınlayıp tevhîd ile arz û semâ baştan başa,
Geldiler tehlîle her âlemde zerrât bu gece.

Müjde-î teşrîfine âlemde insanlar içün,
Bâğ-ı hilkatde kuruldu hep müsâvât bu gece.

Söndü bâtıl âteşi çün yandı Mi'râc kandili,
Devr-i çarhın kıymetinden al mükâfât bu gece.

Sânı-î perverdigâr açtı şifâ ebvâbını,
Rahmeti sebkat edip geçti celâlât bu gece.

Anladım güftârını etdim kanaât avf içün,
Rahmeti ihsân eder sâat be sâat bu gece.

Aşk-ı bülbül veş hisâl ehli olur her bir ibâd,
Çünki Mi'râc-ı feyz ü necât bu gece.

Câvidânî bir makaam kim her kese olmaz nasiîb,
Kullarına oldu mev'ûd eyle isbât bu gece.

Ne acep vaslın demîdir hedr olur gâfillere,
Bin tecellî aks eder her kalb-i mir'ât bu gece.

Lî-meallahdır makâm-ı vahdete yoktur zeban,
Dehşetinden inhilâl eyler irâdât bu gece.

Gel açup da perr ü bâli Şemsî mi'râc edelim,
Ümmete mi'râc salâtmış doldu saffât bu gice.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

RUBAİ
(16)

Ey olan derd-î derûnumla benim nâlegüzîn,
Sanma sakın gizli yollarda benim hâlim hazîn.
Vermişim uzletle kendim kendime hanemde zîn,
Yok sıfât-î aynımızda münhedim hâl-i rûzîn.

Ta'n edip bilmez demiş bilmez anı mechul zebân,
Nakz olur mu râh-ı irfân eylese câhil gümân.
Her çerâğ-î berka hayret eylemez aklı olan,
Söyleyen söyler sözün sen tut kemâl ehli izin.

Açma fitne, bilme düşman, bilmeyen insanları,
Tîğ-i çarh almış elinden şerbet-î dermanları.
Kendi fi'lidir bilen her yaptığın hayratları,
Âdemiyyetten hemân iskât içün aldım izin.

Duymadım her kim ne derse, çekmedim aslâ elem,
Medh-i ahbâb beklemezdim zemm-i düşmandan ne gam.
Fâriğ-î âlâyişim birdir bana medh ile zem,
Ger kelâmi hayl olursa fâil içün ne hazîn.

Gülsitânı terk edip hârâya kim mâil olur,
Nûr-i hurşîdden zalâm-î leyle mi dâhil olur.
Duymayan câhil sözün her râhata nâil olur,
Zu'm-i hâmile beşer tutsa bile dünyâ yüzün.

Hem acep olsa ne var şâh-ı celili âlemin,
İlm ile çıksa dahi hep fevkına her âdemin.
Zihni idrak etmeliydi varlığın bir elzemin,
Rûhuna irfan mı yazılmış giren etsin vezin.

Hubb-i dünyâdan anınçün hep kerâhet eylerim,
Böylece âzâdelik vasfında âdet eylerim.
Hangi ummâna dalıp da ben ferâğat eylerim,
İsmidir "Bahr-î sıfât" ol sâhili yok denizin.

Fâide var mı acep memnûn olunsa bir zaman,
Bu cihân-î bî sebâtın lâ bekâ izzi ayan.
Hem sipihrin devletinde cümlemiz mihmân heman,
Şemsiyâ dergâh-ı mevlâya dönüp kaldır yüzün.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

TERCÎ - BEND
(17)

Nûr-i Kur'ân açarak dîn râhımızı,
Asumân aks eyledi dil râhımızı.
Titreten tekbir ile cângâhımızı,
İsm-i zâtıyla duyup Allahımızı.
Buldu ol yüce ezan dilhâhımızı.

Gasp olur mu şem-i hurşîd-î ilâhi,
Eyle bir teftîş ziyâ-î nûr-i mâhı.
Böyledir bu hikmet-î âlem kemâhı.
Âlim-ül esrârdı ol emrin penâhı.
Buldu ol yüce ezan dilhâhımızı.

Bâğ-ı cennetten gelen nûr-î hilâldir,
Hem safâ-î tab'a mümkin zernihâldır.
Yakdı kandil her minâre bî-zevâldır,
Korkma bu da'vet Resûl-i Zülcelâl'dır.
Buldu ol yüce ezân dilhâhımızı.

Matla'ından nurla doldu ramâzan,
Bahr-i hikmet mevc urup doldu cihân.
Da'vet etti ahsen-î savt ile Rıdvân,
Mest olup bir dem işittik savt-ı cânân.
Buldu ol yüce ezan dilhâhımızı.

Câm-i destinde tutup da dinle hürrem,
Dem-i halvethâne-i aşk al da bir dem.
Nûş edip iftârına bir ayn-ı zemzem,
Zahm-i kalbe eyle anı şimdi merhem.
Buldu ol yüce ezan dilhâhımızı.

Mevc urup deryâ-yı envâr-î İlâhî,
Çün temessül etti vahdet cilvegâhı.
Bahr-i ihsan nûra gark etti bu mâhı,
Hem emânet oldu âdemde vicâhî.
Buldu ol yüce ezan dilhâhımızı.

Cilve-î lutfugörüp de anla kahrın,
Nûra gark etmek için üftâde-zârın.
Ol kûsûf-î canda istişkaakı devrin,
Zevki rûh tecdîdidir bu safha seyrin.
Buldu ol yüce ezan dilhâhımızı.

Ehl-i temkin ol, tecellî eyler elbet,
Kıldı dermân ol tabîba verdi nusret.
Vâkıf-î arz-î senâ ol bunda hikmet,
Korkma kopmaz böyle canlarda kıyâmet.
Buldu ol yüce ezan dilhâhımızı.

A'zam-î eltâf-ı 'âli hikmetinden,
Bir ışık hâlinde ayn-î rahmetinden.
Yıkanıp nûr ile dâmen ismetinden,

Şükrü izhâr eyle Şemsî kısmetinden.
Buldu ol yüce ezan dilhâhımızı.

(Fâilâtün- fâilâtün- fâilâtün)

KEZA
(18)

Yine doğdu hilâl-î savmımız burc-î muallâdan,
Tulû'-i hüsn-i dildârın kulûbu eyledi şâdan.

Gülistanlar gibi açdı minâreler kanâdille,
Anın aksiyle envârı zuhûr etti müsemmâdan.

O bülbüller gibi feryâd eden âşık müezzinler,
Nidâ eyler idi tevhîdile dert ehline "Lâ" dan.

Bu cümbişgâh-ı feyyâzdan niçin zevk almamış dâllin,
Kapanmış levhâ-i gönlü güman bulmuş mezâyâdan.

Ne rütbe feyz-i mahsûs vardı her "Allahü ekber" de,
Gönül pervâneler gibi arardı bâğ-ı sahrâdan.

Kitâb-î gülşeninden hem bu na'tı eyleyip inkâr,
Gönül elhânı tağyir mi olur hiç emr-i vâlâdan.

Semâ-î mü'minîn şimdi dolup savt-î müezzinden,
Gelip lâhuta dâhil hep hitâb-ı "Udhulûhâ" 'dan.

Uyandı çeşm-i gaflet, zevk alır kalpler bu tekbirden, (1)
Marîz-î aşka can geldi devâ-yî feyz-efzâdan.

Uyan ol nefhalardan Şemsiyâ sen de nasîbin al,
Hitâb-î asfiyâ doldu Ulucâmi kebîrâdan.

(Mefâilün - mefâilün - mefâilün - mefâilün)

BİR DEVİR AÇILDI
(19)

Yine bir devir açıldı pek yakında âşikâr eyler,
Nice kılsın anı insan, sanırsın rûzigâr eyler.

Sipihri kıldı erkân-î neşât-î ayş için meydân,
Verir her hastaya başka ilâç böyle şiâr eyler.

Eğer mâmure-î ikbâl ararsan dinle âsârı,
Tekâlîb-î zamândır bu felek leyl ü nehâr eyler.

Eğerçe bî-karâr oldun uyup devrin kazâsına,
Bulutlar sel olur ba'zen, geçince lâlezâr eyler.

Tevehhüm etme dermandan tabîbe arz edüp hâlin,
Kulûbu nisbeten sâkin olanlar intizâr eyler.

Esîr-î derd olan ârif mukârin olsa âsâra,
Kılardı iltimâs ammâ tevekkül ihtiyâr eyler.

1- Bu misra ilk metinde,
"Uyandı çeşm-i gaflet, dil olup bîna bu tekbirden" şeklindeydi. .

Kemâl-î inşirâh gelsin deyü ister isen dehre,
Tutun erbâb-ı Hakk'a çün o nisbet pâyidâr eyler,

Yine duyma ne derse kimseler aslâ elem çekme,
Bu yolda tâm olan irfân-ı zemme iftihâr eyler.

Nihânhâne-i uzletten karışma seyr-î esrâra,
Çıkan evc-î Süreyyâ'ya zuhûra itibâr eyler.

Müşâhid ol ki dâreynde hesâbın pek kolay olsun,
Nesîm-î nevbahâr Şemsî afîf serden güzâr eyler.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

DÖNDÜ FELEK
(20)

Yandı, kavruldu fezâ döndü felek yaz böyledir,
Başımız üzre gelen hurşîd-i enbâz böyledir.

Sâhile koştu beşer te'sîr-i hurşîdden kaçıp,
Kurtulur sandı gazâbtan dâm-ı kurnaz böyledir.

Tab'-ı gerdün re'fet-î insâf ile devr etse de,
Doldu müzic ortalık sivri sinek sâz böyledir.

Çün mezâk-î aşk olan suzân olup şem'i yakar,
Canla cism-î pertev-î hurşîdle perdâz böyledir.

Zâhidâ gör nârı yakıp şû'le verdi sînemiz,
Berk-i âhtır âteşîn bâzârımız nâz böyledir.

Âşinâ bilsin bizim mihrâbımız görsün de bir,
Terk-i âlem ile sâcid ol ki tâ'at böyledir.

Secdegâh etmişti aşk ehli anın mihrâbını,
Etmeden cümle melâik secde, pervâz böyledir.

Terk-i gam etdi henüz bilmeden Îsâ secdesin,
Eyledik secde müdâm va'diyle mümtâz böyledir. (*)

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

LEYLE-Î MEVLÛD-ÜN-NEBÎ (Aleyhisselâm)
(21)

Bugün mevlûd-i Ahmed'dir alır peymâne âşıklar,
Gelendir gevher-î evvel erer ol kâna âşıklar.

Açıldı perde-î zulmet doğup çün Şems-i lâhûtî,
Yanar ol pertev-î envâr gelir seyrâna âşıklar.

O'dur dürler sedeflerde, O'dur cevher bütün yerde,
Olup sayyâd-i ebhârî dalar ummâna âşıklar.

Bugün pervâne olmuştur görünce şem'i mecma'da,
Yanan kandîl-i aşkındır yanar pervâne âşıklar.

Şarâb-î aşk-ı mevlûdî içen mahmûr olur birden,
Nihânî gülşen-î îyşde gezer hayrâne âşıklar.

---

* Hz. İsa A.S. ın rûhu sonradan nefh olundu. "Elestü"de yoktu.

O sahbâ-yî elestî dest-i kudretten alan hayran,
İçip leylâ-i mevlûde erer mestâne âşıklar.

O leyl-i mes'ade ermiş temâşâ eyleyip vaslın,
Çıkarlar aradan anlar girip devrâna âşıklar.

Kimin çün bunca cümbişler neye yandı bu kandiller?
Anıp esrârını ba'zan gezer dîvâne âşıklar.

O nur doğdu bu mihr-î âfitâb andan şeref buldu,
Tutup zincîr-i zülfünden gider cânâna âşıklar.

Diler bir anda hatm eyler serâser hikmetin dersin,
Diler envâra gark eyler giden sultâna âşıklar.

Diriltir meyt olan cânı hayât-î câvidânîden,
Bulurlar çeşme-î Hızrî gidip vîrâna âşıklar.

Binâ-î dest-i kudrettir yıkılmaz bil ki ey Şemsî!
Cihanda çâr aktardan bakar fermâna âşıklar.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

FUÂDIN PÂK EDENLER
(22)

Fuâdın pâk edenler i'tikaad içre,
Görür Hakk'ı mücellâ kalb-i şâd içre.

Olunca sırr-ı ekberde hûveydâ Hakk,
Hakîkat incilâ eyler midâd içre.

Fenâ bulmaz şu ayn-î resmile insan,
Vücutsuz seyr eder ol can vekâd içre. (*)

Vurûdun maksad-î a'lâ ola sa'y et,
"Limen el-mülk" hitâbın bil senâd içre.

Hurûşân ol diyâr-î sıdka azm eyle,
Riyâ ile sakın durma murâd içre.

Alıp ibret susuz ummanda saklan kim,
Bulunmaz veche-i vahdet sevâd içre.

Meâl-î lubb-i Kur'ân olmadı i'lân,
Onu bul sen ledünden bir müfâd içre.

Hudâ bildirdi ancak râsihûn kalbe,
Anın çün ilm-i mahfî ictihâd içre.

Esîr-î nefs olur mu kâşif-î esrâr,
Bulup nakkâşı nefsinde ziyâd içre.

Olan bezm-î tecellîden serâser nâb,
Bulur esrâr-ı âyâtı fuâd içre.

Sehîl olmaz bu da'vâ hep selîm ister,
Görünmez ayn-ı ağyâra cihâd içre.

Gelir ol mehlikâ bir gün ki âşıktır,
Hayatı buldu mahbûbda vedâd içre.

---

* Vezin icabı tenvinsiz yazıldı,
aslen "vekkâd" idi ve doğrusu da odur.

Hazân olmaz o dil kim içti kevserden,
Gider şer'in sebîlinden sedâd içre.

İlâhî hurşid-î ruhsârını göster,
Gönül dursun çerâğ-î i'timâd içre.

Garîk-î zulmet-î isyân kulun âciz,
Meded et Şemsî'ye yâ Rab ibâd içre.

(Mefâîlün-mefâîlün-mefâîlün)

İLKBAHAR
(23)

Yine kıldı hayât ezhâra da'vet âşık-î zârı
Neden yok geçtiğim yollarda zevkin bir herîdârı.

Sabâh-î leyle düşmüş görmedin mi katre-î şebnem,
O gülzâr kim anâ mihnetle dâhil her giriftârı.

Neden dîvâne-î aşk hep arar dâr-uş-şifâ ondan,
Girip zahmetlere bir çok bahârın hep talepkârı.

Bilip ahkâmını aşkın tahammül etmeli ancak,
Safâ tab'ınla mı kursun sarâyı dehre mi'mârı.

Letâif seyriçün çık bir fezâ-yî âleme rûhen,
Görünmez mi hafî olsa dahi her yerde âsârı?

O güller kim açıp söndü o seller hep gelip geçti,
Sehâb bunlar idi gördün gözünde var mı miktârı.

Revâç ver aşka bak seyre çıkıp bir gün diyârından,
Bahâr açmış olur her an zülâl ise olan câri.

Yine mecrâ aramaksa makâmında gidip bulsun,
Meğer olsun nasîb bir gün o gül - ruhsâra dîdârı.

Şehâ halvet - sarây-i vahdete yoldur umulmaz yer,
Kime ihsân eder Allah o canlar bildi ikrârı.

Tutulmuş hep dil-î mihnet bekaa yok genc-i fânîde,
Zihî şefkat-şiâr sandın seninçün çarh-ı gaddârı.

Yine geldin bu akşam da bu dünyâya heves verdin, (1)
Tutup hep yok yolun senkim unuttun sendeki vârı. (2)

Değilsin sen sana hâkim sana emr eyledi evvel,
Uyan bir kez bulup kendin duyup evvelki iş'ârı.

Vücûd-î bî misâlin "sen" sıfâtıyla olup rûşen,
Sabâ vaktın duyup ehl-î dilin oldun mu gamhâri.

Zamânın yok sana zûlmü, senin zülmün sana kâfi,
Tabîb-î ehl-i dil yok mu uyandırsın o bîmârı.

Felek midir ki mahkûmun ana verdin şikâyetler,
Hayatta hüsn-i ahlâkla görünsün fi'lin envârı.

O sâhib mülke dön Şemsî bekaa genci o merkezde,
Çerağı yak ki esfelden olur a'lâya reftârı.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

1- Bu mısrâ ilk metinde şöyle idi:
"Niye geldin karîn-î şâm bu gerdûne arûs oldum"
2- Unutdun: ferâmuş ilk metinde.

HAYRAN OLAN GELSİN
(24)

Safâ-yî aşkile sekrân olup hayrân olan gelsin,
Musaffâ eyleyüp kalbin demi pinhân olan gelsin.

Sipihrin menzil-i hâke nazar etsin vefâ var mı?
Rumûz-î "Alleme'l esmâ" bilip insân olan gelsin.

Leyâlde durmayıp eşki işidip savt-ı ilhâmı,
Görüp pervâne-î aşkı ana kurbân olan gelsin.

Sebîl-î hüsn-i aşkında atıp bâri olup bînâ,
Fenâ mülkünde ancak nefsine sultân olan gelsin.

Dili ism-î Muhît içre, muhât olsun o deryâda,
Libâsı mahv edip anda heman uryân olan gelsin.

O deryâdır ki hâmuştur murassa şems eder aksin,
Olup fermânına tâbi ana mihmân olan gelsin.

Duyup emr-î elesti hep lisân-î lubb-i Kur'ân'dan,
O zevk û şevki duymakla "Azîmu'ş-şân" olan gelsin.

Girip "lâ havf" hisârından "velâhüm yahzenûn" ile,
O mektepten alıp dersi bana Lokmân olan gelsin.

Hitâb-î da'veti duysun mahabbetler diyârından,
İçip ol bâde-î âşkı fem'-î reyhân olan gelsin.

Gönül mısrında bul câmı o meyden nûş edip cânâ,
O sekrin zerresinde gark olup ummân olan gelsin.

Kilîd-î mahzen-î esrâr açıldı âh-ı serd ile,
Özün fehm eyleyüb de hâzır-î divân olan gelsin.

Görüp dilden cemâl-î bâ-kemâl-î Ahmed'i bir an,
Bulup Şemsî o mir'âtı "Aleyhâ fân" olan gelsin.

(Mefâilün - mefâilün - mefâilün - mefâilün)

GÖNÜL METİN OLSUN
(25)

Nâ-mizâc oldu beden, olsun gönül bâri metin,
Diz çöken salhorde aslana hücum eyler cebîn.

Çün samûm-î satvetin girmiş mizâcım mülkine,
"Fa'hrucu'l eşkâle fînâ yâ İlâh-el âlemîn".

İhtilâf-î hâdisât cismi meğer tahrîb eder,
Nazm-ı cisme vaz-i tertip eyledin kânûn emîn.

Hatm-i destândır şürû et tâzelensin hil'atım,
Bendeki âsâr-ı kudret akd-ı hükmündür senin.

Bârigâh-î heybetinde kemterîn hükmü n'ola?
Cümleten erkân-ı fıtrat dest-i kudret mâ ü tîn.

Vâdi-î muhtârda serkeşlik edip geçmiş isem,
Senden ister kâmını bî imtiyâz halvet-nişîn.

Kudretin mikdârına bir zerre arş-î müstevâ,
Nakşının hoş levhasından bir varak rûy-î zemîn.

Neş'e-î aşkınla gerçi hastalık hissetmedim,
Döndüler etrâfıma te'sîr için hep nâzenîn.

Milk-i dilde inhirâf olsa ne gamdır ey Rahîm,
Dûd-i âh-ı Şemsî'nin ersin sanâ pestir hemîn.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

TARİH SANA Mİ'YÂR OLUR
(26)

Mihverinde sayf-u sermâ durmadan tekrâr olur,
Şiddet-î efkâr geçer târih sana mi'yâr olur.

Pek çekin her duyduğundan kîl u kaale bakma hiç,
Bilmeden dâhil olursun belki ol eşrâr olur.

Âleme hayr ise kastın tercîh eyle re'feti,
Her mürüvvet kânı elbet dâim-ül ezkâr olur.

Kendi sa'yınla eriş her vüs'at-î devre bugün,
Bu fenâ âlem için gayre tenezzül âr olur.

Bilmek istersen eğer mihrâbını bak kalbine,
Himmet-î ebrâr muhakkak sanma ki her an olur.

Medd ü cezr ile geçer ömr-î beşer hemm û fereh,
Nûr-i zulmet sendedir gayretle hep envâr olur.

Gittiğin yol Râşidîn isrinde olsun her zamân,
Kalb-i müdrik meskeni hep meclis-î ahrâr olur.

Ehl-i dildir şüphesiz her hâdisâta bakmayan,
Çünki onlar hep ledünden vâkıf-î esrâr olur.

İnzibât-î asrı fehm etmiş de nâzır öylece,
Müsterihtir râm-i hükm-î hazret-î Settâr olur.

Etmeyen her mazhar-î sırr-î kemâle inkiyâd,
Gördüğü her firkat-î mevhûm ile bî-zâr olur.

Zevk-i cûşâ-cûş ile söyler kelâm durmaz yine,
Her furû'undan onun pîrâ-i perverdâr olur.

Feyz alır ol rûh-î revan girdi aşkın râhına,
Mevc-i deryâ olsa zîrinde ona gülzâr olur.

Şemsiyâ âsûde olmaksa dilek çek hırkayı,
Ferdiyettir kurtuluş âlemde gayrî bâr olur.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

EMR U FERMAN
(27)

Beden dârus-sanâyi'dir alır her an emir ferman,
Tecellîler ne yerdendir gelen esrâr eder hayran.

Hulûl-î sermedîyyetle harîm-î dergâha çekmiş,
Rıyâz-î huld-i a'lâdır makâm-î ravza-î rıdvan.

Hakîkî ihtişâmında kimi memnûn kimi mahzûn,
Hüzünlerde safâ bulmuş, kimi etmiş buna isyan.

Ne esrârdır ki emvâcı görülmez her beşer mağrûk,
Kesâfetten müberrâ nûr sıfât-î Zât ile Rahman.

Hayât ma'lûm olur ezdâd-i hilkatte taharrîden,
Kevâkib rûnumûn oldu edince aksine tâban.

Mukarrer şu'lesi rengi gelir nâsûta lâhuttan,
Teveccühgâh-i esrâra olur mu'ciz temâşâdan.

Olur süknâ-yı haşmet bî karârdan merkez-î süflâ,
O esfelden çıkar en son sadâ-yî ye's ile ahzan.

Nebâtın cûş-i izhârı hazânı eyledi isbât,
Tenâhîden muarrâ oldu cevherde bulan derman.

Sehâba intizârın katreyi müddet eder ammâ,
Buudlardan gelir sonra hudûdu olmayan ezman.

Görünse kudretin hükmü olur cilveger-î esrâ,
O hâristân-ı ağyârın hudûdu mecma-î ekvan.

Çıkar âvâze-î imdâd kemâl ehli olur hâmûş,
O haşmetgâh-ı eyvânın serîri melce-î insan.

Akar her nehri bir semte yolun çün eyledin izhâr,
Tulû-î neyyirât kıldı nasıl her sebzey-î bostan.

Haber aldınsa hâkinden ne yolda eylemiş tasvîr,
Göründü cûş-i hilkat mevcesinde menba-î cisman.

Atâlet olmasın cismin bahârında şitâsında,
Şehinşâhı yümün oldu vücûtla i'tilâsından.

"Hüvel evvel" olan varlık sana sırrın beyân etti,
Nihâyetsiz gelen rûhun mücessemdir bilâ noksan.

Vücûdun sırrını hâmil olan dünyâda insandır,
Kemâl-î akl u irfanla tezekkür eyleyen Lokman.

Şuûnât-î cihan sende bu bir lûtf-î İlâhîdir,
Nedir dünyâ nedir ukbâ nedir iğvâ eden şeytan.

Sebîl-î Ahmedîyettir ne ayniyyet ne gayriyyet,
Ne sevdâdır o Şemsîyâ mahabbetle döner devran.

(Mefâilün - mefâilün - mefâilün - mefâilün)

TEFEKKÜR
(28)

Eyledim bir şeb tefekkür san'at-î insâna bakıp,
Cûş-i encâm-î semâdan matlab-î a'lâya bakıp.

Mu'cizî bir levh-i bî pâyân içinde harf-i masfûf,
Birleşen harf-î hecâdan kevkeb-î kübrâya bakıp.

Manzar-î aynımdaki eşyâ tehâlüf ile memlû,
Bî-hudûd ecrâmile hem vus'at-î deryâya bakıp,

Mübde'-î Hallâk görünür âşık-î cûşân olana,
Hakk'a tesbîh eyleyen her zerre-î eşyâya bakıp.

Rehnümûn oldu bana çün âyet-î Nûr'u okudum,
Maddeleşen nûr ile kandîl-i musaffâya bakıp.

Geçmede fermân-ı İlâhî ile zerrâta hayat,
Görmeli âb-î revanda neş'e-î sahbâya bakıp.

Berk sanılır devr-i tabîattaki nûr-î muzâbî,
San'atın tasvîr ü terkîbindeki eczâya bakıp.

Hükm-i kazâ mesned-î her şa'şa'a-î zeyn ü ziyâ,
Hayret ile arşdaki kürsî-i muallâya bakıp.

Ahteri vermek için nazm-î kevâkible misâle,
Yevm-i zuhûrunda gözüm illet-î ûlâya bakıp.

Çün o bünyân-î müsemmâdan ki mişkât-î münevver,
Hep melâhat görünür gül-çehre-î zîbâya bakıp.

Arz u semâda nümâyan vahdet-î kevnle sıfâtı,
Âşıkı ma'şûk eyledim hâne-î dünyâya bakıp.

Gâyet-î aşk da'vet-î halvet-serây-î mahremiyyettir.
Anladım "Levlâke" hitâbındaki ma'nâya bakıp.

İ'tikâd ettim nesîm-î merhamet zâtında mevcûd,
Nehr-i rahmetle yunulmuş dehşet-î isyâna bakıp.

Görmek istersen kemâl-î kudret-î Mevlâ'yı elhak,
Şemsiyâ im'ân ile eyle nazar esmâya bakıp.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün)

TEMÂŞÂHÂNE
(29)

Bu seyyâre uyûn-î zâhire bir levh-i sûrettir,
Tefekkür ehli indinde tekâmülle azîmettir.

Temâşâhâne-î ibretnümâdır ehl-i irfâna,
Cihânı setreden perde güzergâhta ne ibrettir.

Verâ-yî perde görülmez meğer çeşm-î basîr olsun,
Lisân-î kâl ile tebliğ olan sanki hikâyettir.

Kavânîn-î tekâmülde müessir görmüyor a'mâ,
Şehâdet cilvegâhından nazar bir başka hâlettir.

Kunûz-î sır olan sâhib beyân ettî duyan sem'a,
Nikâtın sakladı cehle ne ulvî bir nezâkettir.

Suver nâbûd olur cins-i havâs gitse,
Gelir ervâh-ı âliyye gören ancak basîrettir.

Makâm-î pâye-î kadre mukârin olmak ahsenle,
Fuyûzundan çerağ-î tal'atı hüsnünde rü'yettir.

Hicâb-î gaybde mahfîdir fesâd ehli kalır yerde,
O hurşîd-î cihantâbdan veren zıllı bu kesrettir.

Kimi bekler bütün bir şeb temâşâ-yî Resûl aşkı,
Zilâmı eyleyen hâil bana hep hâb-ı gaflettir.

Ümîd var ol ki ye'sinden olur zulmet gönüllerde,
Kabûl-î her duâ Şemsî mahabbetten işârettir.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

FERMÂN-I İLÂHÎ
(30)

Bak lisân-î Ahmed'e Allah ne fermân eyledi,
Nefh edip rûhun anâsır üzre insân eyledi.

Kudretin izhâr için ol Hayyu Kayyûm Lâ Yezâl,
Hikmetinden nice bin ecsâma bin cân eyledi.

"Kün" deyip ekvâna bir kez oldu hiç yoktan ayan,
Her birin bir cevher-î mahrekte ummân eyledi.

"Ahsen-î takvim" dedi ol sırrı izhâr eyleyip,
Emr-i "kün" den her hafâyı kalbe pinhân eyledi.

Gönderip cismi sefîle verdi gurbet perdesi,
Açtı perde sâlihînden gayri isyân eyledi.

Adl edip kıldıysa âsîler yerin dâru's-sakar,
Cennetinde âşıkı lütf ile iskân eyledi.

Kaldırıp benlik libâsın anda âşık olana,
Ref' edip rûhun tuzağın mest-i hayrân eyledi.

Hem içirdi âb-ı vaslın cur'asıyla bir şarâb,
Yol verip bîkeslere gurbette bürhân eyledi.

Setr için hem dîdelerden giydirip bir çul libâs,
Hırka-î fânî içinde ânı sultân eyledi.

Bû-yi zevke eyleyip gark başka âlem gösterip,
Duydurub sırr-î kelâmın ref'-i pinhân eyledi.

Girdirip ol kal'a-yî rengîne gösterdi yerin,
Kıl tefekkür ilm-i Sultan'dan ne ihsân eyledi.

Şemsiyâ bildinse ahvâl-î kemâl-i fıtratı,
Nefsine atf etme hâli cümle Rahmân eyledi.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

BAHARİSTAN
(31)

İşit elhân-ı hubbu seyr-ı bostanda şu bülbülden,
Temâşâ eyle ibret al bakıp elvânına gülden.

Revân olmuş görüp evsâf-ı cânandan o ibdâı,
Bütün ezhâr eder tesbîh anı zan etme müşkilden.

Taaccüb eyleme asla felek böyle kurulmuştur,
Gülün de hemdemi hârdır ki fark olsun o sünbülden.

Niçin durmakta gül yüksek gelip görsün deyü ağyâr,
Büken boynun olur mahfûz fuâdı tertemiz zülden.

Ser-î hâke ekebilmek hünerdir toplayıp kendin,
Tevâzu' kıl menekşeler gibi kim yanma fülfülden.

Bu hikmethâne-î âlemde gör îcâd makaamın sen,
Eserlerden taharrî et tecezzî eyledi kilden.

Taharrî eyle âlemde vücûb-î emr-i Hakk'dır bu,
Mukallid olma görmekle işit ma'nâ recûlünden.

Bilip evsâf-ı elvânı bırak kendin o ummâna,
Tecezzî etmeyen esmâya çevril inme Düldül'den.

Geçip cevlângeh-î nâsûtı bir hoşça güzer eyle,
Çıkarıp câme-î rengi giyin artık libâs tülden.

Lisânın olmalı iksir şifâ bahş-î melâl olsun,
Hudâ mahfuz ede Şemsî seni her an tenezzülden.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

MEN'-İ İNKİSÂR-I KALB
(32)

Câlib-î re'fet değil mi bâğ-i kalbin gül bahârı,
Sâhib-î irfân olanlar çiğnemezler gülistânı.

Lâfz-ı tahkîre sebep ne meşreb-î fakre acep,
Bî kenâr bir bahr-i vus'attır o kalbin çevredârı.

Âdeme cevr û cefâ mu'tâd eden hulk-î perîşan,
Ferd-i âdîye döner her veçhile bed iştihârı.

Etmeye rencîde bir an kalb-i mûru kem zeban,
Ref' edegör kalb-i mağmûmda olan her inkisârı.

Kimsenin hiç yerde kalmaz bed kelâmı ma'kesinden,
Her kapı âmâdedir feth eyle bâb-î dil-hisârı.

Batş-ı Rabbin şiddetinden kurtulunmaz söz ile,
Devre-î mir'ât olur rûhunda ikbâlin medârı.

Kimseyi sen hırpalama kim açılsın jeng-i mir'ât,
Cümlede mevcûd olur ol fıtrat-î Zîşan vekârı.

Şen olur mu inkisâr-î kalb ile gülşende me'vâ?
Sahn-ı gülzâr-î cihânın var mı fertlerde karârı?

Gülşene düşse eğer bir göz yaşı âfet olur,
Kesr eder anlatmadan ol âlemi bir inkisârı.

Şemsiyâ sen şekl-i ârâyış-ı kevne bakma hâl ol,
Gör şiâr-î kâmilîni tut lisânın yakma nârı.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

TEFEKKÜR-İ MEVT
(33)

Seyr-i insan vechesi hep bâb-ı gûristânedir,
Reh revân oldukta cismin dâr-ı hâristânedir.

Asiyâbın muttasıl devrân eder imhâ için,
Döndü sanma şems ü mâhı hep dönen reftânedir.

Âlem-î lâhûta yükselt sen seri servî gibi,
Zıll-i servîde nice ecsâm-ı can pestânedir.

Mâh u hurşîd bile bî-tâb ola bir gün dura hep,
Bî- şuûr seyreyle kim ehl-î kemâl mestânedir.

Fevt edib ahdini dalma bu fenâ zevkine hep,
Bul o zevk-î sermedîyi ol bahâristânedir.

Nerde o âlim gezenler nerde şâh ile gedâ?
Dildeki efsânelerde hâk ile yeksânedir.

Şemsiyâ eyle tefekkür mevt-i emvâta bakıp,
Gördüğün âsâr-ı makber bile sengistânedir.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

TEVHİD-İ BÂRİ
(34)

Ey hikem-î hükmü veren âdeme hayret,
Ey binâ-yî kevnine hiç olmayan gâyet.

Ey sipihrin nâzımı hem zâbıt-î eflâk,
Ey veren merkez-i hâke nâr-ı sekînet.

Sen Ganî'sin cümle âlem hep sana muhtâc,
Birliğinden zâtına mahsûs Samediyyet.

Hikmet-î feyyâzına hiç hadd ü pâyan yok,
Kudretinden zerre değil âlem-î vus'at.

Unsur-î zerre dahî bir başkaca âlem,
Nûr-i elvandan bedâyi' buldular ismet.

Zerre bile mihverinde şems-i asgardır,
Bu ne îcâd akl olur müstağrak-î dehşet.

Sırr-ı zâtın bilen ancak sensin İlâhî,
Derkine imkân mı bula hâdim-î gaflet?

Feyz-i kudretle bulur emvâc dahî imkân,
Şekl-i ibdâa yeter bahrindeki kudret.

Kudretinle seyr eder her kâinat ayrı,
Arz dahi emrinle bulmakta tamâm sür'at.

Durmadan sür'atle gitmekte bütün aktâr,
Gitse milyonlarca sâl yok seyre nihâyet.

Hâke verdin cezb için sen kuvvet-î nârı,
Hâkden âdem eyledin verdin de melâhat.

Bu hurûşan bu kevâkib ne eser yâ Rab,
Bu ne elvân-î ziyâ şiddetli harâret.

Her semâ kevkebi yanmış cezbeye dalmış,
Neş'e-î feyzinle cihân etmede tâat.

Raks eder aşkınla döner devr-i felek hep,
Zikr-i tesbîhinde bulup cümlesi lezzet.

Lütfunun her dem bütün asâr-ı manzûru,
Sahne-î pûr-nûr-i hakîkatte hidâyet.

Maksad-î aksâ-yı kevni eyleyip idrâk,
Cümle melâik sana etmekte itâat.

Mâcerâ-yî dehre insâni edip meclûb,
Hem zalûm û hem cehûl etmek nedir hikmet?

Maktel-î mevhum bu dünyâ pîş-i nazarda,
Nâra dahi adlinle girer şahs-ı dalâlet.

Her beşer aşkınla bulur bunda kemâl,
Lütfuna vâbeste olur ni'met-î cennet.

Derk edip kahrındaki hükm-î nihânî,
Ehl-i nârın bile müştâk-î inâyet.

Zikrini tekrar ediyor bülbül-î nâlan,
Her seheri eyleyerek lütfa işâret.

Hikmetin mir'ât içinde şü'le gösterdi,
Zât-ı Ahmed'dir o mir'ât ma'kes-î rahmet.

Yâ İlâhî rahmetinden katre ihsân et,
Gark ola ol katreye Şemsî de nihâyet.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

AÇTI GÜLLER
(35)

Açtı güller bezm-i tâm içre mülevven dehenin,
Mest-i can verdi bulup tasvîrini ol meskenin.

Pür şerer olmuş cihanda hep beni fâriğ görüp,
Müjg-i hançer vermeye açmış kevâkib revzenin.

İstiyor dostlar ki dönsün kendi fermân ile çarh,
Bir binâ kılmış ki mimâr vermiş islâh düzenin.

Dem olur çıktıkça âteş eyleyip feryâd-ı âh,
Bilmemişler sernigûn olmazdan evvel rahnenin.

San'atı yâra vurur Ferhat gibi her dem külünk,
Gördü ayyûka çıkarken dağ sanıp âşık tenin.

Ger tavâf eyler diyâr-î yârı sanmış kal'adır,
Cerr için etmiş temennâ görmedi zat harmanın.

Bilmedi hâk-î rehinda tutmağı er destini,
Zor gelir çün ol ciğer dağında buldu ma'denin.

Yolda kaldı bahr-i aşkın sert görüp tuğyânını,
Bilmedi boş sımsıkı tuttu o gerdûn mahzenin.

Ham edip kaametleri zülf-î perîşan bî-nişan,
Terk edip toprağa gömdü hep sürüyüp dâmenin.

Ağlama ey göz gubârdır dergeh-î sâlim yine,
Aşk beyânında kırar ol pâyini hep rehzenin.

Hep sulayıp ol yolu gül çıksa âhından eğer,
Perde-yî çeşminde seylâb aşk diyârından senin.

Çâresâz olmak gerek bîçâreye bîçâreler,
Leşker-î çarhın sibâ'ı basmadan tâ suhanın.

Sebkat etmiş lütf u kahra et dehâlet zâtına,
Şemsiyâ çâk olmadan düşkün gibi pîrâhenin.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

MERSİYE
(36)

Yine geldi Muharrem hep cefâ-efşân o mahlardan,
Gönül hayrân olur gûş eyledikçe cûş-i ahlardan.

Bugün dâr-î muhibb-î ehl-i beyt mâtem ile doldu,
Güneş ahz-î küsûf eyler çıkan dûd-î siyahlardan.

Nedir esrârı hüznün? Mustafâ'yâ feyz-i kurbiyyet,
Gelir zîrâ çıkan her âha bir lebbeyk o şahlardan.

Bugün gülgûn-i eşkimle gülistân oldu rengârenk,
Zahamlardan gelen neş'e serâb-î intibahlardan.

Bugün ezhâr-ı bâğ-î dil yine oldu hazân ey yâr,
Kitâb-î Kerbelâ'yi hep okurlar dârigehlerden.

Muhibbân ehlinin görkim ser-î mestinde âteş var,
Harâb kalblerden hiç sorma sevâblardan günahlardan.

Donan kalbe devâ ister isen cû-yî elemden sen,
Harâret al yanan ol sîne-î sevdâ-penâhlardan.

Nazar kıl kâinâta mâyesi aşk ile feryâttır,
Olur âzâde uşşâk-î İlâhî kem nigâhlardan.

Biziz ol âşık-î sûzan Muhammed ehl-i beytine,
Gönül feryâd edip seyrân eder arşı vicahlardan.

Oku ol âteş-î berki zamîrinde yanan ruhdan.
Tafahhus eyle gel gönlün bu yevmi bil tebahlardan.

O sahrâ yanmada el-an gelir âteş semâvattan,
Lehîb-î dil daha muhrik yanan deşt-î miyahlardan.

Bilip ehl-î verâ âhın elemden hüznile doldum,
Duyup feryadları Şemsî giden hemrah ve rahlardan.

(Mefâilün - mefâilün - mefâilün - mefâilün)

HİCÂB ARDINDA KALMIŞ
(37)

Hicâb ardında kalmış kim mufehham olduğun bilmez,
O hurşîdden akan feyzin mukassem olduğun bilmez.
Gönüllerde onun bî-behre mahrem olduğun bilmez,

O âdemler ki âdem küll-ı âlem olduğun bilmez,
Muhakkak âdemin âlemde bir dem olduğun bilmez.

O gün emr-î hitâb-î Hakk'ı can bülbül işitmişken,
Tekâlîb-üz-zamandır kim görünmez her kese gülşen.
Ne andır kalb-i âdem den geçer tekrâr o gül mesken,
Haberdâr olmamışsa "Allem-el Esmâ" rumûzundan,
Ben-i âdemse de âdem mükerrem olduğun bilmez.

Gelir subh-î ebed durmaz döner gülzâr-ı fıtrattan,
Bu cûşâ cûş gidip hâmûş gelir esrâr-ı hilkatten.
Gider bir gün o sâğarlar da işretler de kesretten,
Sabâh-î Hakk'ı idrâk etmeyen tahmîr-i tînetten,
Zuhûr-î Ahmed'in âlemde akdem olduğun bilmez.

O dem gülzâr-i kudretten şecer dikti bu âlemde,
Serinde bir muazzam nûr gelen nûr-i mücessemde.
Edip tefviz bütün emri mükellef etti ol demde,
Temâşâ etmeyen envâr-ı Hakk'ı vech-i âdemde.
Gönül nâmında bir beyt-î muazzam olduğun bilmez.

Duyup emr-î nevâhîyi kemâlde kalmayıp mübhem,
Olup insan ana sâlik müşerref olmalı her dem.
Gidip deryâ-i vahdetde bulunsun veche-î a'zam,
Cidâl-î kaal ile vahdet-şinâsım zanneden âdem.
O sırrın ehl-i hâle feyz-i mülhem olduğun bilmez.

Görenler levh-i meknûnu ederler sözlerin tahdîd,
Giren ol bâğ-ı tevhidde olur hayrân olur tecrîd.
Bütün eşyâ onu tesbîh eder mestûredir Tevhîd,
Kitâb-î bî-hurûf-î aşk ile ders almayan zâhid.
Okur âyâtı elfâz ile muhkem olduğun bilmez.

Kemâl-î aşk ile sekrân olan söyler hakîkatden,
Duyanlar cân alır her dem o deryâ-yî rubûbetden.
Bulur hurşîd dahî rif'at ayan nûr-î nübüvvetden,
Bilir bilmez edenler güftügû sırr-î hüviyyetden,
Aceptir vâkıf-î esrâr-ı ebkem olduğun bilmez.

Sabâ lütfunda kalbı hâb iken silmezse bir kimse,
Nesîmden aldığı rahşanla hâl almazsa bir kimse.
Gönül dârında mihmânı gelir bulmazsa bir kimse,
Beşerde kâinâtı mündemic bilmezse bir kimse,
Şumûsun zerrelerde katradan yem olduğun bilmez.

Cedelsiz feth-i heft-î kişveri zân eylemiş süsde,
Tavakkuf eylemiş gerdûne-î dünyâ telebbüste.
Senin çün hadd-i matlûbun değil etvâr--ı melbüsde,
Nazar endâz-ı ibret olmayan âfâk-ı enfüste.
Zemîn û âsumân levh-î mücessem olduğun bilmez.

Perişân olmadan toplan perişanlar olur maksûm,
Olur ârifllere manzûr-i aynın kalb ile ma'lûm.
Haberdâr olmayan nefse bütün hikmet olur ma'dûm,
Kelîm'i zan edenler rû'yet-î didâr ile mahrûm.
"Terânî len terânî" içre mudgam olduğun bilmez.

Bu seyrângâh-i âlemden gider a'lâ vü hem ednâ,
Nedir evkat gelip geçmiş harâbatda olup ifnâ.
Emel kalmaz elem kalmaz gelen yeksan giden ra'nâ,
Mesâib âşıka ayn-î menâsıb bilmeyen dânâ.
Ser-î dâr-î belâ bir kürsi-yî Cem olduğun bilmez.

O münkir kim zaîf kalbi eder hep neş'eden tahvif,
Anın çün gelmede dâim binâ-yî aşka bin tahrif.
Ne anlar lem'a-rîz-î gülfeşandan kim kıla ta'rif,
Eden hâlât-ı aşka bâr-ı kîl û kaal ile tavsîf,

Meyân-î dîde-î dil sırr-ı müphem olduğun bilmez.

Bilenler "Kenz-i lâ yufnâ" bilirler kalbtedir medfûn,
Ebû-Zer'ler gibi o anlar sanarlar bâtını altun.
Diyenler var zaîf tâli' beni etdi zebûn gerdûn,
Olanlar kasr-ı bî-bünyâd-ı câh-î servete meftûn.
Meğer iklîm-i fakrin câ-yi hürrem olduğun bilmez.

Gözünden aktığı yaşlar sebep olsa neam görse,
Yanan kalbi sulanmakla serinlese kerem görse.
Ne yol kalır ne ilm-î-hâl eğer bir kez elem görse,
O hûnîler ki halka cevr eder cüz-î sitem görse:
Adâlethâh olur nefsinde azlem olduğun bilmez.

Kuru da'vâ ile her şey olur zanneyleyen câhid,
Gam-î aşkda mezâk-î câna şevkin olmadan şâhid.
Bilir mi leyle-î yeldâ hitâbı şeklini nâhid,
Beni ebrû-yi yâra bakmadan men' eyleyen zâhid.
Rukû' eyler de mihrâbın neden ham olduğun bilmez.

O âşıklar ki her şeb hücrede dildâra gitmiştir,
Mehâsınla münevverler dolu bir dâra gitmiştir.
Gönül esrârını tevdî' eden bir yâra gitmiştir,
Senin Şemsî lisânın bilmeyen âvâre gitmiştir.
Sükûtün remzinin nâ-çâra elzem olduğun bilmez.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

GİDİLMEZ BÎ-DELÎL
(38)

Rehzen-î irfâna hoşdur hep temennâ-yî sebîl,
Çünki ânın gâye-yî matlûbu ancak sel-sebîl.

Bulsa ârif tâb-i isti'dâda râh-î iltihak,
Emr-i vasla dem olur her zerrede bir Cebraîl.

Levh-i dilde nakş-ı bekaa manzar-î hüsnündedir.
Mihribânı mihr edinmek her zaman cârî değil.

Geçmeden candan bilir zâhid dahi müşkilcedir,
Lîk ister bilmeden ol dem-be-dem ömr-î tavîl.

Niceler var nakd-i can bezlinde kaygı çekmedi,
Pây bend-î mülk olup da kalmadı hâr û zelîl.

Ma'kesinde safha-î tasvîr-i nakkâş-î ezel,
Bezmgâh-î dâr-ı ağyâr sem'-i cân olmak değil.

Harf-i ülyâ okunur ol can kitâbından sana,
Nâbit eyler ol riyâz-î feyz-i cânânın Halîl.

Pîş-i aynında durup hâil olan efkâra bak,
Hep anâsırdan mürekkep ol sana etmekte hîl.

Fitne deryâsında tutma dâmen-î kibr û gurûr,
Kim bu dergâhta aranmaz bu azîzdir yâ zelîl.

Mürsil-î sâfa güzer etsin o şeytan ne demek,
Nûr ile ihrâk eder ol âteşi zikr-i cemîl.

Maşrık-î feyz-î hüveydâdır sana yol gösteren,
Duyduğun evvel hitâb-î "Fescudû" emr-î Celîl.

Aşka bürhân oldu çün " Kaalû-belâ" verdin cevâb,
Çün elesti duymayanlar âkibet oldu hacîl.

Kaldı a'râf-î cihanda kim "Fehüm lâ yubsirun"
Çeşmi her dem nâzır-î âlem velî ma'nen alîl.

Sormadan yol var mı göster vâsıl olmuş kimseler?
Şemsiyâ mesdûd olur yollar gidilmez bî-delîl.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

SOFRA-İ RIDVAN
(39)

Hep kurulmuş sofra-î rıdvan dolu peymânesi,
Bezm-i dosta da'vet olmuş can bulup dildânesi.

Dâhil-î iftâr olup bayram eder sâim sivâ,
Açılır meşk-î sabak i'mâr olur vîrânesi.

Nûş eder bâde-i vaslı, dem-be-dem sarhoş olur,
Mevc gibi cûş eyleyib çılgın olur dîvânesi.

Aklı cisminden olup selb rûhuna etmiş güzâr,
Âkil-î mecnûn-nümâ gülzârdadır kâşânesi.

Pertevinden şûle göstermiş de vuslat bekleyip,
Câm-ı nûru nûş eder âb-î hayat meyhânesi.

Öyle sermest eylemiş kim bilmiyor da'vâsını,
Kâinât mı dile gelmiş cümlenin bîgânesi?

Sekri almış tâ ezelden bilmiyor âlem nedir,
Ehl-i aşk meskûr olur doğmazdan evvel ânesi.

Bir tecellî almış ol rûh cisme mülhak olmadan,
İsm-i "Hû" etmiş ihâta kalmamış efsânesi.

Lütf u revnak sâzıdır Şemsî girince râhına,
Cur'ası nûr-î hakîkat selb eder bir dânesi.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

MÂNÎ'-İ DUHAN ESHABINA
(40)

Serâpâ zevkine meftun kimi irşâda gelmiştir,
Lisân-î hâl ile gûyâ bize inşâda gelmiştir.

Riyâ sun-î kebirdir hem müvelliddir fuzûlâtı,
O sathî hükm ile durmuş kelâm îrâda gelmiştir.

Hayâlinde olan mechûlu neşre iştiyâkından,
İlim fânûsunu zu'mile mi îkâda gelmiştir.

Binâ etmek ona sanki verilmiş bir kemâldir kim,
Tezelzül eylemiş kasrı onu bünyâda gelmiştir.

Neden râsih gibi söyler bu işde hazzı yok mâdem,
Dimâğı almadan lezzet neyi işhâda gelmiştir.

Görünmez meskeninde bin çeşit olsa kerâhetten,
Onu hep vech-i şiddetle bize isnâda gelmiştir.

Ne rütbe gayrete düşmüş ki söyler bahr-i buhrandan,
Duhan bîçâresi batmış göze feryâda gelmiştir.

Tutar destinde bilmez kim refikidir o hasmının,
Şu kahve çay dahi her dem ona imdâda gelmiştir.

Zarar var mı duhandan kim onun hiç bir lehîbi yok,
Şaşıp kalmış dumandan acz ile feryâda gelmiştir.

Bütün fi'l-î lemem yoktur sanasın kalmamış bir söz,
Mazarrat zan edip şâda ve hem nâşâda gelmiştir.

Umûm belvâ olup herkes fakîr zengin duhankeştir,
Deme devran safâ hükmündeki mu'tâda gelmiştir.

Beşer şerle olur me'luf diye beyhûde ta'n eyler,
Hakîm-î fıtrata bakmaz neler icâda gelmiştir.

Demişler ba'zı sûfiler gerektir kim ola isrâf,
Fakat irâdı bilcümle kesâd evkâta gelmiştir.

Diyen evvel zaman içre kesesinde fulûs yokmuş,
Suhan-perdâz olup da milleti ifsâda gelmiştir.

Makaam-î izzeti bulmak içün dünyâyı devr etsen,
Çerâğ-î kâbiliyyet lütf-i isti'dâda gelmiştir.

Bu hayrethâneye hayretle düşmüş çok mürâhik var,
Teessüf etme sen Şemsî bu söz ecdâda gelmiştir.

(Mefâilün - mefâilün - mefâilün - mefâilün)

ASHÂB-I KİBÂR
(41)

Bir şeb-î mahsûsda eshâb-î kibâr
Gülşen-î dârât yemin û hem yesâr.

Vech-i âlemde nümâyan sîreti
Zernişân ettî derûnu iftihâr.

Rûşen idi her köşe huffâz ile
Feyz-i cârî bezm-i nûra hem civâr.

Dem-be-dem geldi şarâb-î İsfahan
Safha-î levhden alındı iştihâr.

Çıktı demsâz şakk olup leyl perdesi
Savt-ı kadrî medd olup bî-ihtiyâr.

Hem sadâ-yî hac Hüseyn'de ol zaman
Var olan mikdar sadâ ile hezâr.

Mülhem oldu çünkü İbrahim'le 'ıyd
Na't u elhân aklı etdi târümâr.

Bezm-i mest-î nûş iken bir tâlibi
Bâdesiz ol meclis etdi berkenâr.

Merkez-î sohbette kalbler cûş edip
Ayna-yî acz eylemişti inkisâr.

Her garîbe her mizaca mu'tedil
Münteşir olsun makarr-î pâyidâr.

İsmi Rıdvan ol makâmın cevheri
Vus'atınca Şemsi eyler yâdigâr.

(Fâilâtün- fâilâtün- fâilün)

MESKEN-İ AHRÂR
(42)

Buldum uzlet beyt-i dildâra girip
Sâkin oldum dâr-ı bî-dâra girip

Hücre-î hicrân içinde beklerim
Onda hûnâb leyl ü nehâra girip.

Hem tasavvurla bilinmez bu ne hâl
Ehl-i zevkle ister esrâra girip.

Zâhir û bâtında mir'ât-î vusûl
Berkemâldir hüsn-i etvâra girip.

Vasf-ı canda bir mekân halkı leheb
Dâr-ı ahrâr kubbe-î yâra girip.

Ser-bülend-î âfitab ol hükmü adl
Devr-i şer'-î nûr-i Muhtâr'a girip.

Hikmet-î mevcûdu müdrik ârifi
Şemsiyâ bul sahn-i gülzâra girip.

(Fâilâtün- fâilâtün- fâilün)

ARA BUL
(43)

Aşk-ı vuslat neş'esiyle dolu sahbâ ara bul,
Bâhurûş elhâna gelmiş bezm-i ukbâ ara bul.

Rûhun oldukça revan gel râh-ı aşka feyz alıp,
Kayd-i elfazdan müberrâ savt-ı zîbâ ara bul.

Kıblegâhın vechesinden bir muallâ nûr gelir,
Minsab-î nûru tutan bir ser ehibbâ ara bul.

Bezm-i hâss-î Ahmed'e îsâl eden bir mahremi,
Âşık-î sırr-î ezel bir necm-i sabâ ara bul.

Tâbe sabâh eyledin mi hiç aceb nâle figan
Selsebîl-î feyz-i nûr gelmez cabâ sen ara bul.

Gelsin istersen tehî destan ilâ âhirzaman,
Bâb-ı lütfu gösteren bir pûş-i abâ ara bul.

Berzah-î bahrî geçip de âlem-i envâra gir,
Zevk-ı cûşâ-cûş ile her seyre kabâ ara bul.

Hep odur her dem eden envâr-ı feyzi tâbdâr,
Hükm-i esrâr-î vücûda bir mürebbâ ara bul.

Gösterip vahşet demâdem kaçma aslındır o yer,
Bahr-i zahhâr-î Hüdâ'da bî muhâbâ ara bul.

Hüsn-i hulkile erişdi her kemâle ârifan,
Öyle uşşâka yetiş durma muhibbâ ara bul.

Arsa-î dehşetde bir gün görmeden Hâkim seni,
Etme gel ol mekteb-î insânı hebâ ara bul.

Sen tecellâhâne-î ismette her dem ebkem ol,
Zahm-i tîğ-î aşka merhem Şemsî bâbâ ara bul.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

MEVLÛD-İ NEBÎ
(44)

Hüzn-i âlemden eser yok na'ti te'yîd eyleriz;
Revnak-ârâ-yî meserret cûdu tahmîd eyleriz.

Mevlidin envârı açtı bir fezâ-yî i'tilâ:
Ol fezâdan nûr olup irfânı tes'îd eyleriz.

Aşkile devvâr olur çün mâh û hurşîd û semâ;
Nûr-i zevk-î leyle-î mevlûdu hurşîd eyleriz.

Ol haremgâh-î Hudâ'dan şu'le oldu rûnümâ;
Şu'le-î nûr-î ezelle aşkı tezyîd eyleriz.

A'zam-î vak'a idi mebdeyle mî'âd ortası
Geçmedi devr-î felek hep onu tecdîd eyleriz.

Vahy-i münzeller gibi Hak'dan kitâb-î asdıkâ,
Hakk'a sıddîklarla zevk-î leyli teşdîd eyleriz.

Lütf-i Hak'dır mü'mine ta'yîn eder işbu günü
Devre-î leylinde sönmez nûru tecdîd eyleriz.

Gel dehâlet eyle bu mihrin ziyâ-î nûruna,
Mevlid-î cânanla bizler bu seher îyd eyleriz.

Oldu uşşâka bu şeb bir leyle-î izz-î safâ,
Kalbimiz tenvîr edip biz aşkı mürşîd eyleriz.

Müncelî gördüm bütün âlemde nûr-î emcedi,
Böyle bir el tâf ile biz Hakk'ı tevhîd eyleriz.

Zevk-i aşk-î akrabiyyetle Habîb-î Ekrem'e,
Şemsiyâ biz âlem-î ma'nâda temcîd eyleriz.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

YİNE O'NDAN
(45)

Bu şeb her ferde neşve âşikâr oldu
Cihan başka sabâh-î zernigâr oldu.

O gün kim doğdu ol Peygamber-î âlem,
Zalâm-î leyli İslâmın nehâr oldu.

Çün etdi ol Habîbim cismile teşrîf
Beşer, cin rûhuna pek î'tibâr oldu.

Göğüslerden taşan şem'-î hakîkatler
Şeh-î şefkat Muhammed'den nisâr oldu.

Ki hurşîd-î hakîkat ol ziyâ ile
Neşât-î câm u dâd-î hoşgüvâr oldu.

Bu âğûş-î vefâ içre gelen ahkâm:
Binâ-yî şer'a sûr-î üstüvâr oldu.

İlâhî kandili yaktı cihân aktâr,
Mecâlis-î dile bir lâlezâr oldu.

Yed-î kudret açıb bâb-î semâvâtı,
Tecelligâh mübeşşir gam-güsâr oldu.

Duyup ervâh-ı kudsî Şemsiyâ bu şeb,
Yolunca gitmeyenler şermsâr oldu.

(Mefâîlün-mefâîlün-mefâîlün)

SADÂ-Yİ AŞK
(46)

Bu gurbetgâh-ı insanda kime dönsen gerek yüzün,
Serinde hikmet-î Rahman görür her kim siler özün.

Şu dâr-î gaflete yatıp uyanmak bilmeyen insan,
Gelir bir gün uyanır da duyar müthiş melek sözün.

Çekip can perdesinden onsekizbin âlemi seyret,
O derâ-yî muhît icre uyan da bak açıp gözün.

Hakîkat şem'iniîkâd edip de ism-i "Hû" ile,
Görünsün hüsn-i ahlâkla serinde parlayan yüzün.

Temâşâ-yî reh-î hurşîde dön de gönlün açılsın,
O gün Tuble's serâir'de kararmasın senin rûzun.

Mehâsınla temessül eylemiştir ahdının şânı,
Hümâ-yî âlem-î envâr olup tayrın ola mevzun.

Dil-î dânâdaki envâra bak bir çeşm-i irfanla,
Döke şebnem gülistâna gözün yaşı ciğer-sûzun.

Nazar kıldıkça insâna görüp ahsen cihet hâlin,
Uyandır "men aref nefse" saçıp akvâl-i ef'âlin.

Ne güldendir ne meşhûr sevt-ı bülbüldür sadâ-yî aşk,
O feryâd şem'-i yâra baş vurandan geldi dâd-efzûn.

Der-î hikmetde erbâb-î hakâyık bul da ey Şemsî,
Ser-î eşkinde bir katre selâm olsun sana cüz'ün.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

NASİHAT
(47)

Re'yini terk etmeden âlemde yârân mı ararsın?
Koğmadan şeytânı baştan serde insan mı ararsın?

Nefse hâkim olmadan sen gayre hükmetmek için,
Zâhir ile ey zaîf bir emr-i Kur'ân mı ararsın?

Etmeden akl-î selimle dâr-ı hiddet bâbını sed,
Onda hıfzetmek için hep kenz-i pâyan mı ararsın?

Herkesin gönlünü söndürmekle yanmaz sende ocak,
Cevr ile sen yak da cânı sonra ihsan mı ararsın?

Dağ gibi benlik kuşatmış manzar-î aynı Hümeze,
Ol harîm-î kudse böyle bezl-i gufran mı ararsın?

Kurtara gör nefsini ol veyl deresi dehşetinden,
Âfet-î seyle düşüp yâranla seyran mı ararsın?

Şûle-î her âh ile girmezden evvel râh-i pâke,
Durmayıp söyler de hep kendine imkân mı ararsın?

Cur'asından nûş eden sarhoş misâli bâğ-ı gülde,
İçmeden bir mey-yi lâhût koca ummân mı ararsın?

Girme hâristân-ı güftâra tutulma dâmeninden,
Ey demâ-dem reşk-i ta'nınla gülistan mı ararsın?

Öyle bir şehre erişkim yolu efgan dağı lâle,
Ârifin ma'lûmuna bak dâr-ı mihman mı ararsın?

Fâriğ-i gayr ol haber var dostlara cânân ilinden,
Nice bin can kırdırıp cânâna cevlan mı ararsın?

Bak seherde açılan güller figân etmekte bülbüller,
Hiç dokunmaz birbirine anda hicran mı ararsın?

İbret al bir kerre onlardan ferâgat ehli ol,
Durma Şemsî sor da bak âlemde pişman mı ararsın?

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün)

GÖNÜL
(48)

Kadrini bil Şemsî hilkattır gönül
Mazhar-î sırr-î hakîkattır gönül.

Leyle-î zulmette kalmaz öyle yer
Şem'-i rüyet dâr-ı vuslattır gönül.

Fitne ehli girmesin milk-î dile
Hilkat-î ayn-î basîrettir gönül.

Teşne-leb can vermede her gün suya
Bir nehir var menba-î zattır gönül.

Akmayınca bulmaz ammâ göz yaşı
Seyl-i eşk girdâb-ı hayrettir gönül.

Yanmayınca tâc-ı ser vermez ziyâ
Şem'a bak ol bir delâlettir gönül.

Artıran sûz-î dili tenvîr edip
Rehgüzâr-î genc-i hikmettir gönül.

Gösterir ol pâye-î kadri gama
Münkire gam yâra izzettir gönül.

Zulmet-î zülfe giriftâr bâğ bân
Dâsitân-î aşk kanâattir gönül.

Pâs bânız bâğ-ı ebrâr bekleriz
Dehr-i zâlimden bu nevbetdir gönül.

Sâkin-î hâk-î der-î yâr olmağa
Alsa başın istikâmettir gönül.

Bekle ol kârhâneyi mal almağa
Az da olsa hep saâdettir gönül.

Bir metâ' kim az olur, tâlip bulur
Ahz-ı bâzâr-î velâyettir gönül.

Dürrünü tahkîk için gitsen eğer
Gör metâ-î aşkı sohbettir gönül.

Lâle ruh bağrında hüzn-î tâm ile
Gayre şuğlun hep melâmettir gönül.

"Rabbi hüblâ neccinâ mimmâ nehâf"
Şemsi bil dâr-î mahabbettir gönül.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

BU ŞUÛNÂT
(49)

Seyr-i âlemde bana hep sath-ı deryâ görünür,
Aks-i deryâda her an levh-î muarrâ görünür.

Durmayıp lafz-î kesâfette ki mefhûm açılır,
Bu şuûnât yine başdan başa ma'nâ görünür.

İsm-i vâhiddeki ma'nây-î ezelin nûruna,
Zâhiri bin renge mazhar devr-i ülyâ görünür.

Künh-i Zât'ı çeşm-i mürsel bile idrâk edemez,
Her eserde lütf-i Zât'ı pek hüveydâ görünür.

Bahr-î sıfât mevcelense mürtefi' olsa hicâb,
Levha-î dildeki ibdâ' ile ihyâ görünür.

Mebde-î cûd sırrını Âdem'de izhâr eyleyib,
Hikmet-î Âdem banâ bir sırr-ı kübrâ görünür.

Nûr-i hubbiyyetle kim tezyîn ederse sîneyi,
Bezm-i vuslat ona bâtında müheyyâ görünür.

Muhteşemdir hikmetin kenzi onu bilmek gerek,
Hâne-î dil keşf olunsa ka'r-ı deryâ görünür.

Terk edip de âlemi bir gün çekilse postuna,
Ol harâbtan ona dîdâr-î mu'allâ görünür.

Hırka-pûş-î inzivâ olsa ne mutlu kişiye,
Seyr-i âlîden ona sahf-î mücellâ görünür.

Dîde-î nâzır ile âsâr-ı tâm keşf ederek.
Bu muammâ ile Şemsî yine a'lâ görünür.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

MEDH-İ MAKÂM-I RİSÂLET
(50)

Nakş-ı nakkâş-î ezel ne rûh-nümûndur,
Her zuhûrun lem'ası bir kâf ü nûndur.

Şu cihan kubbesine şöylece bir bak,
Gördüğün hep o ziyâlar ne füsûndur.

Oturup bir kudret-î ülyâyı düşün,
Hâlik-î halkı unutmak ne hüzündür.

Hükm-i feyyâz şu'le yakmış bak ne tâban,
Manzar-î levh-î fezâ dâr-ul-funûndur.

Hep giyip gülgûn demâ-dem seyre dalmış,
Mâh u hurşîd-î münîr devr ile gerdûndur.

Cem' olup levn-î pedîdâr-î kevâkib
Şol sipihrin burcuna bir emr-i meknûndur.

Mubhemin halletmeğe künh-i hayâtın,
Kâlle gördüm diyenin kavli zunûndur.

Fehm ü idrâke anâsır sedd-i hâil,
Gâyet-î şe'nî-yi fikr fikr-î cünûndur.

Ne mutavvel seyri var ol kehkeşânın,
O avâlim bu görüşten de füzûndur.

Dehşet-âver şu muazzam kâinât,
Fazl-ı meskûn ile arzdan yine dûndur.

Çün zuhûr-î hükm-i hilkat kabri bunda,
Nûr-i a'zam hâk-i Yesrib-i pâke medfûndur.

Arz eder eflâke fahri Fahr-i âlemle.
Kadrini bil tuttuğun habl-il butûndur.

Vâdi-î vuslât sebîl-î Aşk-ı Ahmed,
Ol nihânî bulmayan idrâk-i mağbûndur.

Ey muhît-î gülşen-î irfân-ı cânan,
Bezm-i bâğın her dem uşşâkla meşhûndur.

Ger kerem-î rahmetin ol bağa erse,
Afvla dergâhına vuslatta me'mûndur.

Tâlib-î feyz-î nazar hep bâğa girdi,
Sırr-ı bedî'in o bostan cümle meftûndur.

Zıl de zâil oldu Şemsî ol haremde,
Münzevîdir dâr-ı tevhîdinde meskûndur.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

AŞK
(51)

Menşe-î mu'ciz bedâyi'dir beşer
Mümtezictir onda zevk ile keder.

Her velâdet fıtraten hulk-î sa'îd
Ruhdaki ol sâfiyet tenle gider.

Ahsen-î takvim idi rûh-î ebed
Oldu ba'zı zî-şeref ba'zı beter.

Kimi bâğ-î gülde giryan kimi şen
Nûr-i rûyu olmadı aslâ heder.

Olsa devr-î pürdalâl handan mıdır?
Câna cânandan peyâm-î bâhatar.

Tuttu bahr-î vâdiyi sisle duman
Zâr içinde kaldı insan bî-haber.

Gülsitâni etdi rû-yî gafleti
Sandı gâfil ol hayâli mustakar.

Kendisine kendisi düşman olup
Oldu indinde müsâvî her nazar.

Olmadı âzâde-î gamm û elem
Dehre bin hâr oldu ağyâr ile şer.

Şahsa olmaz ta'n-ı düşman zehr-i gam
Açsa gayretle eğer ol bâl ü per.

İhtiyaçtır her kişiye arkadaş
Intibâk etse mehâsinle zafer.

Derd olunca bir devâ bulmak gerek
Seyrini muhkem eder gamla zarar.

Aşk durur hâzik tabîb her bir gama
Kıldı ol sihri açıldı her nazar.

Câ-yi bustân-î nedâmettir felek
Bu çemende bülbül olmaktır hüner.

Meşcer-î makbûl riyâz-î sînedir
Hikmet-î mazmûn-i uşşaktır şecer.

Ol tecezzî bilmeyen aşk-î rasîn
Bülbülü anlar da dinler her seher.

Kisve-î nûra bürünüp ehl-i dil
Gösterip dostluğunu aldı güher.

Kâbil-î tavsîf değildir lem'ası
Tâc-ı zerrin şu'lesi şems û kamer.

Nâledir imdâd eden her âşığa
Şun'-ı zâhid olmadı hiç mu'teber.

İlm-i aşkı kim ki inkâr eyledi
Şemsiyâ ol lâl ü sergerdan gezer.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

("İNNÂ ARADNA" âyetinin mefhumu)
(52)

Ne ulvî sırrı hâmildir zayîf insan,
O sırda gördü hep şu'le, zekâ, iz'an.

Delîl-î râh-ı cânan buldu hubbunda,
Verildi ol emânet kim duyup ekvan.

Mahabbet râh-ı aşka iktizâ etti,
Kemân ebrû verip devrinde hep kurban.

Sıdıkta gevher-î aşk her zaman bâkî,
Boyunda çenber-î şer'-î Hudâ Kur'an.

Ne vüs'at var ne isti'dât ki kaldırsın,
İbâ etti semâ vû arz ü kûhistan.

Yine bî-çâre câmidler eder tesbîh,
Alır dersi fakat aks etmedi irfan.

Onu mahmûl idi insan kazâsında,
Kabûl etti verip gayret ona Deyyan.

Tecâhül etti ba'zılar görüp düşvâr,
Cehâletle zalûm oldu olur pişman.

O sırrı keşf eden habl-î Muhammed'di,
Tecellî kalb-i âgâha edip Sübhan.

Alıp zevki emânetten o an uşşâk,
Elest âvâzı duydu hoş nevâsından.

Safâ-î dâimî mümkin kılıp emri,
Zamanla kâinât oldu bütün handan.

Bülend dağ irtifâın geçti çün Âdem,
Cemâlin kadrini bildi bulup ihsan.

Ukûs-î nûra gir Şemsî teşekkür kıl,
Dile rahmet büyüktür rahmet-î Rahman.

(Mefâilün-mefâilün-mefâilün)

GÜN OLUR KALPLER SUSAR
(53)

Gün olur kalpler susar dünyâ coşar
An gelir hep kayb olur ancak O var.

Kevn-i eşyâ mahvolur kalmaz eser
Gark-ı umk-î bahr olur âba susar.

İsm-i mahbûbda erir bir dem vücûd
Çünki deryâ-yî tecellî bî-kenâr.

Aşk imiş âlemde kayd û intihâ
Olsa hayran kalmaz anda ihtiyâr.

Medd-i ahmış pertev-î aşk gâyeti
Eyler ol rûh-î beşerden ref'-i bâr.

Anlayan tarz-î hakîmâne edeb
Mekteb-î aşkda bulur bir çeşmesâr.

Akl u fikri hubbe kim hasr eylemiş
Buldu ol zevk-î azîmi âşikâr.

Oldu meftûn-î cemâl-î hânedan
Göz yaşından doldu şebnem gülizâr.

Ol mecâz-î şevk ki gönlündür senin
Kim odur mahsûl-i zevk-î iftihâr.

Geçme harâbdır deyip yâd ellere
Bâliğ-î vüs'atde olmaz iştihâr.

Sahn-i âlem hep o feryadla müdâm
Şûrezârdı yok mu sankî bahtiyâr?

Çünki mahfîdir hakîkat güneşi
Mâh u hurşid nûr eder ondan nisâr.

Menba-î candan çıkan savtı işit
Çeşme yeksân ola bostanla mezâr.

Fâni ol sen mültakâda bul şifâ
Zikr-i Hakk'dan olma hâlî bî-karâr.

Gel hasâra düşme dâne bul gönül
Dayk-ı îşe sevk eder bu rûzigâr.

Hubb-i aşkın olsa zâhir zerresi
Mülk-i dilde bula vuslat bî-gubâr.

Bunda bâsır anda a'mâ olmadan
Eyle teşrih-î hafâya intizâr.

Vech-i maksudu kapar huffâşlara
Âteşi "el yevmü tünsâ"da yakar.

Günde yüzbin vecheden yüz gösterir
Cerh verir dildâr sana hep müsteâr.

Sûret-î ahkâm-ı şer'dir âyine
Hâme-î mu'ciz beyân ancak O var.

Tevbeler et Şemsiyâ çok var günah
Rahmetinde sırr-ı hikmet âşıkâr.

(Fâilâtün- fâilâtün- fâilün)

CANÂNA ARZ
(54)

Kıl sabâ hâlim benim cânâna arz.
İlticâgâhım olan sultâna arz.

Tâ ki tâkım bezm-i vîrân olmaya
Eylemiştim dâvetin rindâna arz.

Sâki-î gül çehrelerle yoldayım
Eyle gülzârda mukîm ihvâna arz.

Devr-i cevr-î lâle renginde miyiz?
Eyle hicretde yatan pinhâna arz.

Mâtem-î gül bülbüle dâğ gösterip
Hüzn-i levhi eylemiş efşâna arz.

Bâğ-ı dâğı ona yeksân eylemiş
Küfr-i zülfü eylemiş yeksâna arz.

İhtiyât etsin geçer akşamları
Tâb-ı hurşid vaktin et gılmâna arz.

Fitne bâb-î âteşi her lahza var
Fâş ederler etme hiç üryâna arz.

Âteş-î kâbûs için hiç durma et
Katre katre su veren müjgâna arz.

Şemsiyâ yok başka türlü bir necât
Durma sen git eyle ol purşân'a arz. (*)

(Fâilâtün- fâilâtün- fâilün)

KALBLERİN FERYÂDI
(55)

Dille anlatmak ne müşkil kalplerin feryâdını,
Ney gibi âvâz-ı aşkın bildirip gird-bâdını.

---

* Purşan kelimesinin na olduğu anlaşılamadı. Kelimenin harfleri şunlardır: (pe, re, şin, elif ve nun.)

Vehm-i hâtır mahvı lâzım mutlakâ her âkıla,
Aklı idrâke vurup bulmak gerek imdâdını.

Çok hazîn oldu cihan kim hâl-i aşkdan hazzı yok,
Bir nazarla sükkeri bilmez kişi, iç tadını.

İptidâî malzemeyle ol nasıl helvâ olur?
Olma câhil bulmak ister tabhının üstâdını.

İsmini anmakla gelmez çün dimâğa lezzeti,
Rûha zerk etmek idi ders eyleye dil şâdını.

Olmayınca sende ikdâm olmaz elbet de Hüdâ,
Ayn-ı dil âh etmeyince bulmaz âşık yâdını.

Reh revân olmak ne müşkil nusret-î yâr olmasa,
Kimse keşfetmez bu yolda hilkatin bünyâdını.

Gel haber duy ey dili-î sevdâ-penah şeydâ nedir?
Var İlâhî bir şafak ihzâr eder îkaadını.

Dil hurûşân eyleyip hurşid gibi tâbân ola,
Dest-i şâh-î mürselînden ahz edip irşâdını.

Gonca-î gülzâr-ı feyzin medhini duymak için,
Keşf-i ğıtâ eyle de gör sen dahi îrâdını.

Zikr ile çınlat ki gönül gülşen-î me'vâ ola,
Gel de gir bâğ-î safâya terk edip mu'tâdını.

Hakk'a teslîm eyle kendin mahvedip benlikleri,
Bir zamancık yok olan görmüş gönül Bağdâd'ını.

Ne muallâdır o âlem çün anâsır bî-haber,
Göz göremez gizlemiş mahbûb için i'câdını.

Nârı nurdan kim ki farketmez ebed âciz kalır,
Ziynet-î dünyâda kaplar rûh ile ecsâdını.

Berk uran ol âteşîn gülzâr nedir bilmek gerek,
Anlayıp esrâr-ı ilmi kendi isti'dâdını.

Gül temennâsında zanneyler gönül kavgaların,
Şemsiyâ ol ta'n edenler bilmedi is'âdını.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

TEZEKKÜR-İ MEVT
(56)

Şâm-ı bezmin yıkılır kalmaz hayâtından haber,
Gülsitân-î âlemin sönmüş emelden yok eser.

Serv-i kâmet ayn-ı ruhsâr hâk olur sahbâ harâb,
Akseder birden sadâ-yî "li meni'l-mülk" pür zafer.

Ol hitâbın in'ikâsı Vâhidü'l-kahhar olur,
Öyle şiddet kim değil ervâh, bütün arzu semâ titrer.

Merkez-î hâkda bütün nâs âcız-û kaasır olup,
Bir muazzam hevl ola kim kalmaya mahşerde yer.

Çâresiz Tübles-serâir'de açılmış fi'limiz,
Hiç aranmaz "mâl, benûn" kalb-i selîm olsun yeter.

Kim ciğer-gâh-î hazîni garka-î isyân ise,
Hep döküp bârân-i gam yer yer arar müşfik nazar.

Zîb u ziynetle esir-î pençe-î nefs û emel,
Baş açık hem nefs-i nefse zâhir olur hayr u şer.

Reng kâbus rûh kararmış hem basar a'mâ ola,
Koşturup etrâfına hep haykırıp "eynel-mefer".

Çıka eflâke sadâsı âh ü vâveylâ ile,
Dehşet-engiz ol günü gör hep hazân-î ten beşer.

Veçheler gamla dolu imdâda yok hiç bir gelen,
Yerlere düşmüş o memsûh re's-i efser cilveger.

Kurdet-î Kahhâr ile ancak o yerde mahkeme,
Ah ne müşkil ol selâsil û hisâb-î pür keder.

Gösterir gammaz lisânı sanki nârın ol cehîm,
Tal'atın hüsrân eder hep olmasa rehber eğer.

Söndürür nâr-î elîm-î dûzahı ancak o gün,
Sadr-ı uşşaktan çıkıp da fırlayan "ah"dan şerer.

Sâhib-î gencîne-î esrâr-ı Hak Fahr-î cihan,
Re's-i uşşaka çekip dest ile sancâğ-î hazar.

Dîde-î mağmûmu nurlar nâr-ı İbrâhim gibi,
Rûşen-î gülşen kılar hep onları canlar çeker.

Hâk-i pâyinden onun gamlar gider güller açar,
Kurb-i dergâhı verir vech-î siyah pâreye fer.

Pertev-î şem'i elinde hazret-î Kur'an durur,
Taht-ı pâyinde onun bû-yî revan Kevser eser.

Nûş eden tek cur'asın dâreynde mahfuzdur tamam,
Zerre denli cisme değmez âteş-î berk û sakar.

Âb-ı aşkdır dû cihânda şurbu mümkündür onun,
Lahzada eshâbını matlûbuna îsâl eder.

Gonca-î mehpâre-î elvan gibi gülşen ayan,
Bulmayı bilse beşer ol bâğ-ı cânanda gezer.

İzzete erdi anâsır kaybeden ebrâra bak,
Kâm-i bekâ neşve-î gülriz gibî şâm û seher.

Eyle aczimle beni meşmûl-i ihsan yâ İlâh,
Kıl kerem jenkdâr-ı mihnetle beni etme beter.

Derd-i tâkat-sûza yâ Rab ver devâ incitmeden,
Bî-mecâlim katra-î lûtfun olur bahr-î dûrer.

Hep serâpâ bir mihân-âbâd olur gülzârımız,
İncilâ-sâz olmasa ger gülbün-î levh-î basar,

Her gönül kim buldu envâr-î Muhammed'le şeref,
Şeb-çerâğ-î aşkile ol leylini eyler seher.

Çün sadefte eyledin dür katra-î rahmet sebep,
Gam diyârından alırsın sâili pek muhtasar.

Aczile gelmekte dergâha bütün ehl-î günâh,
Afv-i rahmet yâ İlâhî sâile verme keder.

Kimse mahrûm olmadı ol ma'den-î pür himmete,
Hep günâh olsa bu defter bahr-i kân ihsân eder.

Çünki "Fed'ûnî" buyurdun "İstecîblekûm" ile,
Sîne-î Şemsî ola hep manzar-î ehl-î hüner.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

KİM UYANMAZ
(57)

Kim uyanmaz hâb-i gafletden bu âlem bâr ona,
Kim sataşmaz yâr u ağyâra gelir dildâr ona.

Kim kemâl-î kudreti idrâk eder zandan geçer,
Bildirip eyler teselli dâimâ Settâr ona.

Fehm edip de kendi nefsin anlayanlar söylemez,
Okuyup ders-î me'ânî eylemez inkâr ona.

Sen bu gün ilm-î hakîki bilmeyi ister misin?
Bir mürebbî eşiğinde bağlanıp yalvar ona.

Hikmet-î fi'lin senin hiç bilmeyen câhillere,
Anlamazlar Hak kelâmı söyleme zinhar ona.

Tâlib oldur umk-ı dilde ders-i İsmullâh ola,
Mağrıb û maşrıkda olsa lahzaten yol var ona.

Yokla kalbin gör ne vüs'atda yapılmış beyt-i Hak,
Hem içinde eylemiş inşâ sadeften dâr ona.

Nûr u zulmet her birisin ayrı ayrı vechesi,
Belki benlik çevrelenmiş her taraftan nâr ona.

Girmeyip bâzâr-ı aşka eylemiş cem-î riyâ,
Yırtmamış benlik ridâsın yırttırır Kahhâr ona.

Almayan dilden haber bilmez küşâdı nicedir,
Sûretâ bilgin geçer de eylemez ikrâr ona.

Âşık okur bir dil ile anlamaz herkes onu,
Ol mahabbet nağmesidir vâkıf-î ebrâr ona.

Gizlemiş tahtel kubâb ol "men aref" erbâbına,
Boş değil ondan cihân ammâ ki yok iş'âr ona.

Ba'zılar tîğ-î mahabbetle gelip kurbân olur,
Nezd-i dergâh-î harîm-î Ahmed-î Muhtâr ona.

Ba'zılar pervâneveş puryân olur,
Kim safâ-yî meşrebe geçmiş heman berdâr ona.

Perde-î kesret-nümâdan kurtarıp cân û dili,
Korkmadan ilm-î ledünden söyletir esrâr ona.

İşte Şemsî bâğ-ı hüsnün bülbül-î şeydâsı çok,
Aç elin bir bir nisâr et dâne-î mismâr ona.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

TEVHÎDE GEL
(58)

Bâb-ı aşkdan aç kitap temcîde gel
"Men aref" dersin oku tahmîde gel.
Mest olup ikrârını tecdîde gel
Bastırılmış âteşi teşdîde gel.
Yak da gel tevhîde gel, tevhîde gel.

Sahne-î tevhîd olup devrânımız
Nevbahâr olsun biraz bostânımız.
Destgîr olsun bize merdânımız
Nûr ile dolsun bugün meydânımız.
Nûra gel tevhîde gel, tevhîde gel.

Sanma biz meydâna noksan gelmişiz
Câm-ı aşk elde kemâkân gelmişiz.
Nûş edip de mest-i hayran gelmişiz
Aç gözün cânâna mihman gelmisiz.
Sen de gel tevhîde gel tevhîde gel.

Berzah-î nardan geçip gel cânı bul
Serteser âlem gezip insânı bul.
Bübbül-î hayrâna sen dermânı bul
Aç dilin fehm eyle de cânânı bul.
Hakk'a gel tevhîde gel tevhîde gel.

Gurbet illerden geçen âbâd olur
Hâk-i zılletten çıkan hep şâd olur.
Pâk eden cân û teni âzâd olur
Bak nasıl feryâdımız inşâd olur.
Durma gel, tevhîde gel, tevhîde gel.

Hemrehi bulsan bulursun doğru râh
Rehberin olsa eğer şu'le-i âh.
Nâle-î efgân edip olsan tebâh
Gönderir Lokmân'ı elbette İlâh.
Ağla gel, tevhîde gel, tevhîde gel.

Sil gubârın hikmet-î Yezdân'a bak
Tâb-i dilde mazhar-î Rahmân'a bak.
Derdnâk gel kendine dermâna bak
Gir gönülden parlayan volkana bak.
Yan da gel tevhîde gel, tevhîde gel.

Çün teselsül etti zincîr-î atâ
Gel tutup da dest-i sâdât bul rehâ.
Hâb-i gafletten uyan ey bî-vefâ
Bâğbanda toplanırken dilrübâ.
Bâğa gel tevhîde gel, tevhîde gel.

Mevc ururken âlem-î ma'nâda nûr
Çâk edip sadrın heman yansın gurûr.
Olmaz âsan bahr-i hikmetten mürûr
Mâsivâ gitsin de dil bulsun sürûr.
Gark olup tevhîde gel, tevhîde gel.

Meşreb-î rind ol cihanda mu'tedil
Verse bin cam ger dehir bâkî değil.
Mâcerâ-yî âleme sen girme gel
Şemsiyâ bul ehl-i dil ol ehl-i dil.
Aşk ile tevhîde gel, tevhîde gel.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

EHL-İ AŞK
(59)

Gör bu ehl-î aşkı kim câhil ona olmaz yakın,
Anlamaz sevmek nedir hep gözlerinde hûr-i în.

İlmine bakıp da anlar serfürû etmez ebed,
Mukteza-yî nefs ile almış bu yolda cür'etin.

Mısr-ı dili feth edenler sokmadı şeytânını,
Sûr-ı gayret çekmişiz biz kal'amız gâyet metîn.

Ey gönül bir dem takarrub eyle de etrâfa bak,
Akıtıp gözyaşların gel kim sana olsun muîn.

Hem geçip "Lâ" perdesinden bul rumûz-î hikmeti,
Koru başın bu fenâda düşmeden hâke serin.

Hem nedir kim aldığın kâmın senin bir katredir,
Geçme can dursun kafeste sen hayattan iç demin.

Gir gönül şehrine onda çalkanan deryâya bak,
Aç gözün mir'ât-ı Hakk'dan gör ki umku ne derin.

Gördüğün deryây-ı vuslat nerde derbânı onun,
Sor o derbân-î şerîfe nerdedir bâbı onun.

Sen derûn-î sîneden aç safha-î hikmet yolu,
Gör ne kudret müncelî olmuş sana ayn-el-yakîn,

Onda gördüm pür-vefâ merd-î cihân eyler nazar,
Levh-i dilden ref edip âlem hicâbın ol mübîn.

Eyleyip kat'-î menâzil var Ulu dergâhına,
Duymayan feryâd-ı aşkı duysun aç da kulağın.

Geç kelâmın kesretinden dinle cünbüş nâlesin,
Zevk ü şâdîden o feryâd oldu kalblerde enîn.

Her bahâr olur hazan hem var denen eşyâ emel,
Âlem oldu çâr unsur infikâki pek çetin.

Bak fezâya nerden almış pertev-î nûru kamer,
Gün tülû' etmiş vücûdunda cemâl olmuş karîn.

Ol nedir kesrette Vahdet hem nedir mâni olan,
Gel haber al hikmetinden olmadan câmen kefîn.

Bî-tekellüf eyledin ifşâ gönül mecnun mudur?
Çok müsâvî gördü insan oldu âlem pek cebîn.

Bir avuç toprak sana inkâr ederse ger sabah,
Yağdırıp oklar kemandan hep nişâna pür haşîn.

Tiğ-i cehd ile lisânın kat'edip pinhân olur,
Medhi, ta'nı hiç işitmez Şemsî âşık dediğin.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

NAZÎRETÜ'N- NASÎHA
(60)

Derd-i dünyâ ile insan bende-î emmâr olur,
Kendine bir iş de bulsa nefse hizmetkâr olur.

Boş durulmaz gerçi bu gam-hâne-î âlemde hiç,
Hep atâletle geçerse ömre ancak bâr olur.

Hüsn-i ahlâkla berâber sen devâm et sa'yine,
Nefsi ıslâh et sadeften dürre-î şehvâr olur.

Hikmet-î emr-î Hudâ-yî lemyezel'dir "Fe'stakim",
Olmak onun ile merbût ahsen-ül etvâr olur.

Dikkat eyle geçmesin ömrün hevâ-yî nefs ile,
İ'tiyâdın olsa ihsan mevkiin ebrâr olur.

Yardım et ma'dûnuna ecdâdına bak ibret al,
Hiç kapanmaz defterin hem hâlid-ül âsâr olur.

Lîk ihlâs ile olsun fî sebîlillâh işin,
Bil onu lûtf-î Hudâ'dan ol fiil hüşvâr olur.

Vüs'atın derk etmeyip her şey'i kendinden bilen,
Âlem-î ma'nâda ol mücrim gibi ber-dâr olur.

Âkıl olan söylemez her kârını ağyârına,
Açma sırrın çok hasûd var muğfil-î efkâr olur.

Şu'le-î irfanla tâb-nâk muhlis-î etvâr ara,
Çünki seyr-î râh-ı Hakk'da mahrem-î esrâr olur.

Müdrik ol her gördüğün şahsı inanıp açma râz,
Belki bir kâmil kişidir belki de eşrâr olur.

Sû'-i zandan ictinâb etmek için pek çok düşün,
İhtiyât et ki kararın ahsen-ül ahyâr olur.

Her ne kim eyler kişi hep kendine etmektedir,
Aks-i te'sîratla ancak celb-i istihkâr olur.

Bak şu a'yân-î mezâhir mahşer-î ezdâd bütün,
Vermeyen deste girîban sâlim-ül ekdâr olur.

Her azâba bir rehâ var cevre olur intihâ
Cümle hâristan dahî bir cennet-î ezhâr olur.

Lûtf ile deryâ-yı rahmet eylese cûş û hurûş,
Kaldırır her müşkili hem şu'lesi bî-nâr olur.

Müskili gördükte ihvanda açıp bâb-î atâ,
Yardım et kim âdemiyyette esas nassâr olur.

Ver ki yolların açar ol tâ ki bâbın feth ola,
Rûtbe-i şîrîn-i güftâr dirhem û dînâr olur.

Parlasan bu fânide sen de acep gevher gibi,
Şöhret-î hükmün cihande matma-î enzâr olur.

İlm u hilmi hem dahî mâl-î helâli cem eden,
Tâc-ı re's-î fukarâ fahr-î ulûl-ebsâr olur.

Seç tarîk-î cehdi evvel irtifâından senin,
Kudret-î irfanla insan ayn-ı kâmgâr olur.

Asl-ı maksad vech-i istikbâldedir mâzî değil,
Bu şuûnât târihe bir defter-î âsâr olur.

Hüsn-i tedbîr ile her işde edip ikdâm-ı tâm,
Hem hudûd-î izz-i merfû' mecma-î efkâr olur.

Hüs-i hâl kim safha-î kalb şuğlunun mir'âtıdır,
Gün gelir ol hasletin bir râyic-î bâzâr olur.

Kimseye hiç unf ile söz söyleme taşdır kelâm,
Doğru olsa desti yırtan gül gibi hem hâr olur.

İnkisâr-î kalbe bâis olmamak elzem sana,
Kalb-i mahzun nazregâh-î hazret-î Settâr olur.

Kibr ü şiddet gayre istiskâl ile yâ lütf ile,
Her ne yaptınsa umûmen kadrine mi'yâr olur.

Sözden evvel dikkat eyle sarf-ı isrâf etmeden,
Çünki izhâr eyleyen şahsiyyeti güftâr olur.

İşlerinde sözledir muhkem ve takvâ olması,
Sözdür istihkâm-ı kudret sözle iş pür-kâr olur.

Ma'nidâr olsun sözün hem yâvegûluktan kaçın,
Bil ki, bî-ma'nâ kelâmdan dinleyen bîzâr olur.

Sen tevâzu'la beyân et cümle ilm û hikmeti,
Hilm olunca kalb-i âdem meşrik-î envâr olur.

Beyt-i sadrında tecellî eylesin ilhâm-ı Hakk,
Kâmilînin dâr-ı feyzi câmi-î züvvar olur.

Terk-i zulmet eylemiştir zühd ile âmil olan,
Öyle âlim ilmile deryâ gibi zehhâr olur.

Hâkle etmez âteş ülfet ol revan sen âb gibi,
Sabr ile insan kulûbu feth eden sahhâr olur.

Kimse düşman olmayıp ister misin zemmetmesin,
Sevgi göster ayn-ı lûtfu herkese ihtâr olur.

Ba'zılar söyler mesâvî sen ona olma yakın,
İctinâb etmek de her âkıl için hüşyâr olur.

Hâl-i menkubda nazar et tavrına ahbâbının,
Öyle eyyâm-î belâlar sıdkına mi'yâr olur.

Bir zaman tayyâr iken sen anlamazsın hâlini,
Mevkiin gördükçe ahbâbın seni devvâr olur.

Yine da'vet et celîs-î meclisin olsun vefâ,
Ravza-î ilm û kemâlde ne güzel iftâr olur.

Kıl karîn-î neslini kendine yâr ağyâr değil,
Akrabânın kalbi her dem çünki re'fetkâr olur.

Ebeveyne hüsn-i hizmet vâcib olmuştur sana,
Ol pedîdar hizmetin bî-şüphe ber-hurdâr olur.

Adl edip evlâdına bak hakkile eyle edâ,
Ol velâyet hakkıdır gasp eyleyen gaddâr olur.

Bahş-i Hak'dır âilen kırma sakın sâhibini,
Sırr-ı zevcat derk olunca gör ne vefâkâr olur.

Hakkı nâ-hak eyleyip de kimseye verme halel,
Eyleme hadda tecâvüz yok yere ızrâr olur.

Kimsenin ahvâlini etme tecessüs zevke bak,
Âlemin ardında koşma pâyına yol hâr olur.

Güftügûy-î âleme verme merâk isrâf budur,
Vaktı isrâf eylemek ikbâline idbâr olur.

Her dehân-î i'tirâz ebkem şerî'at ehline,
Çün tehâlüf eyleyenler siyret-î mekkâr olur.

Mebde'inde lûtf ü ihsan kesb-i zâtındır senin,
Bu bazâr-î dehre uymazsa kişi dümdâr olur.

Her kime olsa nasîb ol şû'le-î nûr-i hasen,
Az da olsa katra katra cûşe-î ebhâr olur.

Ma'nevî maddî bütün esbâb-ı izzetle şeref,
Şemsiyâ tehzîb-i hulkdur nâşir-î envâr olur.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

ÂŞIK NAZÎM'IN EBYÂTINA TAHMİS
(61)

Mülk-i dil ağyâr elinde kalsa hicranlık budur,
Dâğ-ı hicrân ile yanmış işte hayranlık budur.
Bahr-i gam mevc-î kederle dolsa tûfanlık budur,
"Kimseyi dil teng-i âzâr etme sultanlık budur.
Kalb-i mûru tahtgâh eyle Süleymanlık budur"

Korkma zâlim âteş olsa görmedin mi n'olduğun,
Olmuş iken cûş-i belâ kül olup da solduğun.
Çeşm-i ibretle serâpâ gör ademler dolduğun,
"Zîb-i gûş et her kemâlin bir zevâli olduğun.
Mihr isen de zerre ol hurşîd-i rahşanlık budur".

İbret al da dürbin ol her bir avâkibden azîz,
Tâbi' ol hükm-î kazâya hâtırın eyle temîz.
Âdet-î devr-î felek bazan acı, bazan lezîz,
"Her dü çeşmin geh dür efşân eyleyip geh la'lrîz.
Hande eyle zîr-i lebden bizde giryanlık budur".

Çeşmini eşkinle doldur söndür âteşgâhını,
Eyleyip binbir cesâret dehşet aldı râhını,
Rehgüzârında görürsen düşmen-î bedhâhını,
"Dâğ-ı reşk-î mihr-i mahşer kıl şerâr-î âhını.
Tâb-sûz-î aşkile yan, sîne-sûzânlık budur".

Sözlerinden müdrik ol kalb kırmadan kıl ictinâb,
Olsa defter mebdeinden hep siyâh olmaz sevâb.
Vech-i yâra pâk olup ondan yana eyle şitâb,
"Zülf-i yârı eyle vakf-î pîç u tâb-î iztırâb.
Dil perîşanlık budur âşûfta sâmanlık budur".

Kıl hazer ol teşnelerden bülbüle versen de râz,
Her seher bübbül gibi hiç durma eyle çok niyâz.
Râh-ı aşkı gülde saklar hep hakîkattır mecâz,
"Gerçi her derde bulunur bir tabîb-î çâresâz.
Nabz-gîr-î kalb-i mahzûn ol ki Lokman'lık budur".

Intihâb-î yâr-i sâdık derde herdem pek mühim,
Yâra cevr etmez o gamdan dîdeler olmaz sakîm.
Şemsiyâ bul aşk yolunda hep muvâfık müstakîm,

"Açma mahrem zann edip her şahsa râzın ey Nazîm.
Bâd-i sarsar gelse cûşân olma ummanlık budur".

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

RAMAZAN
(62)

Yine girdik o mâha kim keremdir yâ Resûlallah,
Ramazandır onun ismi himemdir yâ Resûlallah.

Bütün va'din bu aylarda günahkâr ümmetin avfı,
Ne hoş emrin ki lütfe ayn-ı demdir yâ Resûlallah.

Gözüm nemnâk ümîdvârım kılarsın cûd ü ihsanlar,
Recâmız bizlere herdem keremdir yâ Reşûlallah.

Çıkarsa tâk-ı arş üzre bu aylar vasf-ı mümtazla,
Ne ay ki aslı zâtınla kıdemdir yâ Resûlallah.

O eltâf-î İlâhî hep seninçün va'd olunmuştur,
Sebeb gufrâna sensin ol alemdir yâ Resûlallah.

Bana cür'et veren ancak mahabbettir talepkârım,
Hatâ mu'tâdiyim ammâ nedemdir yâ Resûlallah.

Tutup ma'zûr acı asgarlara hem afve lâyık gör,
Bilirsin perde-î ezmân elemdir yâ Resûlallah.

Seni âlemlere gönderdi Allah hulk-i a'zamla,
Sıfâtından şefâat mültezemdir yâ Resûlallah.

Vüsûlün "Kaabe kavseyne" vücûd-î kâmilindendir,
Hudâ'dan isteğin ref-î elemdir yâ Resûlallah.

Sana ihsân olan ol vüs'at-î emr-î şefâ'atten,
Gürûh-î evliyâ onda hademdir yâ Resûlallah.

Ziyânın aksidir her kâmil insandan temevvücler,
Ki onlar habl-i ebrâra dimemdir yâ Resûlallah.

Serâpâ gülsitan oldu mübârek ay gönüllerde,
Açıldı bâb-ı rahmet çün haremdir yâ Resûlallah.

Bu günler şu'le saldı safha-î kalbe nesîm esti,
Devâm etsin o nûrlar kim ni'amdır yâ Resûlallah.

Yetiştir feyzini muhtâc-ı ihsanım mürüvvet kıl,
Kulun nehr-î füyûza atş-i femdir yâ Resûlallah.

Zebûn etti bizi devran ki düştük bahr-i isyâna,
Derinde Şemsî kurbanlık ganemdir yâ Resûlallah.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

RAMAZANDA
(63)

Yol verir her gün ramazan tâlib-î dîdâr olana,
Da'vet-î bezmî olur her âşık-î dildâr olana.

Görünür çeşm-î basîra ne imiş şehr-î ramazan,
Şeref-î vuslat ile her zerresi pür nâr olana.

Elde gülgûn câm ile ol hükme mahkûm bekleyerek,
Sofra-î iftarda alır mağrib-î envâr olana.

Feth olur ebvâb-ı semâ bir gece bin mâha bedel,
Âşinâ-î gulgule-î hikmet-î edvâr olana.

Hem Hudâ lütfile menşûr verilir kenz-i büşrâdan,
Yerde değil bir gecede gökleri devvâr olana.

Şu'le salar tâb-ı mir'ât-î zamîre dostu renk renk,
Nakş-ı dilde mürşid-î ahkâm-ı keremkâr olana.

Onbir ay miftâh-ı dindi ol gülün gülşen yerine,
Bak ne bülbüller üşer ol sînesi gülzâr olana.

Mebde-î âyât-ı Furkan rahmet-î gufrandır bu ay,
Feth olur ol şu'legâh-î akdesinde yar bulana.

Eyler izhâr-î letâif da'vet-î iftarla her şâm,
Mazhar-î eltâf-i Hâdî mahrem-î esrâr olana.

Sûret-î eşyâya düşmüş sanki nûr-î âfitâb,
Safha safha nakş edilir her günü iftâr olana.

Cilvegâh-î evc-i arşdan ol hurûşân-î atâ,
Bezl olundu südde-i bâbında kim bîdâr olana.

Ekmel-î hilkatde cins cins mâide ihsân olunur,
Dest-i adl-î zü'l-kerem hem muhsin-î etvâr olana.

Zât-ı gevher mihver-î bayram olur yevm-î huzûrda,
Şemsiyâ eyle dehâlet mücrime Gaffâr olana.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün)

YİNE RAMAZANDA
(64)

Neler verdi ramazan şol gurûb-î lâlezârından.
Neler geldi o lezzetle geçen iftarda yârından.

Terâvihlerle tervîh buldu kalbler hep olup şâdan,
Mehâsından temessül eyledi şebler kerârından.

Ilâhî çok şafaklar doğdu her eşkâl-i imkâna,
Sadırlar gülşen olurken o bâğın gül bahârından.

Kamu yevm-î revâc-î aşkile cârî bu aylar hep,
Gönüller nûr olup verdi cemâlin lem'azârından.

Olup sırlar hüveydâ hep bu ayda anladı insan,
Geçip mest-î mahabbetle onun bâb-î şuhûrundan.

Görünce havz-ı lâhûtî gönüller oldu pür rahşan,
Mekâm-î gülşeninde yer bulup havzın kenârından,

Şeref bahş-î hidâyetle beşer mağruk-î nûr oldu,
İçip de âb-i re'fetkârının seyr-î devâmından.

Neden içdikçe yanmak oldu âdet cümle uşşakta,
Çün âteş söndüren cârî ser-î âteş nisârından.

Yanıp zâhirde bâtında tutuştu âteş-î firkat,
Ufûl etmektedir çünki mübârek mâh revânından.

Bu hicranla haberdâr olmak ister cümle âşıklar,
Gelir bir çok haberler de mahabbetler diyârından.

Cihanda öyle bir perde açılmıştı gören gördü,
Hakîkî merd olan kimse beyân etmez vekârından.

Bu yollar sehl olur ancak o dustûr-î muazzamla,
O bir feyz-î muallâ nisbet-î perverdigârından.

Makâm-î ismete ermek bu aylarda mukaddedir,
Bizi ma'sûmların ruhu sever çıksa mezârından.

Bu leylin subh-ı feyyâzındaki eyyamda tes'îd var,
Bulanlar gark olur nâra tulûun inficârından.

Şükürler eyle sen Şemsî bu günler herkesin vechi,
Güler yarın olur bayram cemâl-î tabdârından.

(Mefâilün - mefâilün - mefâilün - mefâilün)

RAMAZANA ELVEDA (Ateş manzumesi)
(65)

Özüm sevdâ-fezâ bir leyle-î garrâda yanmıştır.
Vücûdum seyr-i ruhsâr-î cemâl-ârâda yanmıştır.

Azîm günlerde ki her yanımız leyl-î mükerremle,
Serâpâ nûr olan bezm-î safâ-pîrâda yanmıştır.

Benim cürm-î muhâtımla onun eltâf-ı nûrundan,
Yanan deryâda sönmüşse benim deryâda yanmıştır.

Yanar her an görünce rû-yi dildârı o pervâne,
Benim rûhumdaki cünbüşgeh-î ulyâda yanmıştır.

Cihan bâğında revnak yok o yârın gülşeni başka,
Bu ay kim da'vet-î yârdır gönül hep onda yanmıştır.

Mekân olmaz zamân olmaz arar her yerde âşıklar,
Cibâl-î aşk denen o vâdi-yî Sînâ'da yanmıştır.

Cihan pür-nûr iken her zerre-î cismimdeki âteş,
Zülâl-î cân ile teşne olan kavgada yanmıştır.

Eser yoktu o kavgada fesâhattan fezâhattan,
O yerde savt-ı elfâz hep birer ma'nâda yanmıştır.

Doğunca şems-i Hakk burc-ı fuâdımdan ziyâ verdi,
Yananlar mum gibi kaldı gönül "illâ" da yanmıştır.

Gelenler böyle geçmişti bizi kurtardı sahrâdan,
Dil-î âvâre-î Şemsî bu gün sahrâda yanmıştır.

(Mefâilün - mefâilün - mefâilün - mefâilün)

ZİKR-İ MEVLÂ
(66)

Zikr-i Mevlâ nûrunu tecdîd eder bilsen onu,
Öyle nûr ki aşkını teşdîd eder bilsen onu.

Her makâmın devresi bir başka âlem bildirir,
Kendi sa'yın zevkini tezyîd eder bilsen onu.

Kıt'a kıt'a kürreyi geşt eyleyip sorsan devâ,
Mesken-î kalbinde rindan îd eder bilsen onu.

Kendi kendine gelip i'mâr eden sen bekleme,
Himmetin kâşâneler teşyîd eder bilsen onu.

Ferd-i kâmil kendi sa'yiyle bulur esmârını,
Aşk-ı vuslat kulları tefrîd eder bilsen onu.

Tek mu'arız olma Mevlâ yolunu tağyîr için,
Bînevâlar Hâlik'i tevhîd eder bilsen onu.

Aks-i renk etsen de izhâr her nazarda şüphe var,
Zînet-î irfan seni tahlîd eder bilsen onu.

Sadrıdır ehl-î dilin çün mahzen-î sırr-î hafâ,
Her günü üftâdeler tes'îd eder bilsen onu.

Şemsi sen etme tecessüs âlemin ef'âlini,
Böyle haller rûhunu tecrîd eder bilsen onu.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

HAZRET-İ MEVLÂNÂ'NIN NÂYİNDEN
(67)

Semâ-î câna izhâr-î nihandır nây-ı Mevlânâ,
Nevâ-yî aşk-ı Cem feyz-î revandır nây-ı Mevlânâ.

Gönülde dâd-ı feryâdı ona izhâr için candan,
Sudûr-î sâmitin hâlin beyandır nây-ı Mevlânâ.

O canlar kim diler her an bu cûşişden haber alsın,
Ona hemdem olan zâta nişandır nây-ı Mevlânâ.

Uyup nefse deme bir değneğe esrâr mı gizlenmiş,
O râzı inletip duysan ne candır nây-ı Mevlânâ.

Sadâ-yî ra'dı geçti ol fezâ-yî nefhada insan,
Sipihre emr-i devr-î âsumandır nây-ı Mevlânâ.

Girip ummân içinde mevcelerden bir haber alsan,
Haberdâr-î bihâr-î ârifandır nây-ı Mevlânâ.

Bırakmaz jeng-i mir'âtı tarâvet kesb eder ruhlar,
Maânî neşr eden hikmet-beyandır nây-ı Mevlânâ.

O'dur sermest edip bîgâneyi ihrâc eden kalbden,
Alevlenmiş çerâğ-î feyz-i andır nây-ı Mevlânâ.

Girip gülşende cevlân ettirir bîmârını ancak,
Ki zîrâ pür-safâ-yî gülsitandır nây-ı Mevlânâ.

Verir âb-î hayâtı dîde yaşından o bostâna,
Makâm-î ekmele ondan zımandır nây-ı Mevlânâ.

Figân ehlin müdam tenzîh eder ahvâl-i gerdundan,
Zihî mihnet-keşân-î kâmilandır nây-ı Mevlânâ.

Ebed bahsin haberdâr eyleyip efkâr-ı uşşâka,
Hayât-î nâ-pedîdden kıssahandır nây-ı Mevlânâ.

Dem-î aşk ile yakıp âşıkı hecre çeker bir dem,
Harîme hem tarîk-î imtihandır nây-ı Mevlânâ.

Safâ-yî vasla uşşâkı yetiştirmiş o mazmunla,
Gülü reyhâna çekmiş bir zebandır nây-ı Mevlânâ.

Melâhat lehçe-î şîrîn ile memzûc-i ra'nâdır,
Binâ-yî a'zama erkân-ı hândır nây-ı Mevlânâ.

Ki zîrâ hançer-î seylâba sîne verd-i şeydâdır,
Zülâl-î can sunan bir na't-handan nây-ı Mevlânâ.

Nedir ol bâde-î Kevser ki gülberginde handandır,
Nedir o andelîb her dem figandır nây-ı Mevlânâ.

Gidip Şemsî dur ol bâb-î Celâleddin'de âdâbla,
İşit dal aşk-ı hayrâna revandır nây-ı Mevlânâ.

(Mefâilün - mefâilün - mefâilün - mefâilün)

DEST-İ İMKÂN
(68)

Bulduran hep dest-i imkân gösterir dünyâdan onu,
Hüsn-i bî-emsâlle terkîb eyleyip ulyâdan onu.

Zâbıt-î erkân-ı fıtrat olmağı insana Allah,
Etti tefhîm-î hakâyık maksad-ı ihyâdan onu.

"Lenterânî" içre mudğam bir terânî âteşîn dem,
"Alleme'l-esmâ'" rumûzu gösterir deryâdan onu.

Ger ser-î dîvânına yazsan çıkar resmile hep Hû,
Gönderip almak gerektir zevkile hayyâdan onu.

Nice bin cism-î furûzan yanarak yol üzerinde,
Yine bir çöp gibi birden çıkarır gayyâdan onu.

İhtişâmı ol serîrin merkez-î sadrında merkûz,
Her kemâlât ehl-i seyri kurtarır hülyâdan onu.

Ol beşer kim masdar-î âlem bilir rûh-î revanın,
Hep görür âsâr-ı kudret perde-î rü'yâdan onu.

Nâr, havâ, hem âb türâbdan nûr alınca cism-i Âdem,
Fark eder ehl-î kemâl vech-î Süreyyâ'dan onu.

Olsa hem bezminde onun nûr-ı mücellâ-yı edeb,
Ol bahârın gülşeni eyler tabîb kimyâdan onu.

Yevm-i ezel nûr-ı edeb gülizâr-î hikmetinden,
Anla ol mehdden gelen savt-î nebiyyâdan onu.

Beyyinâtın var şukûfezârını anla kitabdan,
Ger serinde olsa zevkin kurtarır meyyâdan onu.

Şemsiyâ âfâk-ı enfüsden haberdâr oldu ebrâr,
Kûşe-î uzletde buldu farkla tûtyâdan onu.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

MECNÛN GÖRÜNEN MECZÛB MEHMET TOPRAK'A İTHAF
(69)

Şâh-ı Geylân'a demişler nedir etvâr-î cünûn,
Mecma-î esrâr demiş ol seyr-i efkâr-î cünûn.

Zü'l-ukûle cezb-i idrâk akl ile mümkün müdür?
Fehm edilmez anlar ol hâl-î giriftâr-î cünûn.

Bildin ol şeydâları âzâde serdir dâimâ,
Buldu mir'ât-î safâ bâtında esrâr-î cünûn.

Zikr-i tevhîdi safâdır kim hurûşân eyledi,
Melce-î hayrâna girdi sizce ol dâr-î cünûn.

Cânını cânanla tevhîd eyleyip bulmuş yakîn,
Kalmasın kat'-î hesapla yâr ü ağyâr-î cünûn.

Vecdet-î mevcûdu idrâk eyleyip şaşmış garîb,
Şu'lesi sönmüş görürsün hep yanar nâr-î cünûn.

Görünür zeyn-î cilâdan müctenib pür ızdırâb,
Sâbit û zîr-î belâdır sûz-ı güftâr-î cünûn.

Âkıl-î dânâ görürsün hep esîr-î rûzigâr,
Eşk-i gamla ol sular hep deşt ü gülzâr-î cünûn.

Gam yolunda seyl-i seyre kapılıp hayrân iken,
Sevk eder bî-ihtirâs ol anda serdâr-î cünûn.

Bir muammâdır o esrâr medhali yok keşfine,
Kim tasavvurla bilinmez zevk-i âsâr-î cünûn.

Bahs-i cinnet anladın mı câzib-î meczûb-ı Hak,
Yoksa her fertte bulunur ba'zı reftâr-î cünûn.

Ol hicâb-î mest nedir kim onu âkıl edecek,
Kişver-î aşk evc-i bâlâ oldu eş'âr-î cünûn.

Hem kazâ uşşâkını beyhûde gezdirmez tehî,
Mahz-ı hikmetten kurar eyvânı mi'mar-î cünûn.

Hâl-i zâr-î derdile ebter görünse zâhiren,
Merkez-î devletnişîndir dâr-ı gamhâr-î cünûn.

Bâde-î nûr cezbelendirmiş yine istek ile,
Kâsım-î şurb mesned-î re'fetde ikrâr-î cünûn.

Kâm-bahşî ol bilir gülşende güller berk-i âh,
Sâbit-î merkez safâdır aşkda kühsâr-î cünûn.

Görmedin mi Şâh-ı Geylan neylemiş ahvâlini,
Şemsiyâ bak nice yakmış onu envâr-î cünûn.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

MÜNACAT
(70)

Derd-i tâkat-sûza dermân eyle yâ Rab,
Vüs'at-î cürmümle ihsân eyle yâ Rab.

Savlet-î nefse zaîfim eyle imdâd,
Kıl kerem lütfu firâvân eyle yâ Rab.

Gitmiyor ankâ-yi mihnet sînebârım,
Nâr-ı aşkınla beden dârında hârım.
Kendi hâlimde kırık şehperle zârım;
Her ümîdim sende handân eyle yâ Rab.

Hep bulurken dîdeler tâ subhu hâbdan,
Ben ciğer-sûz-î leyâlim inkılâbdan.
Eşk-i gam dökmekte çeşmim ızdırâbdan,
Yandırıp can tâze bir can eyle yâ Rab.

Der-güşâya muntazır bâb-î seherdim,
Hâsılı endûh u gamdan pür kederdim.
Feyz-i aşkınla uyansam terk ederdim,
Sen uyandır feth-i zindân eyle yâ Rab.

Hikmetindir her kemâl-î gamda âzâd,
Kudretindir her garîbi eylemek şâd.
İzzetindir neşve-î gülrîzde âbâd,
Zevkle dâim gönlü şâdân eyle yâ Rab.

Cevher-î nûr ile memzûc başka tâc et,
Cümle-î uşşâkda seyr-î ibtihâc et.
Mülk-i fakrımda beni âlî mi'zâc et,
Diler isen dîde giryân eyle yâ Rab.

Haşyet-î ehl-î kemâl kurb-î celâlin,
Mezheb-î uşşâk ise hubb-î cemâlin.
Kalbi tezhîb eyleyen ayn-î kemâlin,
Ol kemâlle ehl-i irfân eyle yâ Rab.

Verdirip te'nîs-i ulvî kalb-i zâra,
Bu ne hikmetdir ki denmez yâra ağyâra.
Çün çekildim halk-ı âlemden kenâra,
Sen hayat ver bari insân eyle yâ Rab.

Derd-i hicrâna esâret başka halmiş,
Vuslata sûzişgeh-î mihnet cidâlmiş.
Şeb-çerağ-î hikmet onda eşk-i âlmiş,
Ol çerâğîle hurûşân eyle yâ Rab.

Yâ İlâhî cümle farkı berkenâr et,
Ateş-î aşkını gönlümde nisâr et.
Feyz-i hurşîdinle kavur onda nâr et,
Şemsî kulun hıfz-ı nîrân eyle yâ Rab.

(Fâilâtün- fâilâtün- fâilâtün)

KEMAL-İ ÂRİFAN
(71)

Kendi nefsi hâricinden bir saâdet gelmez insâna,
Yine kalbinde ihdâstır onu her halde ihsâna.

Kesb-i sa'y etti fakat gerdûn-i garîbe vermedi tâbin,
Durdu meh-rûlar sebîl-i müntehâsında firîbâne.

Her zuhârat bir teşebbüstür bilinse olmadan râfi',
Sun-i mi'mâr ilm-i hikmet bahr-i kudret remz-i Kur'ân'a.

Akl-u irfan hem hakâyık künhünün de nâil-i bahtı,
Nûş edip âb-î hayatdan hükmeder ol devre merdâna.

Ol kemâl-î ârifandır sell-i seyf etmiş de nefsile,
Hep lehîb-efşân olur ol seyfile gel Şemsî meydâna.

SÛRE-İ İNFİTÂR Tefsirinden Mülhem
(72)

Sadâ-yî ra'dile manzûme-î dünyâ olup da şûr,
Muazzam nefhatü'l-ba'se gelince sûr.

Temevvüc ettirip bâb-î semâ münşak olur birden,
Dökülüp çümle yıldızlar cibâl ebhâr olur menşûr.

Ferâğ-î bâl mı oldun evvel û âhir bu vâdîde?
Sütûnu yok emel kasrın nihâyet pâyıdır makbûr.

Her insan bîkes û bî-çâre hem bî-câme gitmiştir,
Eyâ insan sana n'oldu neler etdi seni mağrûr.

Dalâletdir ki hep va'd-î cinan çeşm û zebânında,
Görünür çün Gafûr ismi gönül olur ona mesrûr.

Keremle iğtirâr oldu Kerîm'e küfr-i ni'metden,
Ki aklın kaldı tedbîrden gözünden oldu hep mestûr.

Ne sûretle seni terkîb edip verdi sana teklîf,
Mükezzibler olur makhûr ki zılle düşmedi hiç nûr.

Yolun bil kim münezzehdir vücûbdan Hazret-î Allah,
Kazâ etmez keremlerle denilmez zâlime ma'zûr.

Ümîd kaydiledir kim kurbet emr-î müstecâbındır,
Nedir elvâhına yazmış senin ismindeki menşûr.

Seni halk eyledi ahsen adâletle edip teklîf,
Bilip tekrîmini takvîm gözün aç olmadan mahmûr.

Kitâbın sebt eder kâtib hayırdır yâ ki şerdir ol,
Hesâb ânı gelir ol gün safâ-yî kalbedir düstûr.

Hemîşe hicr-i yâr oldu kamu mihnet hacâletler,
Tarahhüm sûretin gösterdi âh-î serd olup mağfûr.

Duhûl etti na'îme ol kişi kendi necât buldu,
Yeter cem'etme bari ma'siyet zenb oldu hep makhûr.

Meânîden mudil bilmez makâm-î pâye-î kadri,
Düşürdü ma'siyet pâyı turâba eyledi mahrûr.

Sivâ-yî her belâ ihrâc olunmaz aks-i rûyundan,
Gelir yevm-î muazzam her ne varsa gösterir mestûr.

Bisât-ı nefs-i zâtın olmadı gayrî temellükle,
Muhakkak sâhib-î yevmü'l-emirden oldu ol manzûr.

Nazar kıl Şemsiyâ sayyâd rehinde gör tuzak kurmuş,
Tutun dâmân-i şer'-i Ahmed'e çok perr ü bâl mehcûr.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

KİMSEYE BULMA KABAHAT
(73)

Kimseye bulma kabâhat münfaildir neylesin,
Âşıkı aşkı yakar çün müste'iddir neylesin.

Hep felekler yandı ammâ şem'-i gâfil yanmadı,
Zâyi etdi vakt-ı cerhi mu'temiddir neylesin.

Yanmaz ahcar çünki eşcâr misli yanmak olmadı,
Öyle mu'tâd eyledi âteş şedîddir neylesin.

Taş olursa kalbi yanmaz, buldu isti'dâd şecer,
Girmedi ol nâr-ı aşka nev-velîddir neylesin.

Gelmedi üstâd elinden bir güzel işlenmedi,
Sert olur âlemde onlar müstebiddir neylesin.

Ol ki azm-î şevki var kudretle girmiştir yola,
Veysî olmuş şeyhi ol zât müsteiddir neylesin.

Reng-i rûyundan çekilmiş katre-î eşkin döker,
Kendi hâliyle kalıp da münceriddir neylesin.

Revzeninden kavme bakmışlar da var kim söyledi,
Bâr-ı mihnetden usanmaz mün'akiddir neylesin.

İhtirâz etmez mi ashâb bağlıdır gisû-yi yâr,
Görse âşıklar onuda müncemiddir neylesin.

Kılmak olmaz sûk-ı sevdâda garîb ahbâbını,
Şol nihâl-î serv-kad donmuş kadîddir neylesin.

Gelberu niçin koşarsın anlamak mı kâtı'ı,
Olmasa devrân anunçün yol ba'îddir neylesin.

Çehresi olmuş mübeddel baş açık hayran bakar,
Müstehîlen bir kemikle bir derîdir neylesin.

Aldılar teslîm edip de sahn-ı veche koydular,
Bir terâzi kaldı i'dâm nâpedîddir neylesin.

Okları her lahza câna gelse Allah'dan bilip,
Emri bekler dâimâ ferman cedîddir neylesin.

Hurduhâş etmek için ol okları saymak gerek,
Bekliyor vaktin velâkin münhalıddir neylesin.

Âşıkı âşık yapan tek bir mahabbetdir sere,
Bin küsûr ekvâna dalmış bî-reşîddir neylesin.

Hep zülâl-î hûn-i dildir kim değişsin levh-i hâl,
Göz yaşıyla sebt edenler pek adîddir neylesin.

Gerçi himmetler tavakkuf eylemez hep muntazır,
Çünki Şemsî âmiri ancak Mecîd'dir neylesin.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

FUZÛLÎ'NİN GAZELİNİ TAHMÎS
(74)

Ayn-ı vasfın tâ sabâvetde ayânen bilmişüz,
Terk edip de cân-ı cismi onu bî-can bilmişüz.
Râh-ı uşşakda gidip bir başka imkân bilmişüz,
"Biz cihan ma'mûresin ma'nâda vîran bilmişüz.
Âfiyet gencin bu vîrân içre pinhan bilmişüz".

Sûret-î tasvirde pûyan sîretidir pây-ı pest,
Şem-i ruhsârile yanmaz onu almaz ise dest.
Olmadı bîvâyeler hiç şerbet-î güftâra mest,
"Ger özün dânâ bilür taklîd ile sûret-perest.
Âlem-î tahkîkde biz onları nâdan bilmişüz".

Hâl-i eşyâ dile gelmiş söyletir üftâdeyi,
Hâlik'ın tesbîh eder duydun mu sen hiç maddeyi?
Sohbet-î şâribde mahmûr bildiren inşâdeyi,
"Bî-haberler şerbet-î râhat bilirler bâdeyi.
Biz hakîm-î vakt olup dökmüş anı kan bilmişüz".

Şahnişîn-î mülk-i dünyâ gönlü bulmazsa safâ,
Çün ne hâsıl öyle menzilden ki sonudur cefâ.
Şem'sûz-î sohbet-î bostânına râzî urefâ,
"Bilmişiz kim mülk-i âlem kimseye kılmaz vefâ.
Ol zamandan biz anı mülk-î Süleyman bilmişüz".

Her seherde yanmayı biz öğrenip pervâneden,
Aşk meyinden eyledik nûş dest-i nûr cânâneden.
Öyle sermest olmuşuz kim farkı yok dîvâneden,
"Ayrı bilmişsin Fuzûlî mescidi meyhâneden.
Sehv imiş ol kim seni biz ehl-i irfan bilmişüz". (*)

* Fuzulî'nin bu gazeli "Leylâ ile Mecnun" mesnevîsi içindedir.
Bu bakımdan şairin Divan'ının gazelleri arasında yer almaz.

Bâğ-ı hicrân içre yanmaktansa vuslat bulmalı,
Milk-i dil gamhâne olmaktansa nusret bulmalı.
Bî-vefa ahbabda kalmaktansa uzlet bulmalı,
Ol şarâb-î zevk u şevkten Şemsî neş'et bulmalı.
Bâde dildâr vechesinden geldi ihsan bilmişüz.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

ŞERH-NÂME-Î VAK'A-Î DİL SÛZ
(75)

Ey binâ-yî ihtimâmında senin
Sun'una aklı erer mi kimsenin?

Ey bu akla sırr-ı a'zam vermeyen
Tılsım-î seyr-î mu'azzam sermeyen,

Ey nukûşunda sahâif mümkinât
Hâfız-î müstahfız-î her kâinat.

Zelleye ettin celâl ey Zülcelâl
Dağ gibi isyâna verdin de mehal.

Kân-ı kerem cûd ü ihsan sâhibi
Bu ne hikmet kim habîbin nâibi.

Hâk içinde yâ melâmet mi bula?
Bir Muharrem'de azîm vak'a ola,

Ol Yezîd-î mürde ruhlu cism-i nahs
Nice etti zulmü ol bî-muhteres,

Sordular ol hikmetin encâmını
Râsihûna vak'anın eyyâmını.

Hep rumûzât-î ehâdis söyledi
Vak'a-î dilhûnu teşrîh eyledi.

Tâ ezelden böyle yazmıştı kalem
Bildi evvel ol Resûl-î Muhterem,

Dedi Hazret gördü bir gün bir velîd
Fâil-î kerbün belâdır bu Yezîd,

Âkıbet öyle zuhûr etti yine
Darb erişti kıble-î ehl-î dine.

Canlı cansız kim ki olduysa mu'în
Ol zamandan cümlesi oldu laîn.

Öyle olsa tâ ebed biz sevmeyiz
Sevmeyiz hiç bî-edeb de sövmeyiz.

Gizli gizli ağlarız biz kendimiz
Sevmedik aylarda vardır derdimiz.

Her Muharrem muhteremdi evvelâ
Âsim oldu, oldu sonra Kerbelâ.

Ger şerefli mâzi olsa her beşer
Nakz-ı ahd eylerse kaldı onda şer.

Ayda olmaz dersen eğer sen günah
Kâtil eyler bir silâhla can tebâh.

Ger edersen bir şerîk-î cürmü afv
Cürmün olmaz mı senin de hem muzâf?

Bak ramazan oldu sence muhterem
Olur elbet ma'kesi de bî-kerem.

Ba'zı gün kandil yanar îydler olur
Ba'zı günler hürmeten tes'îd olur.

Yevme vardır mâha vardır inkisâr
Âdem olan ağlayup mâtem tutar.

Nâzır-î manzûr bütün eşyâ ile
Ağlar iken cümleten ulyâ bile.

Yevm-i nahsa gösterir her kim rızâ
Duymamış bir zerre te'sir bî-hayâ.

Kendine gelseydi böyle gam acep
Hep yanardı nefsine gelse ta'ab.

Yandı onda çarh u etrâf-î felek
İns ü cin de ağladı hem de melek.

Edemezmiş kimseye lâ'net kişi
Çünki yok kalb onda hep dünyâ işi.

Hangi dinde var acep böyle fesâd
Bî-taraf kalmış da almış mü'min ad.

Bilerek kim onlara hürmet eder
Bâ-kasem ol Hakk'a îmansız gider.

Lânet olsun âline ensârına
Etmeyenin kör olan ebsârına.

İşte Zeyneb imtisâldir her kese
Lâ'net etti etmeyen her nâkese.

Gösterip azm-î cesâret söyıedi
Ol cesur hâtun Yezîd'e neyledi.

Dedi kalbinde olaydı Mustafâ
Hürmete lâyık idî âl-î abâ,

Hem Resûlullah buyurdu ey Yezîd
Şu Hüseyn benden demişti çok şedîd.

Murtazâ'yi kim ki sevmez hakkıle
Sevmedi dînin dahî muhkem bile,

Ummasın ol zerre hüsn-î hâtime
Düşmanı olsa ol onun ger Fâtıma,

Bu ne haldir ey denî, kâfir, laîn
Senden alçak çıkmadı ettim yemîn.

Sana lâ'net etmeyene lâ'netim
Olsun ona tâ kıyâmet nefretim.

Bu hususta ehl-i irfan ne dedi
Ağlayıp da şerh u i'lân eyledi.

Sevdi zâhir sözde kaldı lübbü yok
Sızlamazsa tâ derinden hubbu yok.

Bir mihenk oldu hakîkî yâ kizib
Ümmetin ahvâlini kıldı hizib.

Bir hizib var sâde müslimdir iyi
Bildi âşık tâ ciğerden yanmayı.

Yandı çünki ol Habîb'e aşkı var
Vurdu toprağa başın çün meşki var.

Kısm-ı evvel matma'i oldu cinan
Kısm-ı sânî buldu vuslat ile can.

Dedi Allah ağlayın çok gülmeden
Ağlamakla kurtulur nardan beden.

Hem dedi sormaz size Allahınız
Var gönülden hubbile bir âhınız.

Hep mahabbetdir suâlin heybeti
Var mı evle'l-kurbuna hiç hürmeti?

Candan üstün sevmesi lâzım dile
Ol Habîb'i hem dahî Âl'i ile.

Sel akıtan gözlerinden aşk ile
"Mâ arafu" verdi dersi meşk ile.

Bildiler ehl-î suhan Kur'ân'ı tâm
Mecma-î dürr-î fesâhat ol kelâm,

Hep ayan, ahfâ, kuru, yaş ondadır
Nemli gözlerle kuru baş ondadır.

Ehl-i irfan bulmayaydı ger vücûd
Ol belâğat kalmış idi bî-hudûd.

Sözleriyle hem melek evsâf kılar
Aşk u cezbe kalbleri pek saf kılar.

Çün o remzi etmedi hall zâhiri
Şimdi dinle ehl-i dil bir mâhiri.

Tâ ezelden etmişizdir lâ'neti
Kim duyar da yanmaz ol mel'aneti.

Hem Yezîd'e lânet ile kalmayız
Kim geçerse râhımızdan salmayız

Biz sorarız sudan aydan hep bile
Hem sorarız kâinâta hem yele.

Cûş edip de ol Fırat ne taşmadı
Kahr edip de kûh u sahrâ aşmadı.

Zâhidâ ma'zûr göreydin bizleri
Etti mahrûr bir göreydin bizleri.

Cedd-i Hüseyn çün buyurdu kim Fırat
Sâhilinde abdest alsa olsa şâd.

Gördü mekrûh fazla su dökmekliği
İstedi ondan hazer etmekliği.

Eksilir mi bir nehir isrâf ile
Gâfil insan anlamaz bu lâf ile.

Nil dururken böyle emretti neden
Gasl olunmaz fazla su ile beden.

Bir muazzam hikmeti var kudretin
Aldı dersi anlayanlar hikmetin.

Kasd edip Mûsâ'ya ta'kîb eyledi
Yuttu Fir'avn'ı o deryâ neyıedi.

Âd, Semud kavmin yel etti hep harâb
Hepsini alt etti dağlarla türâb.

Gül ile teslîm olup da bî-riyâ
Emr-i Hakk'a enbiyâ-vû evliyâ.

Bildiler seyr ettiren ma'bud durur
Her işinde hikmeti mevcûd durur.

Anla vech-î hikmeti oldu fedâ
Ümmet ağlar da bulurlar ihtidâ.

Bizler için oldu ol şah çün fedâ
Ağlamaktır inlemektir borc edâ.

Anlaşıldı kim ki nusret etmedi
Yâ duyub da kalbe rikkat gitmedi.

İşte bunlar pây-ı ser merdûd olur
Lâ'net etmez kalbile Nemrûd olur.

Ey gönül gel ağla durmadan bu gün
Mâh-ı menhûs akdı onda kan bugün.

Düştü hâke ol mubârek "ten" bugün
Gönlün ağlat bul necâtı sen bugün.

Nâra yanmaz bunda derd ile yanan
Mazhar-î ihsân olur onda inan.

Sen de Şemsî ittibâ' eyle ona
Buldu fırsat kim ki aşk ile yana.

Hem tese'ül eyle ihvandan da sen
Ede belki yâd ile pek çok hasen.

Esselât ey Hâdi-î râh-î Hudâ
Vesselâm ey melce-î âsî gedâ.

(Fâilâtün- fâilâtün- fâilün)

HAL-İ İSTİĞRÂK
(76)

Bir sabahtı sonbahar oldu bizim cevlânımız,
Dolmuş idi ol nehârda zevk ile erkânımız.

İstedik her mâh u sâl olmak için ona sezâ,
Oldu bizde aşk-ı ifnâ arş olup iskânımız.

Sa'dile emr eyledi şerre olun bugün ba'îd,
Gün gele cümle gide kurbân ola fermânımız.

Nûr-i hurşid ref' olunca şâm-ı şem'-î bezmine,
Geçti gönül nuh feleği buldu dost dermânımız.

Ağlar iken gülmeli hem bilmeli dost seyrini,
Ölmeden ölmek iledir da'vet-î cânânımız.

Şöyle bil kim ol telâhuk kevser-î vuslat ola,
Hüsn-i aşka bağlanıp mi'râc ola efgânımız.

Etme kahrından şikâyet lütfuna kılma kibir,
Kîl u kâlle telh-güftâr olmaya îmânımız.

Ön şerîat cebhesi hâlin hakîkat olmalı,
Hiç kabul etmez diğer bî-fâide pişmânımız.

Çünki dîn û i'tikâdın mebdei tevhîd idi,
Vuslata aynı yolun var kudrete îkânımız.

Âteş-î berk-î firâksız bul sırât-î mustakîm,
Ger şikâr olmaz isen Şemsî budur dermânımız.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

KADİR GECESİNDE
(77)

Gelişti seyr-i âlem gülizâra bir vefâ esti,
Füyûzât -î ulâ nûr-î mu'în-î istifâ esti.

Gelen pertev feşandı bu hayâtın cümle bâbından,
Nesîm-î zevk ile ol gün seher-î i'tilâ esti.

Semâlar dalgalandı dün gece nûr-î mükerremden,
Simâ-î rûha ondan bir ziyâ-î kibriyâ esti.

Dilim hâne-i mihmandar olunca mehper-î izze,
Benim kâşânemi tevkîre bû-yî gülnûmâ esti.

Cihanlar nûra gark oldu ziyâ-î bezm-i vahdette,
Harîm-î iltikâsı celbine bir mehlikâ esti.

Taş atsın hikmete bilcümle menkûbile insanlar,
Küfürler eyledi mevcûda ol kim ibtilâ esti.

Ayânımdı alıp bu hükmile esrâr-ı buşrâdan,
Duyuldu Ravzatü'l-Kuds'e hafâdan bir nidâ esti.

Tecellî-sâz olup ol nurda akvâl-î kemâlâtdan,
Zemîn-î zılle mihverden acâib bir devâ esti.

Alan kimdi duyup subh-î ezelden lezzet-î vecdi,
Sanasın berk olup geldi ayânen bir sadâ esti.

Ne denlü hayrete salmış seni Şemsî sebeb ol kim,
Müselsel âb-ı müşkinden akan ol can fedâ esti.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

BANA MERD-Î CİHAN GELSİN
(78)

Dedi ol server-î a'lâ bana merd-î cihan gelsin,
Kesip meylin sefâhatdân şeyâtından kaçan gelsin.

Gidenler arsa-î mev'ûde candan geçtiler cümle,
Heman pervâne-veş aşka yanıp püryân olan gelsin.

Kelâma bakma kim sığmaz hakîkat aks eder dilden,
Akıl almaz o levhi çün onu ondan duyan gelsin.

Zihî kudret o levhinde boyanıp rengine onun,
Cihânı kaplasın nûru velî kendi nihan gelsin.

Bu güftâr-î beyan söyler değil lahm-î zeban söyler.
Anâsırdan çıkıp bir şeb hakîkî tercüman gelsin.

Bilinmez serteser âlem ki esrâr-î Hudâ'dır bu,
Alan emr-î müsemmâyı bana versin nişan gelsin.

Varılmaz bâb-ı ulyâya giren anlar çıkan saklar,
Zamânın kutbu sebk eyler bilen anı ayân gelsin.

Gider dilden hicâbı gel o yüklerle alınmaz yol,
Çıkılmaz burc-i vâlâdır yükün baştan atan gelsin.

Dedi mecrûh anâsırla eyâ Şemsî bu yol bitmez,
Hazân-î gamda bübbül-veş çemenlerden uçan gelsin.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

MUCİB-İ GUFRÂN OLUR
(79)

Gelmeyince bülbül-âsâ seyrine gül kan olur,
Andelîb ol gülşene girdikte bir tûfân olur.

Açdı ammâ gonca bağrı dehrile çekti elem,
Derde isti'dâd ise hep kâbil-î dermân olur.

Mihnete sabr eyleyen râhat görür Yûsuf gibi,
Alem-î süflî katında durduğu zindân olur.

Gülşen-î pâkîzedir ol sâhib-î tâb'-î selîm,
Andelîb ol gülşene hem dâhil-î elhân olur.

Her kim ihlâs ile pürhâk-î kadem olsa bugün,
Elh-i beytden sayılır hem ismi de Selmân olur.

Seyr-i bâğ et bir seher aç gönlünü bir dinle bak,
Kevser-î cennet akar hükmünde kul mihmân olur.

Âşıkı gör Âli'ni gördükçe anda mihr-i tâb,
Hak bilir ol bî-tasavvur durmadan kurbân olur.

Kim gavâs-ı bahr-i ilmî oldu hiç müflis değil, *
Zâhiren bir miskin ammâ sonradan aslân olur.

Tâbi-î fermân eder isterse bir demde bile,
Cevher-î zâtın teemmül eyleyen hayrân olur.

---

* gavvâs kelimesi vezin icabı "gavâs" yazıldı.

Geldi ol mevsim ki verdi beyt-i hüzne inşirâh,
Şemsiyâ çün lütfu herdem mû'cib-î gufrân olur.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

NEFSİME HİTÂB
(80)

Şemsiyâ vardır serinde bil ki yetmişbin hicâb,
Hayme-î ten etti mestûr sonradan oldun harâb.

Beş hicâbı açdın ancak sen havâsdır diyerek,
Çok kalan var cümle sende tek geçilmez öyle bâb.

Ol zaman kim şeş cihâtı feth edib de yol bula,
Beş çekildi bir edib aynı mekânı istiâb.

Ba'zı zulmet ba'zı nûr olmuş onu kim anlasın,
Saklamış kendin o perde Zâtına olmuş nikâb.

Mâverâ-yî ilmi keşf et yoktur onun maddesi,
Anla etrâf-î cihâtı Hakk yolun gayrî serâb.

Gitmek için bir delîl ister seferde hazrete,
Git sebîl-î aşka anda yap ciğerinden kebâb.

Dîde-î ibretle bak kim ne idi Cibril Burak,
Birbirin ta'kîb eder akmak için de her bir âb.

Gönderip mürsel nebî Mûsâ'yı bir şâh pervere,
Öğrete fevka't-tabîa ne imiş ilm-î meâb.

Deme üftâde fakîrdir deme ben allâmeyim,
Bahre düşen tutar elbet demeden bu şeyh u şâb.

Eyleyince her bahârı kıymete bir vâsıta,
Bir tecellî katre-î nîsânı eyler dürr-i nâb.

Bak sipihre dikkat eyle hem zemîne kendine,
Hep o te'sîrdir ki eyvân-î felekde inkılâb.

Gün doğar yağmur yağar eşcar büyür esmâr olur,
Cümle işde bir sebeb bir vâsıta kılmış nisâb.

Ruhda vardır arzda vardır kâinâtta bu nizâm,
Hükm-i tanzîmi muâdil dâfiayla incizâb.

Lûtfu anın gül açar dürle dolar mevc-î bahar,
Ger sihâm-î pürkazâ esse olur girdâb-ı hâb.

Vüs'atınca eyledi her şahsa teklif cebri yok,
Sırra nüfûz etmeyeni öğütür bu âsiyâb.

Bâ teselsül vüs'atınca pekçe tut ol habli kim,
Vasla seyrin hikmetin böylece kurmuş müstecâb.

Çün muazzam kudretiyle nakş olunmuş kâinât,
Kıldılar hep kâşif-î esrâr olanlar ictinâb.

Sen mi idin bu ademden şöhret-ü şân isteyen,
Bağlamış gönlün demektir her taraftan ızdırâb.

Kîl ü kâl-î âleme bîgâne ol da bil serin,
Âlem-î kesretden ayrılmak demektir intisâb.

Mekteb-î aşka devâm et nusha-î kübrâ oku,
Orda sarrâf-î cihân ol tâ bulasın sen de tâb.

Durma madde yüklerinle âkıl ol git da'vete,
Kalma girdâb-î vücûdda ol sana verir ikâb.

Var ile yok beynini fark eyle kalma yok ile,
Cümleden ibret alıp da dinle geldi çok hitâb.

Haşr-i kübrâ olmadan gel haşr-ı suğrâda çalış.
Gel biraz da zulmet içre doğduragör âfitâb.

Verdi Allah öyle bir nur gayre isrâf etme sen,
Var idi gelmezden evvel şimdi gördüğün türâb.

Giydirip etten libâslar ana insan mı dedin,
Doldur anı boş duran evrâka hiç denmez kitâb.

Teşne-î câm-î visâl olmak için insan gerek,
Rişte-î can tâzelenmez olmadan bir yer harâb.

Tîğ-i gayretle gönül hârâsını aç Şemsiyâ,
Çün dirîğ olmaz bu yolda sînelerde hep nuşâb. *

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

* Bu kelimenin aslı "nuşşâb"dır, ancak vezin icabı "nuşâb" yazıldı.

MEVLUD-İ NEBÎ
(81)

Nûrlar saçalı âleme gülzâr-ı Muhammed
Teşrîfine hâtif dedi dîdâr-ı Muhammed.
Gönlünde ola rû-yi şerefbâr-ı Muhammed
Âteş görünen sînededir dâr-ı Muhammed.
Sermâye-i candır seyr-i envâr-ı Muhammed.

Geldi bu gece âlemlere nûr saçıp ol mâh
Âteşgede hem puthaneleri etti tebâh.
Tuttu bu gece devrân-ı felek başkaca râh
Gönderdi O'nu kullarına hazret-i Alllah
Her şûlesi bin reng ile ezhâr-ı Muhammed.

Teşrîf edip dîdeyi kimyâ gibi rûşen
Ahbârı kılar ruhlara nezzâre-yi gülşen,
Rûyunda bulur şems-î sabâ rahgüzerinden
Hurşîd görünür lü'lü-i dendan deheninden.
Tâ nâşir olur gonca-ı esrâr-ı Muhammed.

Uşşâkı yakıp kalblerdeki ezhere koymuş
Ahfâdı gelip âşıkları bir yere koymuş.
Aktâbı dahi serdefter-î servere koymuş
Her ni'met-i ahkâm-ı Huda'yı sere koymuş.
Ser-hikmet-i serrişte-i ser yâr-ı Muhammed.

İclâl-i musâffâsı olup kevser-i Kur'ân
Ahlâkını hem "hulk-i azîm"le etti beyan.
Meddâhı olup mahbûb-i Hudâ diye Rahman
Gel çok düşün ey tâlib-i serçeşme-i irfan
Mülk-i melâhat sertâc-ı etvâr-ı Muhammed.

Gülşen gibi vechi gıbta-ı arz u semâdır
Her vechesi bin mihre değer şems-i Huda'dır.
Durr-î çerâğı ehl-i safâ hükm-i rızâdır
Güftârı onun gencîne-î âsâr-ı ulâdır.
Ser tâ be-kadem hikmet-i envâr-ı Muhammed.

Sahn-î dilini eyle safâ-sâz-ı müretteb
Hem hüzme-i ahlâk-ı Muhammed"le de vuslat
Tak sîne-i gülgûnüne bir gonca-i hikmet
Ol gün ki göre dildârını tâlib-i rü'yet
Nâzır olamaz gayre talepkâr-ı Muhammed.

"Mevlûd-i Nebi" cânanıma yevm-i elesttir
Bâbından alıp bûyu gönül öylece mestdir.
Olsa yetişir hâki dahi mestime bestir
Ol olmasa ger gülşen-i âlem de kafestir.
Teşrîf-i nebî serder-i serdâr-ı Muhammed.

Teskîn olalı bahrine daldım gibi gûyâ
Her derd-i dili zer güheriyle kıldı ziyâ.
Her kim yetişe mevceleri eyledi hayyâ
Umkunda karâr etti bu Şemsî olup ahyâ.
Tebdîl ederek nûruna her nârı Muhammed.

(Mefûlü - mefâîlü - mefâîlü - feûlün)

HÜSNÜN BENI
(82)

Ey gelip hüsnün beni seylâb-ı müjgân eyleyen,
Bî taraf cevlân edip döndükçe dermân eyleyen.

Ey beni memnûn edip bezm-î visâlinde yine,
Ayn-ı hân-î iltifâtı üzre mihmân eyleyen.

Râh-ı aşkında güneş hatt-î zerin açtı yola,
'Âlî mihrâb gösterib de ref'-i hicrân eyleyen.

Şâhid-î maksad nevâ ol menzil-î matlûb için,
Tâ'nadâşı olsa da feth-î gülistân eyleyen.

Gayre bakmazsa bulur âşık sırât-î müstakîm,
Düşmana hem dostlara yol verdi imkân eyleyen.

Dâr-ı mihnetden alıp dostu gülistan seyrine,
Kendi şem'in söndürür ağyâra pişmân eyleyen.

Perde-i settâr bürür çün SUMMU, BÜKMÜN,UMY olup,
Perde ardında yine O'ydu perişân eyleyen.

Subhdem yandı tutuştu yâ nedir matlapları,
Hark eden ism-î cemâl hem ref'-i tûfân eyleyen.

Bezm-i gam içre şarâb-î nâleyi nûş etmeyen,
Sordu mu bir kez acep kimdir o efgân eyleyen.

Gördü mühlik zannedip gülşen sarâyın hep cefâ,
Ham eden kaametleri zevk sandı tuğyân eyleyen.

Şehreh-î âlem o kim bildi ateş nerden gelir,
Almadı semm-î cahîmî hark-ı devrân eyleyen.

Kalbe Allah dolar ammâ ismi onun "nûr" olur.
Beyt-i lâhut gülşen oldu bildi iz'ân eyleyen.

Matlaından âfitâbın kendi gelmez nûr gelir,
Mess-i nâr olmaz o şem-î hiçde bîdâr eyleyen.

Kim murâd etmiş safâ-yî cevher-î rûh bulmağı,
Her seherde müjde-î hurşîde im'ân eyleyen.

Bağda şâhidler olur Şemsî uyan da bâğa gir,
Her tarafta aks eder anda hirâmân eyleyen.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

NELER OLUR
(83)

Kâline hayrân eder kim nâşir-î Kur'ân olur,
Mustafâ emrine her an tâbi-î fermân olur.

Gonca-î dürbeste-î Âl'e mahabbet eylese,
Ol tadılmış zevk içinde ismi de Selmân olur.

Kim gönülden şu'lelendirmiş mahabbet duygusun,
Ol harâb âlemde olsa kendine sultân olur.

Kahr ederse bir deminde mesh olur arslan dahi,
Hükm ederse düşmanı berbâd eder arslan olur.

Lûtfile ger kılsa insana nazar sevdin diye,
Bir deminde müflis insan bir azîm'üş-şân olur.

Bâb-ı cennet dest-i hükmünde durur kevser ile,
Hem de neslinden alır kim ki ona mihmân olur.

Öyle bir gülşendir ol bâğ-î visâlin dâhili,
Andelîb-veş âşıkânı anda hoş elhân olur.

Her kim anlar meşceresinden alırsa bir varak,
Verse bîmâra biraz ondan ilâç Lokmân olur.

Kim mahabbet etse candan afv olur her ma'siyet,
Kıllet-î hürmetle tâat mucib-î isyân olur.

Ayrılır ondan olur hem âkibet ağyar gibi,
Aşkile bir deyre girse ravza-î rıdvân olur.

Seyri üzre gezdirir her dem diler seyyâreyi,
Ger dilerse her kevâkib bir meh-î tâbân olur.

Kasrının etti binâsın cedd-i ekremi Halîl,
Sûret-î asl-ı binâ İslâma bir erkân olur.

Devr-i ânın durduğu yerde fazîlet bahşeder,
İsmine ashab dedirtir cevher-î ezmân olur.

Fehm edilmez câm-i aşkdan almayınca bir demi,
Hâdi-î ilhâmı duydu ol ki ser-gerdân olur.

Çıktı başı perde-î a'râz ve cevherden kimin,
Rengine boyandı bî-reng oldu a'yândan olur.

Çâk edip her bir seherde sadrını Ahmed için,
Gevher-î la'lle boyandı şakk-ı sadr andan olur.

İnşirâh duydu mahabbetle o kim mi'râc eder,
Şemsiyâ gel mâdihi Âl ol sana gufrân olur.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

RUH ÂLEMİNDEN DÖNÜŞ
(84)

Seyr-i lâhûtî geçip âlem-i me'nûsa kadar,
Yevm-i fânîde durup ol hil'at-î mahsûsa kadar.

Çünki ol bir da'vet-î a'zam olur ehl-î dile,
Bir harâb cismi yakıp bir gayr-i melbûsa kadar.

Aşk onun gerdûne-î pür ihtişam bir nâkili,
Seyf-i uşşâkla çalınmış kalb-i me'yûsa kadar.

Alınır ders ile ma'nâ görünür bâğ-î visâl,
Gider ecsâm-î beşer sâha-i mahbûsa kadar.

Sanma kim hep ben diyen vâdîde yol alsın kolay,.
Ba'zı ma'bûda kadar ba'zı da menhûse kadar.

Suç değil hayvân için serbest ameller işlemek,
Belki onlar seyr ederler tâli-î ma'kûsa kadar.

Nefs-i zâlim şehveti ger kaplamazsa rûhunu,
Emr-i kuds ile gider tâ râh-ı meb'ûse kadar.

Yol odur kim seyrini şaşmışlara nûr gösterir,
Tutmayan söz yâ bulur şer belki nâkûsa kadar.

Göz yaşından olsa pinhan ârif olmaz bî haber,
Yol açıktır iş kalır bir hamle yedbûse kadar.

Gir de bir vahdet-i aksâya ki varlık göresin,
Şemsi me'zûn olamaz açmakta ihsâsa kadar.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

RAHMET BEKLERİZ
(85)

Hâk-i râhın gözleriz biz türlü rahmet bekleriz,
Ger figanla her gece tâbında vuslat bekleriz.

Sâkin-î hâk-î fenâyız bakmayız âlâyişe,
Leşker-î irfâna girdik andạ nevbet bekleriz.

Tâlib-î şem'-î ruhuz ger yolda cellâd-î ecel,
Vermeden dâmen ona bâb-î saâdet bekleriz.

Olmadan gün ejder-î nefs eylemek ister zebûn,
Def'-i güm-râh-î dalâlet nefse mihnet bekleriz.

Zevk-i dünyâdan değil herkes gibi maksûdumuz,
Belki nûş ettik şarâb-î pür kanâat bekleriz.

Gerçi görmez çeşmimiz ol perde-î ağyâr ile,
Hâcib-î ebvâb-ı esrârız mahabbet bekleriz.

Hamle-î a'dâ-i dinden hep hatar havfın çekip,
Biz hisâr-î aşkı şimdi bî-melâmet bekleriz.

Ger belâ fülkünde râhat olduğun izhâr edip,
Bir nigâr-î der nikâb indinde himmet bekleriz.

Gül dehânı üzre ta'nından figanlar istemiş,
Bin gam-î pinhân içinde bir delâlet bekleriz.

Der ki ol gamze heman ben tîg-i tecrîd isterim,
Yar küyunda müslümânız verse zahmet bekleriz.

Nâke-î hubbile mahmil çekdirip dest ile hem,
Teşne-î câm-î visâliz biz de devlet bekleriz.

Bu ne sırdır dâğ-ı pinhan gösterir hem va'd edip,
Şemsiyâ bin sabr ile biz yine ruhsat bekleriz.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

ENCÂM-I KARAR
(86)

Hizmet-î Azrâil'in buldukta encâm-î karar,
Sermedî emrin verip İsrâfil'e ol Kirdigâr.

Nice bin yıllar yatan akvâm-ı insan cesedi,
İnhilâl etmiş tebeddül eylemiş pürhâk-i zâr.

İsmi cismî nâ-pedîd olmuş harâb olmuş iken,
Olmuş iken safha-î ruhsârı zülfühep gubâr.

Nev cesed bulmuş yeni başdan atıp fâniyyeti,
Cem'-î hilkat kat' edip güftârı açmış bir diyâr.

Kâf-ı uzlette tamâm olmuş uçup simürg-i can,
Hep serâser nefha-i hilkatte yâ Hay zikri var.

Devr-i nâlan başlamış eshâf-ı a'mâl vezn olur,
Ba'zı handan ba'zılar olmuş tebâh-i eşk-i bâr.

Bir gürûh geçmiş ki sahrâ mevc-i râyât-î hazar,
Bir gürûhu bağlanıp iblîse ağlar zârû zâr.

Dost arar bir kerre bulsam ah necât-î hayrı der
Mest-i müstağrak beşer hep kimde kalmış iktidar.

Ansızın berk eyleyip bir nûr-i rahşan ileri,
Ruhsat almış ol ser-î hikmet olup da âşikâr.

Ol Habîb-î Kibriyâ kim "Rahmeten lil âlemîn"
Sâhib-î "Levlâk" hem de hâmi-î her gam-güsâr.

Kurb-i dergâh-î risâlet şevk-ı efzun mu sana,
Âşıkın elbet verir yardımcısın perverdigâr.

Ba'su ba'del-mevt-i ecsâd vasf-ı şer'î böyledir,
Bir de hassın ba'su ba'delmevti vardır bî-şümâr.

Gerçi duydun "Ölmeden Öl" emre ma'nâ başkadır,
Sabr u teslîm û tevekküldür tekâlîb-î hıyâr.

Öl demek midir ki ölsün, târik-î dünyâ gibi,
Etmeden ahde vefâ, ruhbâniyetle bî-vakâr.

Yâ mecâzib saflarında hîç olup kalmak mıdır?
Öyle hâl kim bir kalıp seyyâr gibi hem bî-izâr.

Katl edip yâ nefsini bî nefs ile seyr eylemek,
Hançer-î berk ile yırtıp bir ışıkta intizâr.

Hazret-î şâh-î rusul bak vaz'ı re'fet eyledi,
Bir binek atın senin ol rıfkile olun süvâr.

Her beşer insan olunca nefsini öldürmeden,
Ona gâlib olmalı çün katl-i nefs ruhbâna kâr.

Fâriğ-î tendir fakat ol hicret-î vaslı bilir,
Sen ölen nefsimi yendim demede ma'nâ mı var?

Ver yesin, hem nûş edip âb-î şarâb-î tayyibi,
Bezm-i erbâb-î sefâhet içre sen hiç olma yâr.

Gitme israf bâbına çün men' edilmiş şer'ile,
Bak kemâl ehlinde can nakdi nice olmuş nisâr.

ölmeyen nefsini tut kim yenmek onu güç olur,
İşte "Mûtû kable en temût" ile kayd-ı nigâr.

Ehl-i dil unsur-ı hayvâniyyeyi mahsûr edip,
Enderûn-î kalb içinde buldu başka bir pazar.

Bâs-u ba'del mevti görmek devr içinde işte bu,
Geçti andan bir cenâze nefse geldi nevbahâr.

Ruhda şehbâl-î kamâlin ihtizâz etmiş demek,
Tab'-ı eskal fülkileseyr etmesin leyl û nehâr.

Çünkü kâmil nefs-i hayvâniyyeye kıldı namaz,
Gitti mevtâ cism-i hayyı yine ol sırla yaşar.

Sînegâh-î aşk olup ol meyt-i hayvâniyyenin,
Seyr edip bedmestini oldun mu Şemsî nâledâr?

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

SON BAHAR
(87)

Gün karardı bir hazan dahi yetişti sonbahar,
Soldu ezhâr-î müzeyyen kalmadı feyz-î nehâr.

Böyle oldu tâ ezel ef'âl-i düstûr-î hayât,
Fûlk-i devrân aldı yükün sırtına bî ihtiyâr.

Devr-i tavr-î dil güşâ geçti yine anlatmadan,
Âkibet dildarla şevkin kaldı leyle intizâr.

Ger mücellâ eyleyip ol sahne-î aşkı gece,
Vermeyip hâb-gâh-i nevme olmadan hem târümâr.

Sûret-î ikbâle şâhid inkılâb-î dehr için,
Kurb-i dergâh-î muallâ oldu anda lâlezâr.

Ravza-î hâk mesken olsa bâğ-ı dil cennet olur,
Terk-i heyyûlâ eden bir gayri me'vâsın arar.

Lîk hilkat durdurur düşvâr edip ikbâlini,
Bî-tekellüf gösterip ezvâk-ı zülmu âşıkâr.

Özr edip gerdûn-i gammâz hârının düşvârını,
Hastadan kesmez ümid der kim olur güllerde hâr.

İşte gerdûn-î felek ismin verip durduğumuz,
Hep cünûdîdir Azâzil emrinin ol bî-şümâr.

Nitekim fasl-î hazân ol bülbülü lâl eyledi,
Pertev-î ikbâlde şem'i söndürür bu rüzigâr.

Çık da gör bir levh-i kudret ne fezâ inşâ eder,
Kim görür billâh o tâkı etdi rahtın üstüvâr.

Bedr-i tâb-î leyl-i envar gösterir her dem zaman,
Günde beş kez da'vet eyler gerçi dâra Kirdigâr.

Ebr-i nîsan kâfi gelmez her nihâlin neşvine,
Hangi sahrâya güzer kılsan görürsün âb-dâr.

Tayrı tehdîd eyleyip tertîb-i def-î haşarat,
Meyl-i teksîr-î zahâir bâ uluvv-i iktidâr.

Zahm-i tende yol bulursa rûh uçup idrâk eder,
Pür çemen sebze bahâr-î evliyâ burcunda var.

Zulmet-î hayretledir kim ihtilatta dâmeni,
Saff-ı uşşâka hücûmla buldu âhir inkisâr.

Müdrik-î evsâf-ı reydir vâkıf-î sırr-î suhan,
Hâib olmaz onlara uymakla insan bi'l-mirâr.

Her kuyûd-î mâsivâdan kıl tecerrüd Şemsiyâ,
Âlem-î sîrette yoktur sûretiyle iştihâr.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

KÂM-I AŞK
(88)

Çıksa başın perdeden bir kâm-i aşk olsa ayan,
Matlab-î âşufte-î dehre dalıp da yanmadan.

Koymadı devran ki bilsen aşk nedir hâli nedir?
Âşıkım dersen Resûl'e hem muhibb-î müsteân.

Kaldı sem'inde hakîkî hubb-ı hâss-î Mustafa,
Nefse tercîh eyledin mi hubbuna verdin mi can?

Nemli eşkinle düşündün mü mahabbet vüs'atın?
Dost muhibbe kim cefâkeştir ona vermez ziyan.

Vây ana kim aşkı bilmez de muhibbin gayr eder,
Sûretâ şirin göründü hasrete oldu revan.

Aşk-ı Hakk'ı bulmadan mahşerde istimdâd edip,
"Yâ Resûlullah" seni sevdim elimden tut aman.

Sevdiğim sevdin fakat hiç "buğzu fi'llâh" bilmedin,
Seyf çeken evlâdıma gönlünde buldun âşiyan.

Aşk-ı sevdâ bir taraflı olmaz ancak gül olur,
Hâr-i gayret dürtmemiş kalbinde dolmuş hep güman.

Kat'-ı ülfet eyleyip dünyâda bizden el çekip,
Zâlime ettin fedâ hep aşkımız oldun yaman.

Çünki rağmen kalbin ona vermiş idi rağbeti,
Görmüşüz biz eyledin hep terk-i deşt-î hânedan.

Ülfetin yok çünki ettin aşkımız gayra fedâ,
Kılmadın buğzuma buğzu, duymadı sem'in figan.

Git seni şimdi o kılsın bu cehennemden halâs,
Var muhibb-î hâs olan ol sevgilinle nâra yan.

Zühde nisbet pâymâl kıldın bütün sevgileri,
Yâ niçin geldin şefaât mı ararsın bî-nişan?

Ver nişânın ol mahabbet kim sana Allah dedi,
Bu melâmet bu firak geldi sana ba'del-hazan.

Hâne-î rahmet yıkıldı düştü dihkan toprağa,
Tal'atın bârân olup hiç bulmadın âha zamân.

Şemsiyâ hep tâb-ı sûz-î sîneden ahlar çekip,
Kıl tezekkür dehşet ile sanma âdî imtihân.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

LEYLE-İ REGÂİB
(89)

Mebde-î âyât-ı Rahman hükmün izhâr eyledi,
Vaz'-ı âlem nuh felekten kastın iş'âr eyledi.

Makdem-î rahminde inşâ oldu tâk ile kalem,
Hikmet-î aşkın husûlün gösterip vâr eyledi.

Her sadâ-yî şevk-bülendî yırttı leylin perdesin,
Kalb-i uşşâka o tekbîr rağbet ihbâr eyledi.

Öyle rağbet ki denilmiştir "Regâib" cem'ile,
Ol sebebden kalb-i mü'min seyr-i edvâr eyledi.

Hâzin-î dür kim sadef şehvârıdır hâmil olup,
Fehm olundu âşikâra rahmet îsâr eyledi.

Rûhu gülzâr-î nübüvvet mahzenin teşrîf edip,
Vermeye ol lû'lü'ü bu arzı pâzâr eyledi.

Söndürüp nûr-î ezel her yerde düşman çerağın,
Sarsar-î kahrında seyf-î dâğ-ı küffâr eyledi.

Derde düştü meskeninde fitne-î eşrâr o gün,
Mukteza-î kahr olan â'mâlini târ eyledi.

Zevk için kalbler gülistânın münevver kılmağa,
Yandı her iklimde kandîl nûru pür-nâr eyledi.

Bunca kandil kim fürüzân eyledi mu'minlere,
Hem zafer na'tın o demde sem'a güftâr eyledi.

Kısmetin idrâk eder ancak onun âşıkları,
Çeşm-i heft-kişvere evvel feth-i esrâr eyledi.

Açtı bir dârü'ş-şifâ âşık alır ondan gıdâ,
Ni'met-î meşmûl-i âlem ba'zı ebrâr eyledi.

Matbah-î bezminde sâil ol da dur sen Şemsiyâ,
Ahmed-î Muhtâr'ı anda Rabbi serdâr eyledi.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

NEFSİNİ BİL

(90)

Abd-ı Hay'dır nefsini bil nehr-i envâra açıl,
Bahr-i feyyâza duhûl et onda ervâha katıl.

Katrasın zevk bildiğin ol cism-i fânî mazharı,
Döndü bir çöp gibi aktı akacaktır muttasıl.

Durmayıp vasf-î Celâl'de kıl muhâtap kendini,
Gayr-ı me'mun bir dümensiz fülke binme yol tavîl.

Girdi bin türlü siyâset şu derin toprağa hep,
Bul o emvâcı felâket hâricinde sen sebîl.

Gel de seyr eyle mezâristânı kim âlem budur,
Girmeden geç öyle sengistâna seyrin öyle bil.

Rehber-î irfânı dinle kaabil-î idrâk olup,
Nabzına bak zâtını teşhis için gayra değil.

Hep ayâr ister o pâzâr, meşher-î aşktır deme,
Kıymeti tasgîr edilmiş olsa cevherdir cemîl.

Mahv edip eczâ-i terkîbi asıl olmak gerek,
Bir gün ol gün kim gelir sür'atle olmazsın zelîl.

Cûş-i mevc-î aşkile izhâr-ı şerh-î gam demek,
Tılsım-î cem'iyyenin ihsânına bulmak delîl.

Dâr-ı uşşâka kabûl oldukta hicran hatm olur,
Şemsiyâ gir minnet olmaz yoktur anda hiç bahîl.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

ESRÂRA BAK

(91)

Bir muammâ oldu âlem devr eden esrâra bak,
Olma me'yus bir düşün ol cilve-î Settâr'a bak.

Setr edilmiş her hakîkat âmmenin enzârına,
Her deminde def-i derdi şekkeden âsâra bak.

Bin gamı pinhân edip kalbinde sen bul inşirâh,
Suret-î gerdûne bakma anda mahmûl nâra bak.

Bir ateş yandıkta etrâfın dahi dağlar geçer,
Âteşi hep zîr-i hâk olmuş giden ağyâra bak.

Düşme dâm-î ihtirâsa hep ateş bundan gelir.
Yandı dâmen her cihetten vaz'-ı nâ-hem-vâra bak.

Dolsa deştler nâle-î mazlum bu hengam hatm olur,
Çek elin hem terk-i nam kıl nevnihâl ensâra bak.

Hıfz-ı gerdûna değilsin emr olunmuş şehsuvar,
Katra-î zer hükmüne kıymet verip de dâra bak.

Adl ile tâib olursun arsa-î mülkünde sen,
Bâğbân-î gülizâr ol deste batan hâra bak.

Mızrab-î bezmi tutan behçet fezâ-yî mülk olur,
İ'tidâlin bî-nizâm oldukça istiğfâra bak.

Ol şehinşâh-î gönül hem mâverâya gitmeden,
Sanma devrin oldu vîran nakş eden mi'mâra bak.

Başına çal mihrini şol rüzigârın gam yeme,
Ba'zı fânî ol yine gel sikke-î dînâra bak.

Geldi bin ok ihtiyâr oldu beden edvâr ile,
Rahnelendi dâr-i ten gel çatlayan dîvâra bak.

Şemsiyâ bu buk'ada sen nefsini âsûde kıl,
Hâme-i takdîr oku fi'l-î ulu'l-ebsâra bak.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

Mİ'RÂC GECESİ
(92)

Gel gidelim mebde-î Mi'râc'a kadar
Giyelim hil'at-ı aşkı tâca kadar.
Yandı fezâ gülşen-i nûr eylediler
Pür niyâz mâbetteki sîrâca kadar.

Mihrine her gâh giderek gark olalım
Varalım fecrindeki tâb-ı âca kadar.
Pâye-i kadr-i bülendi seyr edelim
Arsa-î mev'ûddaki revvâce kadar.

Düşelim hep pâyina dâmen tutalım
Gaflet-î gerdûnide ihrâca kadar.
Akalım seller gibi çoşkun olalım
Hatt-ı rûhsâra giden emvâca kadar.

Sadrı çâk eyleyelim şâkkeyledi "Ol"
Dilfikâr-î mâverâ-yî evce kadar.
Bâd-i sahbâ esti meyl-î rif'ate
Dinle kurbanları tâ Hallâc'a kadar.

Müntehâdan aldı ol zevk-i harîmi
Bâde-î pür-aşk ile nâm-zâca kadar.
Aşk içinde şeb-çerâğ-î vasla yol var
Durma ara sen dahi feccâca kadar.

Düştü eâlî-i eâzım derine
Zulmile ma'rûf koca Haccâc'a kadar.
Sümm-i şekkin hayretinden hâke düşmüş
Münkesir-bâl mürg veş lehhâca kadar.

Her marîz-î ârıza verdi bisâtın
Râh-ı kahrı seyr edip minhâce kadar.
Duyurur emr-i ledunnî zevk alana
Baş açıp lebbeyk diyen hüccâce kadar.

Menba-î Esrâ'dan alırlar hikemi
Şemsiyâ hep sen gibi muhtâca kadar.

(Fâilâtün- fâilâtün- fâilâtün)

İLKBAHAR
(93)

Geldi gülzâra letâfet berf u bârân geçtiler,
Erbaîn hamsîn ile berd-î acûzan geçtiler.

Hep diraht almış nemi ezhâra can gelmiş gibi,
İ'tidâl bulmuş havâ hicretle mürgan geçtiler.

Levn-i hadrâ doldu sahrâ jâle yağdı goncaya,
Da'vet-î bülbül duyuldu bâğa rindan geçtiler.

Serdi dîbâlar felek hep vakt-i sayfın nâmına,
Firkati yağma edip de ehl-i dîvan geçtiler.

Oldu hayme zıll-i eşcar hasret-î mestâneye
San'at-î Mevlâ nizâmın gördü hayran geçtiler.

Sath-ı elvân-î çemen oldu bisât-î fukarâ,
Ayrılıp bâr-î şugulden çoğu yayan geçtiler.

Geçtiler hep seyr için elvâh-ı âlem manzarın,
Terk edip fâhir libâsı yarı üryan geçtiler.

Gerçi geç kaldı bu yıl hurşîd-i âlem şiddeti,
Bezm-i sahbâ bekleyenler sanki candan geçtiler.

Lehçe-î Şîrin okundu her mizâc-î âşıka,
Bir gürûh olmuştu şeydâ hep perîşan geçtiler.

Bülbül-î nâtık önünde vecd ü istiğrâk ile,
Çehresi pür neş'e olmuş ehl-i irfan geçtiler.

Nevbahârın hil'at-î hadrâsını seyr etmeye,
Hırkası yırtık fakîrle cümla a'yan geçtiler.

Hem sürûd-î na'tile doldu mecâlîs-î safâ,
Gördü mâl-î sofrayı evvel senâhan geçtiler.

Kudret-i Hallâk-ı a'zam bin çeşit ihzâr edip,
Hep nisâr etmiş taamlar bûy-i reyhan geçtiler.

Da'vet-î Rahman verip ni'metleri âcizlere,
Açtı güller, lâle, sünbül sadra mihman geçtiler.

Durmayıp çağlar nehirler âşıka ilhâm için,
Bülbülün şen na'mesiyle cümle na'than geçtiler.

Buldu âlem zevk-i hasdan hep riyâsız perr ü bâl,
Hâne-berdûş oldu ba'zı döndüler yan geçtiler.

Tâ ezel ber-mûcib-î kânûn kılıp hükmünü dehr,
Çehre-î gül-berk-i handan nice nîsan geçtiler.

Hiç düşündün mü serinden kaç bahârın geçtiğin,
Hep hurâfât oldu efsâne ki devran geçtiler.

Bu nedir dünyâ veyâ ukbâ mıdır anlatmadan,
Âciz-î muhtâc ile tâc-î Süleyman geçtiler.

Pîşe-î cevlâna geçti kevser-î sahbâ ile,
Ehl-i takvâ bî-riyâ zühhâd de pinhân geçtiler.

Aşk ile bu nevbahâr faslında bin söz söyleyen,
Nâledâr âvâz ile pürhun sühandan geçtiler.

Bağlamış fermân-ı hükme hem neşat var hem gumûm,
Kemter-î gâfil ile her şâh-ı derman geçtiler.

Âlim û ârif demez âhir bulur her var olan,
Oldu bî-beste olar kim bu hicabdan geçtiler.

Durmayıp devrin yapar gûyâ felek bir âsiyâb,
Yâ müsâfirhânedir Şemsî şu handan geçtiler. *

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

RAMAZAN
(94)

Şu mâh-î fevz-i rahmet kim hulûl etti o cevherdir,
Zamîrinde cemî esbâb müheyyâ burc-i ahtardır.

Uluvv-î rif'atı hep âsümânî ma'delet emri,
Şeh-î mahtır ki yılda bir gelir ni'metle eşherdir.

Binâ-yî hükmüne burhan yeter cevlân-ı ef'âli,
Çerâğ-î ehl-i izzettir bilâ hurşid münevverdir.

Onun metbûna tâbi' olanlar peyk-i şevkette,
Hulûlu mağfiret efzâ zihî fazl-î müyesserdir.

Akar âb-î hayât adliyle cârî feyz-i eşreften,
Melâik sofra başında o an sâkî-yi Kevser'dir.

Velî burcu demek câiz ki ta'mîm oldu hayrâtı,
Nazar kıl safha-î levha cemâlin nûra mazhardır.

Kitâb-î kâinât fevk-î harîmi bârgeh-î seyri,
Peyâm-î şevketi almış hayâl et ol ne serverdir.

---

*: Bu manzume Nisan 1953'te yazılmıştır.

Mücellâdır hayâtı zulmeti râfi' bahâ engîz.
Anın mensûbuna her dem fezâsı rûh perverdir.

Hevâ-yî nefse tâbi' olmadan mâni' olur hisden,
Yeter eltâf ana dâim hidâyetle mutahhardır.

Azîmet kıl günâh-î sâl düşer böyle mühim günde,
Vezinde sıklet-î hayrı olan insan mübeşşerdir.

Zülâl-î mağfiret ser çeşmesi dâim akar durmaz,
Hayır bâkî günâh afvi bu günlerde mukarrerdir.

Muhâlif zûlmet-î ezmân silindî kaldı hayrâtın,
Marîzin olsa güç hâli şifâ bunda muharrerdir.

Mekârihden hazer kıl mihnet-î âfâka dâl olma,
Bu müşkildir ki mevcûd olmaya ser-tâca efserdir.

Tırâz-î ihtiyârın mesned-î devrâna terk etme,
Sana ol bâbda ey Şemsî yeter mahküm musahhardır. *

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

DÂR-I MEVLÂ SENDEDİR
(95)

Ey sıfât-î kâinâtın dâr-ı Mevlâ sendedir,
Yerle gök kaldırmayan nûr-î muallâ sendedir.

---

* Bu manzume 30 Mayıs 1953'te yazılmıştır.

Sırr-ı a'zam zâtını Âdemde temsîl eyledi,
Sen de bir mir'ât-ı zatsın vech-i â'lâ sendedir.

Müsteârın devresinden aslına eyle rücû,
Her anâsır varlığın nef'ile illâ sendedir.

Âlim û nâzır odur her an C'nun şe'nindesin,
Cümle-î Esrâ'da vâki' her tecellâ sendedir.

Hep hakîkat sende pinhandır sana hayran melek,
Sâde îd-î ramazan mı yevm-i vâlâ sendedir.

Ehl-i aşk ister zülâl-î câm-ı meyden ber-devam,
Mürsil-î sâgar-i sâkî selsebîlâ sendedir.

Tâzelendi ol nübüvvet bâğının ser-çeşmesi,
Parmağından verdi âb-î "Men tevellâ" sendedir.

Zikr-i na't-î ravza-î kevneyne dal bülbül gibi,
Zerre-î hâk olsa ömrün yine kellâ sendedir.

Geçmeden gün nefs-i emmâreyle eyle hep cihâd,
Çünki fânî bildiğin bu cism-i süflâ sendedir.

Bahr-i bî-pâyâna dal da söyleme sarhoş gibi,
Demesinler sonra Şemsî "Kaale kîlâ" sendedir. *

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

* Bu manzume 30 Mayıs 1953'te yazılmıştır.

VUSLAT
(96)

Tâ'n olunmaz âşıkın şi'ri selâset olmasa,
Çok görülmez vecd olan sözde firâset olmasa.

Geldi meydâna bu levha nakş edilmiş râyegan,
Eylemezdi kimse ifşâ ger hamâset olmasa.

Müşkil-î âlem ve sırr-î kâinât olmaz nihan,
Lâl olurdu ehl-i dil dest-î verâset olmasa.

Hem cihân-î feyz-i ekber nakl olurdu bir zamân,
Ger şebistân-î ademde ol siyâset olmasa.

Safha-î gerdunda mesturdu erenler bî-zaman,
Sûz-ı aşkla zîb-i gülşende nefâset olmasa.

Her hüner zâyi' olur hem kişver-î eş'âr bile,
Şerh-i a'lâ-yî hakîkatta hirâset olmasa.

Devr-i aşkdır âsumân-î hil'atın nar zîneti,
Hep yanar ol müsteâr emr-î riyâset olmasa.

Rûh olurdu aynı İsâ cismi terk etmek ile,
Manzaru'l aynında âmâli ana sed olmasa.

Servet-î sâmit olurdu ma'rifet tenfîz için.
Şemsiyâ ger ehl-i irfanda hasâset olmasa*.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

*: Bu manzûme 2 Mart 1953'te yazılmıştır.

RAMAZAN GECESİ
(97)

Olsa vaslı subh u şamda âşıka yoktur aceb,
Kim alır her gamzesinden şem-i nûru rûz u şeb,

Meh ki sâye saldı düştü gönlümün mihrâbına,
Mest olup her gece encüm saymadır sanma edeb.

Olmadan meyhâne-î aşkda müdâvim müptelâ,
Reşha-î gam levh-i sînende verir elbet taab.

Bir yüzünden âlemi rûşen görüp kaldır nikaab,
Lî-ma'allah vasl-ı dârında muhittir her taleb.

Her demi çeşminde bir yaş olsa hûnî seyf gibi,
Keşf-i envâr-î sabâhat âteşi olmuş sebeb.

Hâliyâ bir ehl-i dil erbâbına düşmüş yolun,
Çün riyâz-î kadre yazılmış ki bulmuştur rağab.

Dilfikâra derd-i aşkın şerhine düşmüş gönül,
Teşne-î câm olduğun bilmiş görünmüş hüşk-leb,

Buldu fırsat çün bu günler yevm-i mahsustur deyip.
Sormadan girdi o bezme câm sâkîsı zeheb.

Her cihetten oldu envâr-î tecellî rû-nümâ,
Çün bilindi ramazanda es'ad-î leyyâl-i Rab.

Mest-i bîhûş yirmi gün geçdikte kaldı bir sülüs,
Matla-î feyzinde günler devr-i esrâ oldu hep.

Yevm-i işrundan da sonra ekmel-î eyyam gelir,
Bir şebinde cezbe-î vahdetle irfan mükteseb.

Parlayan rüknünde eşvâk-î safâyı bul ara,
Cennet-î mâh var ki Şemsî buldu eshâb-î tarab*.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

KURBAN BAYRAMI
(98)

Yandı şem'-î feyz-i rahman, îd-i cihândır bu,
Müntebih ol millet-î İbrahim'e bir yevm-i nişândır bu.

Ol ziyâ-î vahdet-î idrâke vaslın maddesi,
Nûr-i seyyâl misli çağlar hûn-i kurbândır bu.

Hâcer'in cevlân edip zülf-î perişânı ile,
Döktüğü yaş berk-ı âb-î çeşme-i efgândır bu.

Sırr-ı âlî cûşiş-î Beyt-ül Haram'dır bu gün,
Devr-i hacdır âlemîne, nehr-i ihsândır bu.

Çün kemâl-î bâğ-ı îsâle temevvücgâhdır,
Her sene bî-vâyelere bezm-i rahmândır bu.

Bî-nihâye ayn-i hân-î iltifâttır gelen,
Âyet-î edhâ'daki hâssa-i fermândır bu.

*: Bu manzûme 20 Ramazan 1372'de yazılmıştır.

Hikmet-î ulviyye-î edhâyı gördüm Beyt de,
Mahşer-î kavme dedim Kıble-i ihvân dır bu.

İşidip aşk ile tekbîr-î cihânî melek,
Dediler âciz denen gulgule-î cândır bu.

Mehbit-î envâr-ı Hak'dır zâhir û bâtın için,
Ravza-î rıdvâna medhal bâb-ı cevlandır bu.

Şâmil-î erkân olur mu sözle râz-î muhkem,
Mefhar-î sırr-î Hudâ bârân-i gufrândır bu.

Ger temâşâ-yî hikem azmine çıktın ammâ,
Şemsiyâ nâ-kaabil-î tavsîf-i lisândır bu.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

ASÂR-I AŞK
(99)

Kad âsâre'l aşkı lil-uşşâkı nâren lis'sudûr,
Kâne aynî râiyen hâze'ssebîlu fi'l-huzûr.

Hem-nişîn-î ehl-i aşk ez goft-i tu der aşk râ,
Bişnev serdî âh-ı men başed rehâ ez hâb-î şûr.

Sâkin-î eflâk-i aşk verdi şebistâna ziyâ,
Teşne-î kâmil bulundu vâdı-î aşk doldu nûr.

İktidâ ettikde âşık râh-ı maşûk azmine,
Oldu sâbit nefyile isbât o yolda bâ-sürûr.

Çün muhîb ol nâr-ı "lâ" yı sevk-i ağyâr eyledi,
Hatt-ı isbât oldu uşşâka o menzil bî-şuur.

Bir tabîb-î hâzıka erdi o demde hastası,
Ol tabîb-î berk eder dâin küşâd oldukça dûr.

Düşse yerlerde metâın pest olur illâ ki aşk,
Çünki dîvâne-i aşk mihnetle etti hep mürûr.

Oldu pürnûr ol şebistân-î vefâ ahbâb ile,
Pâsibân-î milk-i baht bîdârı gördü dest-i cûr.

Aldı sahrâ-yî belâdan berzahiyyet kalmadı,
Gerçi gâfiller bu bâğ-î mihnete etmez ubûr.

Var ümîdim resm-i aşkda şevkin iş'ârındayım,
Subh-ı rûhsârında elbet goncalar eyler zuhûr.

Pür sebât ol Şemsiyâ va'di mücerred mi anın?
Duymadın mı lûtfe kahrın eyleyen tebdîl odur.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

MERSİYE
(100)

Durma ağla hüznile her müslümân ağlar bu ay,
Nûr-ı Ahmed hâke düştü dû cihân ağlar bu ay.

Levh ü kürsî, arş-ı a'lâda melekler ağladı,
Hûr u gılman sâkin-î her âsümân ağlar bu ay.

Titreyip rûh-î Betül kabrinde inler vâ Hüseyn,
Ravza-î dâr-üs-selâm da hânümân ağlar bu ay.

Kükreyen küffâra karşı şîr-i Yezdan Murtazâ,
Düşmeyen seyfi yere ol kahramân ağlar bu ay.

Hiç onulmaz darb-ı dest-î lâ'netin erdi dile,
Topla kendin sâhib-î levlâk olan ağlar bu ay.

Rahmet-î Rahmân'ı inzâl etmeğe me'mûr iken,
Dinle ol Peygamber-î âhirzamân ağlar bu ay.

Çekti bezminden elin başın urup âşık yere,
Hançer-î berk-î fenâdan derd-keşân ağlar bu ay.

Feyzine leb-teşne iken ehl-i iman yâ Hüseyn,
Çektiler âbı lebinden çağlayan ağlar bu ay.

Verdi sâkî zehrile memlû olan câmı bugün,
Nâle-î cân oldu mâtem âşıkân ağlar bu ay.

Şu'le-î âteş midir bu sûz-i âh-î aşk mıdır?
Çarha çıktı dûd-i âhı durmadan ağlar bu ay.

Kanlı gündür encümen doldu belâ hicrân ile,
Hûn-i eşkle söndü gülzar bâğıbân ağlar bu ay.

Zerre denlû keşf edenler Kerbelâ'nın âfetin,
Ol muazzam fitneyi duydukça kan ağlar bu ay.

Şöyle bil kim tuttu ma'tem Kevser'i ondan alır,
Bâ-revân eşkile Şemsî hep nihân ağlar bu ay.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

VECD-Î HÂLİM
(101)

Benim bir vakt-i ezkârım, husûsî vecd-i hâlimdir,
Müselsel sünbül-î deste musavver ittisâlimdir.

Gönül zahmı alıp sînem, sükût elfâza dönmüştür.
Dehânımdan zuhûr eyler o mazmun ki misâlimdir.

Ezel kâtipleri yazmış bekaa-î rûhu menzilde,
Tenim hicrân ile bekler giden hep mâh u sâlimdir.

Ne hoş cem'iyyeti var kim geçer cevr û sitemler hep,
Habersiz olma ondan kim geçen günler zevâlimdir.

Ne yerlerden perîşan mestlere bin mevceler gelmiş,
Sakın zan etme ki hâllerdeki sözler hayâlimdir.

Harâbât ehli sûretten nümâyiş eylemez çünki,
Kemâl-î vüs'ati terkim yine ayn-î kemâlimdir.

Tarîk-î sabrı kayb etmek gelir hatt-î cünûn üzre,
Dehânım derc edip kalbe murâdım i'tidâlimdir.

Olur dür bir zaman habs olmağa râzî gelip vakti,
Asâ-yî mu'cizi açmış hulûl eden hilâlimdır.

Girip meyhâne-î aşka serâser gayb olup Şemsî,
Tecerrüd âlemin gördüm bu âlem pâyimâlimdir*.

(Mefâilün - mefâilün - mefâilün - mefâilün)

RAMAZAN-I ŞERİF ve LEYLE-İ KADİR
(102)

Nice yıllar gelip geçti firâkın bârını gördük,
Sonunda her ramazan kaafile-sâlârını gördük.

Reh-î sahrâ-yı mihnetde gidip âvâre-î pinhân,
Gedâ-yî muhteşem gönlünde, yâr ebhârını gördük.

Hilâl-î aşk bilip ma'dûde-î eyyâm-ı hâlinden,
Binâ-î şer' ile kaaim metîn etvârını gördük.

Dağılmış gizlice yer yer vefâ genci o mâhın da,
Şi'âr-î pür-sadâkat her dem-î ensârını gördük.

Teveccüh eyleyip bahre sıfat ahkâmını bildik,
Sipihrin menzili yok mu günün ahyârını gördük.

Fesâdı def' edip kalbden eriştik mağrib-î şemse,
Cihân-efzâ olan imsâkinin iftârını gördük.

---

*: Bu manzûme 3 Ocak 1954'de yazılmıştır.

Kader derler imiş Kadr'e erince âdem-î hilkat,
Dolaşan kümmelîn ervâhının âsârını gördük.

Safâ-yî sadrile aldık o leyl-î pür şifâdan nem,
Kuru eşcar gibî meyyit gönül esmârını gördük.

Nazar kıl bu cihân erkân-ı aktabdan değil hâli,
Hitâbın a'zamında yâ uli'l-ebsârını gördük.

Bu günlerde itâatle girip halka-i tezkâre,
Rizâ-î Hakk ile marzî gülen rûhsârını gördük.

Bu mâhında ne miktar cürm ü isyân u hatâ varsa,
Döküldü levh-i Kur'an'da onun ikrârını gördük.

Yıkılmış cevher-î ezdâd harâb olmuş iken bünyâd,
Edip afvı ana mu'tâd duyan ebrârını gördük.

Harâbâtın mıdır medhûş-i aşk olmuş duran Şemsî,
Uyandık beyt-i isyânın gelen mi'mârını gördük.

(Mefâilün - mefâilün - mefâilün - mefâilün)

ÂŞİYAN OLDU
(103)

Neden ol beyt-i sevdâ bizlere bir âşiyân oldu,
Hazırlanmış sefer rahtı yine ferş-î mekân oldu.

Binâ-yî hecri yıktı aşk diyârından gelen sarsar,
Nesîm içre göründü pür kadeh el mihribân oldu.

Perişan hâl olurmuş devr-i seyrâna giren âşık,
Mey-î sevdâ dağılıp sofrada bir imtihân oldu.

Vefâsız çarh için oklar atılıp bağr-ı sûzâna,
Neden bu hükmile bîmâra rağbette gümân oldu.

Ferâgat ehli korkuttu perîşân oldu ihlâslar,
Gönül mülkün yıkan âciz bugün sâhib-kıran oldu.

Olur bir gün bulur kıymet kerem-î âşinalığın,
Medâyih-î sahi-tab'ın bütün ehl-î cihân oldu.

Bulunca vâdi-î idrâk salâbet semt-i dildardan,
Zamanla bâd-i fecrin şebneminden gülizâr oldu.

Müsâvîdir zemîn û âsümân çün ayn-ı irfâna,
Gönül elvân-ı ezhârla semâda câvidân oldu.

Değil pinhan basîretten nişânın gösterip lütfun,
Kemâl-î ma'rifet kasr-î refî'inde nihân oldu.

Ne müşkil var gönül çarhı döner durmaz zamânında,
Kazâ hükmü erişince revâfız müslümân oldu.

Gümân etme musavvir eyledi nakşın düşün Şemsî,
Nizâm bulur bu âlemde zaman gerçi yaman oldu.

(Mefâilün - mefâilün - mefâilün - mefâilün)

SEYF-Î EBRÛ
(104)

Seyf-i ebrûdan kaçıp hiç bilmeden iş'ârını,
Pertev-î müjgâna döndü kat'edip reftârını.

Ehl-i manzûrdur deyip mihrâb edinmiş vechini,
Dökülüp eşk-î seri söndürdü mihnet nârını.

Oldu çeşm-î mestdeki ol gamze ağyar muhribi,
Silk-i ehl-î hâle girdi buldu dil efkârını.

Bâğ-bân-î pürkerem aldı müsâfir tâlibi,
Baht-ı gamhar gördü şimdi re'fetin âsârını.

Nûru nârında bulup etdi seher her ânını,
Cümle evkâtı açılmış ref' edip şebtârını.

Açtı hem ahbâb ile a'dâsına rûşen kılıp,
İltifât-î mahzeninden ol fezâ gülzârını.

Döndü hab-gâh-î ebedde buldu mahkûmun bilip,
Saklayıp tîr-î kazâdan bî-nevâ bîdârını.

Ger meta-î mülke baksan hep ticâret faslıdır,
Gönca-î fânîye rahmet bulsa lâlezârını.

Katre-î nîsan bilip de bir zamancık dinlese,
Bir ömürdür mecma-î ehl-î kemâl güftârını.

Kaail-î meddâhı olmuşken sükûta vardılar,
Öyle zevkle buldular gencîne-î esrârını.

Kıl tahattur Şemsiyâ n'oldu o sâkî demleri,
Yol ve erkân bilmeden almıştı hızmetkârını.

20 Eylül 1954

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

DİYÂR-I AŞKA GEL
(105)

Diyâr-î aşka gel sen de haberdâr olmak istersen,
Gönül bâğına girmekle seferdâr olmak istersen.

Açan aşk-î Muhammed'dir o vuslat yolların ancak,
Cihâd-î nefs için yolda teberdâr olmak istersen.

Revaç ver sîneye rekzet livâ-yî aşkı bir kerre,
Nihâyet leşker-î nefse zaferdâr olmak istersen.

Amîm-ül-feyz-i enverdir şefî-î rûz-ı mahşerdir,
Muhammmed Mustafâ'yı sev güherdâr olmak istersen.

İşit Mi'râc-ı mahbûbu o mu'ciz hâl ile hâl ol,
Erenler râhına sen de kemerdâr olmak istersen.

Tavâf etmek dile Şemsî eriş ol hurşid-î seyre,
Makaam-î âsumândan ger nazardâr olmak istersen.

(Mefâilün - mefâilün - mefâilün - mefâilün)

FÂTİH'İN TÜRBESİNDE
(106)

Ey şehinşâh-î dehir azm-î hükümdârınla sen,
Feth-i kişver eyledin hem seyf-i sâlârınla sen.

Ey bu toprakta yatan fîrûze-î ebhâr u ber,
Eyledin bu merkadı pîrâste envârınla sen.

Menşe-î pâzâr-ı rezm ettin diyâr-î küfrde,
Eyledin bir çağı tecdid devr-i edvârınla sen.

Bir muazzam kubbeyi pâk eyledin İslâm için,
Yok edip esnâm-ı küfrü dest-i kahhârınla sen.

Hem Resûl-î Kibriyâ'nın mazhar oldun medhine,
Tiğ-ı pürhûnu çekince ceyş u serdârınla sen.

Rûşen ettin dehri her müşkil sana âsân olub,
Doldurup envâ-ı ma'bet cehd ü ikdârınla sen.

Sen hadîsde kaydolan remzi beyân etmek için,
İsm-i Kostantîn'i verdin darb-ı dînârınla sen.

Kılmadın emvâc-ı deryâ-î hasûddan hiç hazer,
Gülşen-î destinde tuttun baht-ı bîdârınla sen.

A'zam-î resm-î keremle gösterip rû-yî neşât,
Hâzin-î lütfa duyurdun sît-ı ruhsârınla sen.

Ahsen-î mubdi-i Hallak sâhib-î seyf ü kalem,
Bir perî peyker gibisin hüsni etvârınla sen.

Berr ü bahr olmuş musahhar nice tâc etmiş rükû,
Pes dedirttin şark u garba tarz-ı güftârınla sen.

Pâyına çün kasr-ı Kayser hâk-i seyrânın olup,
Tâ serîr-î hükme çıktın pây-ı reftârınla sen.

Eyledin adlinle mülk-î me'meni ehl-î zamân,
İsmi bu Şemsî gibi ak yüzlü dildârınla sen.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

KIŞ
(107)

Tab'-ı gerdun gam getirdi yaklaşınca sonbahar,
Nergis û sünbül yerine piş-i nâr buldu karar.

Bezmi erbâb-î temennâ zîr-i sakfa kurdular,
Bir hadîka oldu hücre kurb-i vuslat âşikâr.

Özr edip gerdun yine adlile re'fet gösterip,
Lâle gitti neşve-î gül-çehre geldi bâ-vekaar.

Buldu temkin, müdrik-î evsâf-ı her tab'-î şitâ,
De'b-i la'linden deman ehli bulur âyinedâr.

Ol haşîn mevsim yakarken kûh u sahrâ canları,
Ayş ederler âşinâlar zevk verir perverdigâr.

Def'-i gam kıldı o seyr-î şevk-ı bâğ gitse dahi,
Başka bir feyzdir ki saldı âteşi etti nisâr.

Ger hazan bir devr-i ahzân-î nisâbdır cümleye,
Çün mürûr-î safha-î çeşme salar her dem gubâr.

Nazm-ı dilde bir harâb âşık gibi virân olur,
Devr-i sipihre muhâlif öz seferde ne ki var.

Etmedin mi bir tasavvur mücmelen evkaatını,
Muttasıl me'mur olur mu zevkine bu rûzigâr?

Emr-i tahvîl-i zamândır feleğin hiç şüphe yok,
Şeb-çerâğın yakmayanlar oldu âhir gamgüsâr.

Derd-i gam zevk û safâ re'yinle bulmaz inkılâb,
Sâkin olsan hep ümîdi sarf ile leyl û nehâr.

Kim o bahrin hâsılı ber-mûcib-î emr-i kazâ,
Sa'y-i tâbân kıldı cemiyyet esâsın üstüvar.

Gülşeni zincîre vurdu ruhsat aldı berd-bâd,
Çün salâh-î i'tidâl emsâl-i akran pâydâr.

Şemsiyâ yoktur hilâl-î nevde iksîr-î zevâl,
Saff-ı bekaa kurb-i dergâh-î uluvv-î kirdigâr.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

TÜTÜN HAKKINDA
(108)

Eylemişler bir varakta ihtimâm,
Ol ne mekruhtur ne israf ne harâm.

Çün umûm belvâ eder def'-î kerîh,
Mecma-î İslâmı etme ittiham,

Bir de israf fazla sarftır haddi var,
Emr-i infâk âile olsa tamam.

Hem harâm hep emr-i Hak'dır gayri yok,
Cür'et-î nastır bu sözler ves-selâm.

Bir duhan mı girdi çeşmine senin,
Üfledi hep âlim û şeyh-î kirâm.

Bak ki zahrında dururken bin hatâ,
Lâubâlî etme Şemsî sen kelâm.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

YÂ HAZRET-İ MEVLÂNÂ
(109)

Câlis-î ser-taht-gâh-î evliyâ sultân-ı aşk,
Ey Celaleddîn-i Rûmî gösterip burhân-ı aşk.

Gizli sırrı eyledin izhâr elinde nây ile,
Bin ateş güftâra geldi mazhar-î pinhân-ı aşk.

Yapmağa bir tâze gülzâr-î nübüvvet bağçesin,
Su verip çeşminden ana eyledin bostân-ı aşk.

Zerre zerre ettirip hâke lisân-î kudreti,
Zikr-i nâ'tın ol habîbin eyledin erkân-ı aşk.

Sen kerâmet bahrini aşdın cihan dönsün diye,
Durmaz ol dergâha girmiş dönmeden hayrân-ı aşk.

Etseler de güftugû hep bilmeyenler kadrini,
Şark u garb meftûn-i ilmin sözlerin tûfân-ı aşk.

Zâyi' olmaz gül temennâsında eller kan ola,
Bî-sebeb gelmez o yoldan mahşere kurbân-ı aşk.

Çün erişti mahfel-î esrâra nutkun da'veti,
Rehber oldu göz yaşından damlayan her kân-ı aşk.

Zevk-i nâyından olup çâk rahnelendi hep hicâb,
Çün uyanmış ruhlara sen eyledin i'lân-ı aşk.

Ol şehinşâh-î cihânı zikr ile sen Şemsiyâ,
Bir cenahda bulmak istersen heman âsân-ı aşk.

1 Nisan 1959

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

İHSÂN-I AŞK
(110)

Çekti Mevlânâ livâyı eyleyip ihsân-ı aşk,
Söyletir her bir nefeste nây ile destân-ı aşk.

Târümâr eyler nizâm-î zâhiri, dil hay olup,
Dinleyenler duydu Hakk'ı oldular rindân-ı aşk.

Güfte-î ilm-î İlâhî nakş olup da kalblere,
Mâsivâ gitti tecellî eyleyip cânân-ı aşk.

Bin fesâhat vermez efkârında ma'nâ hikmetin,
Eyleyen âgâh değil mi sadrını dermân-ı aşk.

Derdine bir başka âyîn içre bulmuş cilveger,
Ol bekaa-î izz-i câh kim dediler eyvân-ı aşk.

Mesned-ârâ-yî hikemdir ehl-i tevfîk izzeti,
Zülmet-î hayretle olmaz Şemsiyâ Kur'ân-ı aşk.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

İLK BAHAR
(111)

Esti yine bâd-i bahâr yevm-i ahzân hicreti,
Feyz-i yârın ne lûtufdur attı gülzâr mihneti.

Sâl-i nev olmuş baharda âfitâbın çehresi,
Hâzin-î genc-î letâfet hâke vermiş kudreti.

Gel tafahhus eyle hüsnün âkibet târ olmasın,
Çün hakîm-î ma'rifet vechinde verdi rif'ati.

Saldı bâğa gösterip yol menzilin eşcâr ola,
Ne hayattır sebzedâra girdin attın sikleti.

Gece gündüz oldu rûşen parlıyor subh-ı bahâr,
Oku fehm et sûre-î Nûr'undaki Nûr âyeti.

Tâbi-î fermân-ı aşk hem hâhiş-î milk-î cihân,
Gülşen-î vuslatta âlem vermiş oldum hayreti.

Ravza-î dehre döker hergün gubâri rüzigâr,
Sermediyyet perdedârı çün bu âlem lezzeti.

Şol mezâhirde eder hem emr-i Kaadir "Fe'nzurû",
Gam verir eyler neşât ol pâye-î Cem devleti.

Teşne-î câm-î visâl ol zâhir-î nuzzâr ile,
Hikmet-î eşyâya ver hem bir nigâh-î safveti.

Olma fânîlerle hem-dem geçti nice nevbahâr,
Bağlayıp elvâna Şemsî iş bu âlem gafleti.

15 Mayıs 1959

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

MERSİYE

(112)

Hep esîr-î dâm-ı gam olduk duyunca yâdını,
Bildirir âvâz-ı aşklar ol günün sevvâdını.

Devr olup ol vak'a-î dilbend-i deşt-î Kerbelâ,
Ehl-i derde dâğ olup hep kırdı kalbler şâdını.

Vurdu hâke bir kara yüzlü laîn hiç korkmadan,
Ah Muhammed Mustafâ'nın sevgili ahfâdını.

Duymadı mel'un kulaklar kör olup gözler dahi,
Teşne-lebli Ehl-i Beyt'in cânhıraş feryâdını.

Küfre hizmetle edip hep dîn-î İslâm'dan hurûc,
Nâle-î gülçehre ânın bozmadı mu'tâdını.

Görmedi hic böyle hunriz mutlakâ devr-î felek,
Yetmedi lafz-î beşer ol zulme koysun âdını.

Çün muhibban dökdüler hep eşk-i âh-î bî-karâr,
Ağla Şemsî bu Muharrem'dir verir Hakk dâdını.

10 Muharrem 1379

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

ÂHİRET YOLU

(113)

Şu ebvâb-î bekâ görkim müselsel dîdeye evkaat,
Nedir ol devr-i hâmûş ki müberrâ nâle-î esvât.

Çekip bu âlemin kaydın tahammül eyledin hecre,
İnanma sihr-i gerdûna demi olmaz anın isbât.

Susup bâd-î sabâ ahbâba pinhan nâleler kaldı,
Perîşan sîneler hem mihr-i fânî temmet'ül-emvât.

Sakın vahşet edip korkma o topraklarda ecdâd var,
Edip ünsiyyeti onlar ile bekle gelir sâat.

O berzah kim avâlim beynidir vaslın yolu dendi,
Muhalled bahr-ı aşkında muhât bilcümle mevcûdât.

Ricâyı hep şi'âr kıl rahş-ı kâmı muzdarib etme,
Senin çün muntazır anda "Şefî-ul-ahsen-is-saffât".

Şefâat va'd eder her an olunca mu'terif insan,
Olur rehber ulu Sultan görüp cürmün yine kat kat.

Umarım seyyid-ül-kevneyn Muhammed Mustafâ'dan ben,
Diye Şemsî otur dâr-î naîm içre olub âzâd.

1 Ekim 1959

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

KURBAN BAYRAMI

(114)

Şu hayat döndü yine bir yevm-i zâra,
Her demi benzer mi ânın gülizâra.

Hep revân oldu yine ol hûn-i gülgûn,
Şimdi cennetde açıldı bâb-ı meknûn.

Bak dem-î edhâ ile dolmuş cihâna,
Dön biraz da sem'ini ver âsümâna.

Dinle tekbîrler işit fevk-î semâdan,
Ol Halîl'in gönlü oldu şimdi şâdan.

Eğdirip ser ol Halîl'e ayn-ı rüyâ,
Şakkolup ol gün fezâ gelmişti ahyâ.

Anladın mı ol mahabbetdi "Fedeynâ",
Nûr-i rahmet fûzu kıldı her "ataynâ".

Pür-mesâr oldu bir onda sahn-i dünyâ,
Hüsn-i ferdâ hep nikâbın açtı güyâ.

Sır da olsa ol gelen koç hükm-i a'lâ,
Var edip yoktan onu bir emr-i Mevlâ

Ol basîretsiz ki görmez ser-bülendi,
Yâ hakîkatsız mı anlar ol nedendi.

Her vücudda bir zuhûr var kim hayâtı,
Dâr-ı timsâl kıldı onda kâinâtı.

Ol ne idi sel gibi aktı da kanlar,
Kurtulan canla bekâ buldu bu canlar.

Her vücudda, ol vücûdun mevci vardır,
Cilvegâhında onun çok fevci vardır.

Anla sırrın ol Vedûd'un mazharından,
Âlem-î ruhla beden hem makberinden.

Ol zebihlerde bedenler hakkı varmış,
Rûh için âlemde ol bûy-î nisârmış.

Gönderip cennet taâmı verdi imkân,
Doydu Eshâb-î sufâ her yevm-i kurbân.

Haddi yoktur her zamân eyler tecellî,
Ol eder bin renge mâlî her mahalli.

Keşf eden etti beyan hep iş bu râzı,
Gösterip a'yân ile ulvî mecâzı.

Fâş olursa hem acep mi sırr-ı muğlak,
Fahr-i Âlem emri oldu hayra mutlak.

Nefsini tek kurtaran imkân bulurmuş,
Gark-ı zevk-î vuslat-î dildâr olurmuş.

Gel fedâ ol vuslatın bir zevkini bul,
Anda tecrîd ile hullet aşkını bul.

Varını kıl hep fedâ gel sen de yâra,
Nûr idi gâlip asılda çünkü nâra.

Hân-i İsmâîl'de bâkî ni'meti var,
Hep melâik oldu sâkî hikmeti var.

Derk edip de dîde-î ibretle seyr et,
Nisbet-î emsâli bil tahrîb-i deyr et.

Gün geçer ol zevk-i vuslat unutulmaz,
Şemsiyâ aldın o ruhsat unutulmaz.

13 Eylül 1951

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün)

SİNİRLİLERE NASİHAT
(115)

Kâinatta zerre zerre her tezâd ihsân olur,
Bî-sebeb olmaz düşün bir zerreden insân olur.

Yaptı insanda tezâdı Hâlik-ul hulk-i hayat,
Meşreb-î Âdem'de akbeh ba'zı da umyân olur.

Hüsn-i hulku eyledi tercîh ü senden istedi,
İstikâmet i'tidâlden şerr ise cûşân olur.

Cevr olur ba'zan gazab vaktinde âdet böyledir,
Bî-şuurluk sanma gayrî kendini sûzân olur.

Kalmadı onda edeb lâkin çeken kimdir taab,
Men'eder Allah niçin hiddet ona bârân olur.

Dinlese Allah kelâmın gûşe-i sâf-hâneden,
Zâlimin ger olsa âteş su dökersin fân olur.

Yürü artık ey sitemkâr bâliğ oldun akla gel,
Tut ki kan olmuş adâlet eyle bu irfân olur.

Kim tutulmuş men'olan ahlâka feryâdın işit,
Bahr-i buhrâna düşüp de fi'li hep efgân olur.

Kendini bilmez hucûm etmiş de sanki vehmine,
Ol hayâl bir ma'reke ihdâ eder meydân olur.

Gâlib olan hiddeti mağlûb edip de aklını,
Kalb tehâlükle vurur hem mahrek-î verdân olur.

Hep tezelzül eylemiştir serbinâ-yî meş'ari,
Cismi istîlâ eder tesrî-i her nebzân olur.

Hiddeti buldukta bir yol inkılâb-î şiddete,
Cinnet-i mevkûte dendi bunda böyle şân olur.

Kendi kendin i'tirâf eyler edince avdeti,
Yaptığından utanır da hâline pişmân olur.

Ol zaman kim aklı geldi kendine eyler i'tâb,
Kırdığın tâmîre yetmez sarfına çok ân olur.

Hiddetin aslı ise her dem tahakküm fikridir,
Bilmedi iflâs eden sabrına acz i'lân olur.

Hissi-i eslemle muşâvir olmadan çıktı yola,
Mamtığa etmez tenezzül meşreb-î hayvân olur.

Seyr-i hiddetle verirse dâmeni kör nefsine,
Gösterir tatlı yolu ol yol ona zindân olur.

Kaldırır hiddet eli hiç fâide vermez ona,
Menfi te'siri muhakkak âdeme hicrân olur.

Mebde-î hiddette bilsin âkibet mağlûb ola,
Hâzır olsun çünkü zahrı kâmilen hüsrân olur.

Ol zaman çün her karar yanlış ve tedbîr bî-musîb,
Hem fecâyi' şunda kim nâfi' olan hasmân olur.

Şiddet-î hiddetle zîrâ za'f gelir teşvîş olur,
En geniş ölçüde hasmın nef'ine imkân olur.

Kızmamak çün et tebessüm ya soğuk kanlı otur,
Unsur-î ruhdur ki sarfı ukde-î gerdân olur.

Kim muvaffak oldu mağlûb eyleyip de hiddeti,
Ol tebessümde sihir var düşmeni yârân olur.

Kim ki a'sâbına hâkim olmadı biz söyleriz,
Aynaya dönsün o onda rû-yi bed i'lân olur.

Aslı aksinde görünmez aynada hiç bir riyâ,
Baktığında kendi korkar kerh-i muhibbân olur.

Çün abûs -ul vechile hep görmeden sağın solun,
Gam diker şiddet biçer mahsûl da ısırgan olur.

Perde-î çeşmindeki nakşı çekip deryâya bak,
Nakş olur nakkâşın onda hikmeti iz'ân olur.

Gül dikersen gül açar mesrûr olur hep gül yüzün,
Yâr için ağyâra katlan hâr ile bostân olur.

Mu'tedil meşreb kaçar ifrât u tefrîtten her an,
Dikkat eyle şiddet ashâbı heman korkak olur

Çünki isrâf eylemek olmaz hayat zâten kısa,
Şiddet û hiddet zamânı kayb eden kervân olur.

Lûtf u İhsân-î Hudâ'dır çün hayat bahş eyledi,
Yoksul olmakta denilmez musrif-î ezmân olur.

Hep şikâyetler edip durma felekten ol sana,
Vakti verdi azmi verdi yapmayan noksân olur.

Şemsiyâ ister misin mümkün ola tûl-î hayat?
İ'tidâl-î demle ol kim âmirin Kur'ân olur.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

MEBDE ve MÜNTEHÂ-İ BEŞER
(116)

Bildiniz mi kim beşer ismindeki mahlûk nedir.
Cism-i maddîden ibâret mi acep efsânedir?

Gâh tahlîl gâh terkîb ile mi neşv û nemâ,
Sonra şeyhûhet denen devre kadar mi rehnümâ?

Sonra zîr-i hâke girdi kalmadı nâm u nişan,
Bu mudur insan denen ol "Ahsen-ül-halk"'le beyan.

Bundan ise ol ibâret nesl-i hayvandan beter,
Çünkü arslan kuvvet ile ona binlerce yeter.

Fil cesâmetle ve maymun sür'atiyle çok geçer,
Zehrile yılan bile ta'kîb eder kanın içer.

Hem de te'sîrât-ı dünyâ şerrine her dem nişan,
Zâhir û bâtın hücûm-î müdhişinden bî-inan.

Bir kasırga karşısında tüy gibi uçmak mıdır?
Ol zaîf cism ile yer yer bî-huzûr kaçmak mıdır?

Ol mehîb mevcûd-i ummân-î hurûşâna bakıp,
Dalgaların arasında gâh inip de gâh çıkıp.

Öyle olmaz çün bu işte sırr-ı meknûn olmalı,
Remz-i mahsus var ki onu mahreminden bulmalı.

Bak biraz insâna mebdei nedir yâ şimdi ne?
Akla dehşet verdirir bak en küçük bir ferdine.

Hep beden çıplak deri ince bacak cılız olur,
Düştü bî-derman hayâta ma'reke eşsiz olur.

Yüce dağlar koca ormanlar görüp de korkuyor,
Kevkeb ile kubbe-î fûshat mehâbet sokuyor.

Bu kadar dehşet içinde cânını kurtarması,
Bir taraftan da sıcak bazan soğuklar sarması.

Aç, susuz kalır eğer kim bir muîni olmasa,
İşte insânın zuhûru bir belâya dalmasa.

Şöyle bir im'ân ile bak ne muazzam o beşer,
Gâye-î matlûbunu is'âf için dağlar aşar.

Onları bir toz gibi atıp kayalar söküyor,
Madeni âhenleri su eyleyip de döküyor.

Öyle kuvvet kim alır arslarları kayd altına,
Sığmayan vâdilere girmiş o destin tahtına.

Bî-habersin kendi zâtındaki müdhiş kudrete,
Bir vücûd-î muhtakar dersin görülmez haşmete.

Zâhiren gördüğümüz nâciz beşer bir madde mi?
İşte bu hâk-î beden bir sırr-ı meknûn âdemi.

Zarf olup ol cevher-î ecsâd gönül envârına,
Ol nihân âlemde mahfî herkesin enzârına.

İşte ma'nâ-yî hakîkî pertev-î efrîz odur,
Her sınıf mahlûka mutlak "mâ bihit-temyîz" o'dur.

Ne imiş ma'nâ-yı insan kim o râz-î cevherin,
Kâinât a'mâlinin ferman beri hükm-î berin.

Ger olaydı bir seviyye her hayatla bu beşer.
Tâbi' olsaydı kavânin ile mahsûsa eğer.

Yâ olaydı iş bu ma'nâ ayn-i hayvâniyyetin,
İnfiâlâtı hudûdu dâhilinde kesretin.

Çok kolaylaşırdı tetkîk etmeğe mâhiyyeti,
Lîk heyhât kırdı erbâb-î tetebbu' cür'eti.

Bir nazar sathile baksan sen görürsün vahdeti,
Sonra ezdâd-ı nevâkısda görürsün hasleti.

Çünkü insaniyyet oldu bu'd-ı mutlakta yeri,
Kaldı cevlangâh-ı reftârında umman asgari.

Sen eğer meftûr olan evsâf ile tetkîk edip,
Bilmek istersen o insan hilkatın tahkîk edip.

Rabt edecek bulamazsın bir usûl kaanûn ona,
Olmadı kimse muhît akl-î beşer pek dûn ona.

Şimdi gör bir âdemi kim i'tidâl kadrin bilip,
Hem kemâl sırrın edip his şehvetin hasrın bilip.

Her temâyülât-ı aklı ölçüyor mikyâs ile,
Tartıyor mîzân-ı adlıle değil vesvâs ile.

Hem ticâret eyliyor meşru' olan ahvâl ile,
Savlet-î âhengi var ef'âl u hem akvâl ile.

Sonra ol âdem yanında gördüğün başka kişi,
İltifât etmez lezâîz-î hayâta yok eşi,

Hem usanmış lezzet-î ikbâle hırsın salmamış,
Yüz çevirmiş nev-i insandan emel de kalmamış.

Dağ başında fakr içinde mesken-î âram bulup,
Bir tecellî-yî rızâ-î Hak'la bî-âlâm olup.

Neşve-î kudsiyyeden şeydâ olup bî-iztırâr,
Nefy edip nefsin hakîm-î fıtratın hükmün arar.

Solda gördün bir kişi kim aklı meshur bî-halâs,
Şer ayırmaz çün basîret kalmamış pür ihtiras.

Nefsini kılmış kuyûd-î örf ü âdetden beri,
İncizâb-î şehvete etmiş müheyyâ her yeri,

Hem inân-î ihtiyârı boynuna sarmış gezer,
Zevkine meyl eylemiş de bâb-ı fıskı pek sezer.

Bak diğer insan kılıklı humk-ı mahz bir câhile,
Ol gabâvet gösterir hep dide-î bedhâh ile.

Menzil-î hayvâniyetle hem seviyye-î cemâd,
Zâyi' eyler hüsnü hattın çehresi olmuş sevâd.

Bir diğer gördün ki hep sâika-î mevki' ile,
İnhimâk etmiş hayâle, uğraşır tâli' ile.

Kim o vâhîme ile can vermede ferdi için,
Hem cebânet gösterir ifrîti var kastı için.

Izdırâbından döner etrâfına dünyâ gibi,
Dest-i teshîrinde olsun cümle nâs eşyâ gibi.

Bu tabansız karşısında kahraman gördün metîn,
Kal'a-î müstahkemi döğmüş zamanla azm-i dîn.

Top sadâ-yî ra'd-ı şânı hep belâ-yı âsuman,
Miğfere inmiş kılıçlar bâtının dehşet nişan.

Sath-ı hâk olmuş dem-i insan ile bir sel gibi,
Erguvânî rengi gördükçe olur bir sel gibi.

Dalga-î kühvârı geçti sanki pervâz eyleyip,
Olmadı dem-sâz-ı âvâz saklanır nâz eyleyip.

Dikkat eyle mahviyetli âlemi işler eli,
Hep serâir hilkat üzre perde açmak ciddeli.

Kudretin vermiş o zevke bir nazar te'sîs ede,
Bir tabîat hükmüne olmak zaferyâb re'yi de.

Durmayıp seyr-î tabâyi' eyliyor bir bir derin,
Hep taharrî eylemek mi'mâr-ı mutlak eserin.

Hem dem-î şugline olmuş rehnüma pür iktihâm,
Hâzin-î gencîne-î esrâr olur aldıkça nam.

İşte böyle bin çeşit sevdâ ile hep sârîdir,
Gör ki edvâr-î ümem bir herc ü merc âsâridir.

İhtirâsa gâye yok her bir temâyül birbirin,
Velyeder ger mazhar olsa bu sefer de diğerin.

İşte Allah aşkına siz söyleyin kaabil midir,
Künh-i insanı yine insan olan nâkil midir?

Şimdi tedbîr û tedebbürden bu im'ân-î kelâm,
Beyyine ile hüküm etmek gerektir ves-selâm,

Âdemi hayvâniyetten fark dahi bir şart ile,
Çünkü tefrik ne nutuktur ne medeniyyet ile.

Belki insan aklı hulk-î lâ-tenâhîye gider,
Bildiğin hayvân ise mahdud tedennîye gider.

Nisbeti insana hayvânın olur mahsûr gibi,
Gayr-i mahsûr ile nisbet nâr ile pür-nûr gibi.

Bir taraf var kim huzûzât-î demi tecdîd eder,
İnfiâlât-î kesirle ruhunu tahdîd eder.

Bir taraf tarb-gâh-ı uşşâkta leyâlî hıfz eder,
Vasl-ı yâr almış hayâlin ictinâb-î lafz eder.

Çün yarattı Âdem'i Hakk ehliyetle gelmeğe,
Her merâtiple fezâil fevkına yükselmeğe.

Matlabı hep terbiye-î nefsile tehzîb olup,
Hem bu gîr-ûdâr-ı müthiş arası bî-reyb olup.

Bir zebân-î hal bulup takrîr-i gam etmekliğe,
Seyyid-il mevcûd-i âlem isrine gitmekliğe.

Seyr-i insânın nutukla cerha cevlânın görüp,
Dil serîr-î ma'delet kurbunda seyrânın görüp.

Eyledi uşşak da feryâd buldu ammâ iltifât,
Şemsiyâ sen hil'at-î bâkî giyip te bul necât.

20 Ekim 1952

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

TASFİYE-İ NEFS
(117)

Hakk'ı idrâk eyle taksîmde düşen ashâbına,
Herkese hak ver de düşme hakkının ezhâbına.

Bil ki bir taksîm eden var ol mukassımı kârına,
Hürmet eyle bil sebeb kıldı seni izhârına.

Yüz çevirip sa'yimin esmârıdır dersen eğer,
Gitdi malı zân ile ol iddihâr elden gider.

Olmayıp mağrûr fi'li dönse bir Hak'dan yana,
Bilse borcun verdiğin tasgîr edip bakmaz ona.

Bir itâat var ki nefsi lezzetinden yüksetir,
Bu huzûra kaptıranlar nefse her şey istetir.

Onda gizlenmiş de fırsat bekleyen şeytâna bak,
Gâyesî şöhret olan her ihtirâsı durma yak.

Her emânet kim sana vermişti Allah bilmeli,
Gösterip ta'zim ona hem kendi ismin silmeli.

Ger mahabbetse temennâ ettiğin girmez bahîl,
Ma'rifet oldur ki nefsin Hakk için eyler zelîl.

Haller ef'aller içinde kul için hâlis olan,
Kendi te'sîri değil de lütfu Allah'dan bulan.

Bâyezîd şöyle buyurmuş hiç kalırdı çektiğin,
Ger göreydin bir kere Tehlîlinin gerçekliğin.

Hilkatında ihtiyâra sâhib olmuştur kişi,
İhtiyârın Hakk'a tefvîz eylemiştir er kişi.

Bu sükûn ile hareket zâhiridir âşikâr,
Öyle muhtâr ki, ne sükûn var ne hareket ne hıyâr.

Gâye-î her ma'rifet çün hüsn-i zandır Rabb'ına,
Nefse karşı sû-i zan olmuş temel erbâbına.

Bir vazîfe bil ibâdet nefsini garretmesin,
Ol vesîle kulluğun izhâr eder şerretmesin.

Şöhretinden nehy eder Peygamber-î zîşânımız,
Gösterişten iyliği hem kubhile i'lânımız.

Fakr olursa gizli fahrî onda çok mahsûl olur,
Gayre ifşâ eyleyince fakri de yoksul olur.

Etme da'vâ haklı olsan açma bâb-î iddiâ,
Söz uzar da hayrı kalmaz bitmez artık müddeâ.

Görme hattâ kendi fi'lin etme a'yâna hulûl,
Görmemezlikle olan her fi'li ahsendir kabul.

Nefsinin ahvâl-i mezmûmun peşin pür-şûr görüp,
Sonra halka eyle tevcîh-î nazar ma'zûr görüp.

Hayrı görmek başkasında hayrıdır a'mâlinin,
Hak yolunda bin tarîk var aynıdır ikbâlinin.

Kim ki halka kendi ayniyle bakarsa pek yaman,
Hakk nazarla baksa özrün derk eder ol dem heman.

En azîz şeyle geçen an kim onun haddindedir,
Kendi nezdinde azîz olmak dahi vaktindedir.

Çünkü dünyâda azîzlik an ve kalbinde olur,
Terk-i âdâb-î nefis nefsin de ahzında olur.

Bilmemektir haddini hiddetde insan ekseri,
Çünkü hiddet nefse tâbi' oldu cinnet benzeri.

Mihnetin ayarlayıp muhtâc olunca hakkına,
Mustafa'yı örnek eyle nef' için de hulkuna.

Kudretin yetmez amelde ham olur kaddin dahi,
Kul olunca yok tefâhur etmeğe haddin dahi.

Hep sükût et bak Ebû Hafz'a ne ma'nâ söyledi,
"Ol ki sâkindir bilip de ba'zı ra'nâ söyledi.

Düşmedi göz hapsine Mevlâ onu hıfz eyledi,
Oldu me'mun cevher-î aşkı çü pinhân eyledi".

Varlığın elbisede gösterme nâsa aynî ol,
Hâricî her imtiyâza göz yumup müstağnî ol.

Her hediyye alınır görsen de onda zilleti,
Almayıp da reddedersen kibr ü nefsdir illeti.

İzzet-î nefsin edip da'vâsını red eyleme,
Haz verir nefse iâde hubbunu seddeyleme.

Meşgul olma her kesin elfâzına ol zül-kerem,
Bak ne mutlu der o kimseye Resûl-î Muhterem.

Kendin eylerken hesâb gayrın kusûrun göremez,
Tâlib-î esrâr-ı uhte nûr-i irşâd eremez.

Sanma istihkâk ile vâcib olundun hürmete,
Binde bir yok lütfa karşı dikkat eyle hizmete.

Bir ibâdet olmadı mevzun gele ihsân ile,
Hep halâs oldu beşer ol rahmet-î Rahmân ile.

Görmeyeydin aybını Safvâ'na Peygamber dedi,
Cübben ile örte idin aybı ahsenter idi.

Sordular ehl-î dile Allâh'a gitmek nicedir,
Şol cevab kim verdi nûrun tâlibi hep gîcedir.

Efkarın zengin yanına girmesi fakrı sebeb,
Görme sa'yin imtiyâzın lütf-i ihsandır hedef.

Kul o'dur kim kendi âbiddir ibâdet istemez,
Aczile kulluk bilir de kula tâat istemez.

Mü'min oldur gece mü'min dostuna olsun çerâğ,
Gündüzün âsâ olur hiç avnine olmaz ırâğ.

İlmile a'lem olanın oldu a'mâli sağîr
İlmi noksan kimsenin a'mâli olmakta kesîr.

İlmi arttıkça azımsar çünkü a'lem amelin,
İlmi noksan çok görür taksîridir bu emelin.

Zevk verip her bir zamîre essin ol bâd-î bahâr,
Şemsiyâ kılsın muattar rûşen olsun bâğ-ı yâr.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

VÂİZ VE HATÎBLERE İTHÂF
(118)

Bulur hep âdemiyyet ilmile irfan,
İlimden dûn olan insan olur bî-şan.

İlim, emr-î sıfâtın ekmelindendir,
Tutan Peygamber emrin kümmelindendir.

İlim deryâ, beşer onda olur gavvâs,
Zihî cevher furûştur sâhib-î ihlâs.

Mübeşşerdir eden bir noktayı i'lâm,
Safâsı rif'at-î rûha verir ârâm.

O ilmi sen dahi pür şevk heyecanla,
Hamiyyetle ferâgatle bütün canla,

Tevâzu'la mahabbetle yapansın sen,
Her an peygamberinden emr alansın sen,

Görürsün a'lemi ondan gurûrun yok,
Olup mahrûmiyet deryâsına mağrûk.

Unutup ızdırâbı hem hayat ye'sin,
Çevirirsin sana neş'e verir dersin.

Alırsın gönlünü dostun vefâ ile,
Acırsın düşmana çesm-i hafâ ile.

Tahammülle sabır dersin atûfettir,
Temiz sevgin ganî sözün meziyyettir.

Fakîrsin zengin olmazsın fakat kalbin,
Cihandan vüs'ati fazla dedi Rabbin.

Fuadda mi'deden fazla emel şevke,
Huzûzattan verirsin hep değer zevke.

Yaşarsın hazla ma'nâda sözün hikmet,
Değerlenir seninle ma'nevî kıymet.

Samîmîsin bulursun dost sürûr içre,
Yaşarsın ol fazîletle gurûr içre.

Tamâın yok evin yoksa gül efşâna,
Kütüphânen seninçün oldu kâşâne.

Beşer çün lerzenâk olmuş fuâdın var,
Duyuşun sözlerin berrak ve tatminkâr.

Şikâyet etmeden güçlükleri yendin,
Aciz saydın şikâyeti çekip kendin.

Riyan yoktur müdâhînin dahi yoktur.
Huzûrun var senin çün az dahi çoktur.

Nizamlı kalbine mezceyledin şefkat,
Vazîfe his ve mesûliyyetin re'fet.

Öğünmezsin gönül mi'mârisin çünkü,
Eder hep bahtiyâr va'din sözün dünkü.

Büyükle hem-sır oldunsa vazîfenle,
Çocukla bir sabî oldun ilm û fenle.

Vazîfe gördüğün yerde koşarsın hep,
Sürûr verir sana bu yoldaki taab.

Bilirsin yaptığın şey'i fenâ denmez,
Kemâlindir inancın ızdırâb vermez.

Teenniyle olur hükmün düşünürsün,
Hidâyet râhına elçi görünürsün.

Mukâbil beklemezsin bir kerem olsun,
Kavilde şefkat û mezcin alem olsun.

Dilin kalbindekin söyler riyan yoktur,
Müeyyeddir kelâmın hiç yalan yoktur.

Olup mağlûb-i his temkîni kayb etmen,
Çabuk kızman, sükûnetsiz yola gitmen.

Araman sevgide gizli nefi'ler hiç,
Anınçün iştibâh etmez denir bilgiç.

Rahîmsin her işinde gayrı tercîhin,
Ki zîrâ vaktin olmaz nefse telmîhin.

Bütün dersinde aslolan senin meğer,
Gurursuz itimâda verdiğin değer.

Zamânın ızdırâb olsa günün zorlu,
İyimsersin kara görmez gözün nurlu.

Tevâzu' gösterirsin haklı olsan da,
Gurûrun ilm iledir saklı olsan da.

O güftar ki gelir kalb-î hamiyyetden,
Çekinmezsin cesâretle hakîkatden.

Lisânın gerçeği söyler havâdisten,
Kırılmaz kimse böyle ilme vâristen.

Cesâretin senin cür'et değildir çün,
Nefi'lerle değil maksad geçirme gün.

Evâmirden gelen sa'yin desin ârif,
Demokrasi hayâtın ilmine vâkıf.

Nazargâhında olmaz başka bir âlem,
Eğer varsa karanlıklarla hep mâtem.

Değerli sa'y ile nusha gidersin sen,
Çalışmaktır kemâlin râhı dersin sen.

Olur kıymetlerin takdirde âcizler,
Haber duymaz bulunur böyle nâ-çîzler.

Taannüd eyleyen var belki zâittir,
İnad çünkü cehâletle müvellettir.

Demâ-dem katradan nem almağı bilmez,
Kulak sağır olunca söz işidilmez.

Hidâyet olmayınca kem mizâc kurur,
Körün gözü hakîkat nankörü olur.

Görüp endîşe-î vakti durup sönme,
Seni Allah ve Peygamber sever dönme.

Talep minnet değil izhâr-ı hakdır bu,
Nisâr etmek zevi'l-ilme sabakdır bu.

Heyecanlı olur kalbi muhibbânın,
Saâdet zevki aldıkça karîbânın.

Eserde madde yok ammâ şu hâk üzre,
Hazînen var sekâ'llah-î serâk üzre.

Sipihrin fârığı ol da selâmetten,
Beyân et sâmia subh-î kıyâmetten.

Verip ol şerbeti can hasretin göster,
Şifâ-î vasla gönlün rağbetin göster.

Bu mazmûnla beyân eyle kemâlâttan,
Revaç bulma esâtîr û hurâfâttan.

Kitâb-î hilkat-î âlem nedir oku,
Yakıp hannâsı Şemsî Hakk'dan al koku.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

TEÂVENÛ
(119)

Ey beşer duy gördüğün öyle düşün her hâlini,
Sen olup sensiz kıyâs et rehberin a'mâlini.

Âteşîn ahlarla yak hannâsı Hak'dan al koku,
Hilkat-î âlem denen a'zam kitâbı bir oku.

Halka arkasın dönen gâfil niçin bednâm olur,
Ektiği cümle ümitler bâdi-î hüsrân olur.

Sevmeyen var mı hayatı böylesi meydanda yok,
Hemdemin her dem sürûrun sevmeyen âlemde çok.

Biz yapandır bizleri birlikte kendimiz değil,
Kendimizden gayrısın düşünmeyince biz değil.

Gayr-ı mümkünler içinde bu hayat imkânîdir,
Çün hayat her sâhibin bir kıymet-î iskânîdir.

Tek başa bir iş olur mu gayra muhtaçtır beden?
Nefsimizin emrine hep böyle hayranlık neden?

Kurtul ol kendi beninden tam hayat karşındadır,
Varlığın yektâ duyuşu hep benin dışındadır.

Küfr ü cehli anlamak çün şol fenâ serhaddine,
Vaktimiz yok hep taallukla geçen bin derdine.

Pek büyük bilgi gerek cehlin bilip tek durmaya,
Âteş-î berk-î fırâktır dîde lâzım görmeye.

Ol ki sîm ûzer sözü gayrî mahabbet bilmiyor,
Kalbi çoktan susmuş onun hiç gubârın silmiyor.

Nerde dilsiz kalsa akça orda kalbler feth eder,
Nerde cünbüşdârı açsa gül gibi solup gider.

Fahr-i fahr ile konuşmak pek zayîf histen doğar,
Ol küçük hisler de azgın ihtirâs olur boğar.

Bir hazînedir kanâat sâhibin eyler azîz,
Çok görür az varlığı her maide olur lezîz.

Her seven kalbler cesûr hem kuvveti sağlam olur,
Göklerinde hiç bulut görünmeden encâm olur.

Bak ki insansız olan insâna kalmış bî-nevâ.
Bir enîs bulmuşsa cânı sevgiden almış devâ.

Vasfı olmaz bir bütün olmazsa âdemden eğer,
Çün yarım kalmak cezâsın her şahıs kendi çeker.

Kîn ile bu'z û hased korkaklığın izhârına,
Başka bir kisve giyip gelmiş gönüller dârına.

Âlem-î a'lâl olur bilse gönül tasdîkını,
Hasta oldur bilmeye ma'lûmunun tatbîkını.

Ol seciyyesiz ki nef'i hiç dokunmaz âdeme,
Kahramanı olmadan insân eserle âleme.

Hasta ruhlar karşılaşır kendi ihmâli ile,
Ol netice kim muhakkak infiâl hâli ile.

Çün riyâz-î dehre gelmiş rûh sükûn ister müdâm,
Hep harâb eyler o rûhu kin hased hem intikâm.

Âdeme mev'ûd olunca her saâdet bâ-şiâr,
Ol yeter bilsin saâdet bir saâdetten çıkar.

Müstefîd olmak da mümkün cenneti dünyâda var,
Cenneti eyler cehennem ruhtaki munzam gubâr.

Bî-huzûr insan ikinci yoldadır devr-î melâl,
Top-yekûn bir ızdırâb almış bütün gün hep cidâl.

Hiç düşünmez kendisinden her kopan parça heder,
Zann olur mu her giden gün bir daha avdet eder.

Türlü türlü ızdırâb îcâd eder az ömrüne,
Cevher-î zâtın unutmuş zevk-i bâde humruna.

Nef' eder mi gayriye ol kendi vaktin bilmeyen,
Pendine şuglun abestir olmaz islâh gelmeyen.

Gözleyip âlemleri bakmak dikendir dâmene,
Hançer-î bî-rahm olan gözle bakarlar nâmene.

Minneti hem mihneti atmak dilersen bî-azâb,
Önce kendinden ötesin gör ki var mı ızdırâb.

Kendini üstün tutan hep gayriden pür inkisâr,
Sûz-nâk mı kişver-î ervahta cârî hep nehâr.

Her gelen tâbi' olur kayd-î emelde hür değil,
Bir esâretgâh-ı mücmeldir bu vâdî Tûr değil.

Sem'ine erdi nidâ hürriyet-î ervâh ile,
Zevk ile vuslat gerekti geçti ömrün vâh ile.

Gâyesiz can bir serâp içre yaşar mevte kadar,
Ol kazâ şemşîrine ma'rûz olur fevte kadar.

Münşi-î hikmet olan âlemde dâr-î hikmete,
Bu mecâzdan ayrılıp gir Şemsiyâ ol sîrete.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

MESNEVÎ
(120)

Bî-ilim olsa hayâtında beşer,
Bir hayâldir kim ölümden münteşer.

Çok derin duymak gerek etrâfını,
Başı boşluk hedr eder sarrâfını.

Müşkilât-î dehre karşı durmağa,
Öyle kim bir çok cihazlar kurmağa.

Gayret-î şevki ola hep bî-zevâl,
Yâ nebât-î bî-şu'ur bir intikâl.

Bir tefekkür kılsa insan hilmile,
Bî-şu'ur mu yâ akıl mı ilmile.

Farkı kim idrâk eder bir yol bulur,
Çünki nâciz gâyesiz bir çöl bulur.

Safvet-î rü'yetle baksa biz olur,
İltifâtı ben ise gamrîz olur.

Biz ile başlar vefâdâr her işe,
Ben ile ayn-î hüviyyet birleşe.

Çün geniş ufkun hayattır mürşidi,
Ok çıkar yaydan görünce hurşidi,

Ok atan biz sadrımızsa hedefi,
Ol hatâ mebdei bulmaz sadefi.

Dâm-ı gerdûn oldu nefsi okşamak,
Çün nasıl değil niçindir yaşamak.

Az da olsa bilmez arzû olmadan,
Can ile istek gerek an dolmadan.

Rûh kifâyetsizliği düşvâr olur,
Başıboş miskin hayat ihtâr olur.

Bilmeden davranışıyla fi'lini,
Hep karartır Hakk ışığı kalbini.

Böyle insan kalmaz artık değeri,
Hamle-î bî-kudreti her dem geri.

Çünkü ol sayıklayan bir hastadır,
Yâ ki olmuştur esîr pâ-bestedir.

Gölge gibi ızdırap ta'kîb eder,
Mest-i bî-pâktır harâb ta'yîb eder.

Bir nebâtı seyr ile olmaz hayat,
Hep bahar rüzgârı vermez kâinât.

Doğduğu için yaşar ba'zı beşer,
Kendi kendine esîr olup göçer.

Söylemezse ilm u san'at hep derin,
Bir serâp ardında koşmaktır yerin.

Koş, yorul, bak boş hayat mürşid midir?
Yol hatâsı muğfil-î mümdit midir?

Madde-î bî-ruh ise köksüz olur,
Yokluğa mahkûm olur bir gün kurur.

İlm ü irfan-î hakîkat âdeme,
Başka bir âlem hazırlar hemdeme.

Kim ki gâliptir hayat hoşnûd eder,
Sofra-î devranda ber-maksûd eder.

Reng-i rûyunden geçer ruh âlemi,
Madde berzahtır geçer yevm û demi.

Vermeye şerbet ki sâkî-yî dehir,
Bezm-i işret olmaya bir gün zehir.

Bir lisan var bildirir şevk û gamı,
Şemsiyâ aşk ehline ol hikemi.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

MEZÂHİR-İ ÂLEM
(121)

Yâ İlâhî şu mezâhir âleminde infisâl,
Olmasaydı bâtına mevsûl olup da ıttısâl.

Ben beni görmez seni de anlamazdım bâ kemâl,
Âlime hemhâl olup da nâsa olmazdım delâl.

Bir buluş verdin bana vicdan diyorlar ismine,
Bir vücûd dahi ilâve eyledin can resmine.

Bu nazarla kendimi kendimde buldum âşinâ,
Başka varlıklar bu mir'âtta göründü rûşenâ.

Ruh ki her an pür tecellî şe'n-i bâhir evveli.
Hem vücûd bu şe'n iledir mün'akis zat cevveli.

Ruh vücûdu kendine şart-î zarûrî buluyor,
İşbu sûretle vücûd ilk müte'allik oluyor.

Bir vücûd-î müstearla ruh-ı hâssın vahdeti,
Hep misâlin nâibin oldu nefisle izzeti,

Çünkü vicdân-î umûmdur hep vücûd-î âm ile,
Mebde-î vahdette zâtından tecellî tâm ile.

Yâ İlâhî bir cihetten sen bizi ervâh ile,
Bir cihetten şol vücûd mesken de hem dilhâh ile.

Bu iki silsileyi bahr-î şu'unda durdurup,
Mülteka-î aşka vasl ettin ki onda yok gurûb,

Ol şuûnâtın ki cismâniyyedir hep câzime,
Hem şu'ûn-î ma'neviye ruh ki her an âzime.

Dâhilimde hâricimde başka bir hal gösterip,
Nokta-î vasl-î şuûna emr edersin "F'e'ktarib".

Bu ikide olmasaydı ittisâlin mebdei,
Kim açardı işbu ecrâm-î nizâmdan perdeyi.

Cüz'-i ferd tasvîrinin her menşe-î bünyâdının,
İn'ikâs-î hayretîdir şe'n-i âher dâdının.

Hikmet-î kimyâ heyâkil unsûr-ı ferdiyyenin,
Vâlid-î ihyâ hüceyrât tab'ına bendiyyenin.

Kim bilirdi bu hayâtın ruhunu ecrâmını,
Toplanıb ecsâd ile her yevm ü sâl ârâmını.

Ey musavvir-î cihan bu çift şu'ûn-î sarsarın,
Mebde-î vaslında verdin iki âlem masdarın.

Câzibe mefhûmuna girmişti ancak maddiyât,
Ruh misâlinde bilindi mâneviyyatla hayât.

Çün esîr melheme fennîyesiyle bu şu'ûn,
Zannolundu müntehâ-î hal tabîatta sükûn.

Cüz-i fertler munkasım olsa diğerde infisâl,
Bir temâyüz-î husûsa müstenit olmaktı hâl.

Muttasıl vâhid ise eğer esîr bir fert gibi,
Yâ nasıl bir kısmı tahrîk olunur bî-bend gibi.

Rûha bir ta'yîn-i cevher atf edip rapt edelim,
Cismi bir seyyâle-i mevhûm ile zabt edelim.

Böyle olsaydı benimçün gayre ülfet ne olur,
Rûh ile ecsâm arasındaki nisbet ne olur.

Nefs ile cismim nasıl mahrem olurdu diğere,
Ben ise ervahda gördüm cismi baktım her yere.

Sonra ecsâmda görüp ervâhı idrâkimle ben,
Çünkü fa'âliyyet-i zihnimde mevcuddu beden.

İttihâd-î ruh-beden bir irtibât-î tâm ile,
Ben dediğim nefsi gördüm ki,karâr ecsâm ile.

Cism u rûhun bu visâli olmasıydı böyle bend,
Ben beni nasıl tanırdım hâl ile hem tâ ebed.

Anlaşıldı mebde-î vaslın verâsında daha,
Çok mu'azzam kuvve-î vaslıyye var bî-intihâ.

Var ki ruhlarla beden ol vechile kıldı karâr,
Ben dedim kendime buldum kendimi bî-ihtiyâr.

Ben diyebildim ki ruhâniyyet-î cismimle hem,
Cem' edip bu sûreteynde mün'akis oldu himem.

Nefsime kendim dedim bu mebde-î vahdetle çün,
"Tesniye, teslis" yıkıldı, arş-ı Rahman buldu "kün".

Bildiren benden "beni" her vechile "min hubbehu",
"Meh arefe nefsehu, fekad arafe Rabbehu".

Ben "ene" hiç demedim ammâ yine bir zıldeyim,
Ol "ene" zıllında mestur, bir vücûd hâildeyim.

Rü'yetim haysiyyet-î mutlak değil bendindeyim,
Ben henüz bu yolda arş-î vâhidiyyetindeyim,

Tay ediyorsam vücûdu bu şuûn ile bile,
Hep sıfâtından ibâret görsem âlemi hele.

Anlayıp mefhûmunu bâtınla ism-i zâhirin,
İstivâ-î arş ile fevkinde arş-î bâhirin.

Gerçi olmuştur bu yolda çok "Enel Hakk" söyleyen,
Etmeden ifnâ "ene"yi"zâta" varmak dileyen.

Gitti sâdât-î kirâm ancak visâl ruhen idi,
Eyleyip mevcûdu ifnâ bend-i meftûhen idi.

Çün Vücûdun karşısında müzmahildir her vücûd,
Rü'yet-î meşhûd bile her vuslat-î ervâha cûd.

Yâ İlâhî mazhar-î sırr-î kelâmın enbiyâ,
Ettiler bir bir beyân ammâ ki mu'cizdem riyâ.

Hep münâcât eyleyenleri sana gâfil bilip,
İştiğâl etmişti onlar ismine câhil bilip.

Bilmediler kim kelâmın olmasaydı bu beşer,
Âleme gelmez idi olmaz idi hiç hayr u şer.

Âdeme esmâyı Sen ta'lîm edip bildirmesen,
Anlatamazlardı, bilmezdik şurur mu yâ hasen.

Bildiler onlar mahabbette husûmet oldu yâd,
Aşkı zanneylediler hep ihtirasla i'tiyâd.

Nefs esâretinde zâyi' eyleyip hürriyeti,
Kibre tahvîl eylediler eldeki cüz'iyyeti.

Bu taraftan suver-î ecsâma ettim bir nazar,
Bir de ervâhı hayâl ettim zamanla serteser.

Hep ezeller lâ yezeller geçti bir an hâtırât,
"Ben" gibi binlerce "Ben"ler gördüm onda mümkinât.

İttisâl-î nisbeti gördüm de ben hayranladım,
Bendeki onlarda onlardaki bende anladım.

Kendi varlığımı bildim ol şuhûdî ruh ile,
Onları bildim kıyâs-î cevher-î meftûh ile.

Rûh ile cismin tevahhud nokta-î kusvâsını,
Anladım artık şuûnun hatt-ı istivâsını.

Yâ İlâhî sen bizi mahrum-ı vaslın eyleme,
Menzil-î Ruhu'l-kudus'den câna faslın eyleme.

Yandırıp eczâ-i terkîbim senin aşkınla hep,
Sâki-î dil rengi göster yâ bana buldur sebep.

İntişâr-î nûr-ı lâhûtiyyetin versin sürûr,
Hep o mişkât-î Muhammed'den ki işrâk etti nûr.

Kılmışım sahn-î sadîka menba'ından zer nisâr,
Vâye-î feyz eyle fırsat ver de ey perverdigâr.

Sûzinâk olsun sözüm hem tâbnâk et kıl atâ,
Şemsî eylerse nasîhat kendi âciz pür hatâ.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

MEZÂMIR-I SÜLEYMÂN *
(122)

Sert kelâm eyler gadûb ihvânını
Sen mülâyim söyle bul imkânını,

Söyle hikmetle kelâmın lâyıkın
Çün sefâhettir dehânı ahmakın.

Zebûr-i, Dâvud aleyhisselâmdan Mezamir-i Süleymân'a ait 15.ci bâbın nazmen tercümesi:

Hakk görür nîk û bedi herdem ayan
Durmadan ilm-î İlâhî bir zaman,

Dil selâmdır, kim hayâtın meşceri
Bedlisan ruhu yakar eyler keri.

Ger sefîh eylerse tahkir ceddini
Âkılı dinler mürebbî haddini,

Beyt-i sâlih hiç tükenmez ni'meti
Âfet-î candır şerîrin nekbeti.

Neşr-i ilm eden dolar hikmet fcmi
Nâr-ı hicran kalb-i humkun her demi,

Zebh-i âsî hep kerâhettir şiâr
Müstakim olmaz du'âlar müste'ar.

Eyler Allah cümle âsîye cezâ
Sen salâhı etme ifsâd hâkezâ.

Târik-î de'b-î edeb te'dîb olur
Etmeyen tekdîre ikrâh tîb olur.

Gayre istihzâ suûbet kendine
Uğramaz erbâb-ı hikmet nezdine.

Nefs-i emmâre helâktır ekseri
Öyle âdem kaldı vicdandan berî.

Aks eder dilşâd gönülden rûyuna
Gam hazînin mün'akistir mûyuna.

Kalbi müdrik ilm-ü irfan tâlibi
Çeşm-i mağbûn hep sefâhat şâribi.

Ehl-i zevkin yevm ü mâhı çok fena
Gönlü teslîm olmayan bulmaz gınâ.

Havf ile çok olsa mâlın kıymeti
Izdırâb-î yevme değmez kesreti.

Hubbile lezzet verir sebze ta'âm
Zehr olur düşmanla her ta'm-î lehâm.

Meşreb-î hiddet nizâın mihveri
Hilm ile me'lûf adâlet kişveri.

Nutk-ı leyyinle eder ârif beyan
Seyl-i gayyâdır küfürle çağlayan.

Râh-ı tenbel hâr ile memlû olur
Sa'ye hâhişger olanlar yol bulur.

Akl-ı kâmil mâderin mesrûr eder
Zülm edenler kahr olur da hor gider.

Akl-ı nâkıs mı sefâhetten emîn
Hikmet-î irfan eder aklı metîn.

Cerh olunmaz varsa işde meşveret
Müsteşârladır nizâm-î memleket.

İstişâre eyle hiç etme fütûr
Bul tecellîgâh-ı hikmetten sürûr.

Hem safâ-yî kalb ile ol sen fatîn
Olma süflî olma hiç bir dem cebîn.

Hem harâbîdir o derdin son ucu
Pây-ı temkin gerçi olmuş yorucu.

Ehl-i tuğyan bilmedi var müntakim
Râh-ı güftâr-î latîftir müstakim.

Rüşvete me'lûf olanlar hep nedem
Hırsa müstağrak tama'la münhedem.

Kim ki terbiyye her an mesmûudur
Nezd-i izzette lisan mevzûudur.

Terbiye gerçi dili iz'âc eder
Bilse tevbîhi kemâl intâc eder.

Re's-i hikmet oldu Allah korkusu
Mebdeidir halka hizmet sorgusu.

Nazm-ı emsâl-î Süleymân eyledin
Şemsiyâ izhâr-ı fermân eyledin.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

GÜLER YÜZLÜLÜK
(123)

Bak tebessümle şifâdır âdeme,
Dost olanlar dost bulurlar her deme.

Hep yüzün gülsün için gülsün diye,
Ta'n olur vech-î abûs şursun diye.

Gâyesi sevgi olunca bu hayât,
Dehenin dertlere vermekti necât.

Hançer-î müjgâna yüzü gülmeyen,
Pek zavallı şevkile yükselmeyen.

Gerçi ağlarlar sevenler bî-nevâ,
Var o eşk-î rizde başka bir devâ.

Verdiği çün ehline tağyîr-i hâl,
Nûr gibi çağlar o yaşlar bî-zevâl.

Çok haşîn korkunç gülen de oluyor,
Çok dudaklardan yalan dökülüyor.

Neş'eli tatlı mükemmel de olur,
Saçılır âlem-i ervâha o nûr.

Yıl akıp gider ki ol bir çeşmedir,
Bezm-i âlemden garaz birleşmedir.

Her tebessüm iltifât eyler taleb,
Kalbe nezzâre-yi ihsastır sebeb.

Muhrib-i edvâra karşı durmaya,
Hadd-i ömrü pür-neşat doldurmaya,

Handerîz olmak gerek gamhânede,
Vasf-ı insan dıhkile devrânede.

Kudretin hem bunda te'sîr-î fütûh,
Tanrıdandır yükselir ona bu ruh.

Aşk iledir ol makâm-î inşirâh,
Âlem-î nûr oldu gözde her sabâh.

Yâr deminde inşirâh-î kalb buluş,
Sanki iksîr-î mahabbettir gülüş.

Bülbül-î muhrik dem-î feyz-î ribât,
Âteş-î germi siler rû-yî neşât.

Bir gece git hacle-î aşka füsûn,
Tutuşur vuslat ile yevm-î hüzün.

Bir dokun sâz-î derûnun teline,
Bin nüvâzişle tutunmaz eline.

Gerçi dert-âver olup ağlamayan,
Gülmeyi bilmez nihan çağlamayan.

Mihnete artsın tahammül gülünüz,
Solmasın bâğ-î emelde gülünüz.

Ehl-i hikme vaz'-ı kânun-î beşer,
Dîde oldu kâmkâr yâ vaz'-ı şer.

Kaç çeşit nev'-î beşer edhâki var,
Bâ-sürûr var bir de derdînâki var.

İzz-i câhın gülmesi hem de müsîbet handesi.
Boş gülüş şaşkın gülüş şermendesi.

Dost hasım der intikam sarhoş hirâm,
Hileli hem pür-riyâ var ber devam.

Bırde ma'nâlı gülüş var muhtasar,
Hem evetli hem hayırlı bî-zarar.

Bî-şu'ur gülmekte var pâ-bendesi,
Gonca-î bahs-î ümîdin handesi.

Şevkile ma'sum güler dâim ferâh,
Pürneşat âşık güler seyr-î merâh.

Cevr olur ba'zan eder hande gadap,
Zâlimin rû-yî bedi bilmez edep.

Sinsi güler çesm-i eshâb-î gurûr,
Var zavallı bir gülüş kim bî-sürûr.

Mest-i medhûş eylese günlerce âh
Şâd eder bir dem tebessümle nigâh.

Muğlak-î müphem olur ba'zı gülüş,
Şemsiyâ sen gül-i hândanla buluş.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

AYBI TAHARRÎ
(124)

Taharrî eyleyen aybı hüner görmez,
O kıskanç defter-î aybı bir an dürmez.

Zaif ruhlar olur meşgul diğerlerle,
Alır zevk ızdırablarla kederlerle.

Hakîkat dostu olmaz kim arar noksan,
Bu gözde kîn ü kem memlû bakış râyan.

O göz kim bir zaman görmez hatâsını,
Açar cür'etle istihfâf ridâsını.

O insandan kırıntı olduğu halde,
Görür bir dev gibi zâtın gözü malda.

Değildir kimseye dost hem de bulmaz da,
Diğer endişlik ister dost alınmaz da.

O göz kim hep ayıp arar o zemmâmdır,
Yaşar kendi için ancak o nemmâmdır.

Beğenmemek içindir kim beğenmez hep,
Münekkittir sözü, fi'li geniş mezhep.

Hatâya el basar da bir sevâb görmez,
Mükemmel görse bir fi'li elin sürmez.

Sıfât-î dost ile her an gelir ammâ,
Hatarnâktır gıyâbında seni anma.

O göz kim ayb arar, insanlığa ait,
Bulunmaz üzerinde mafsal-î vâhid.

Ne şefkat merhamet vardır ne de saygı,
Bütün hazzı nefi'lenmek budur kaygı.

Bulursa fırsatı ger makdem-î dostta,
Düşürmek çün riyâ ile durur postta.

Görüştükçe zehir dökmek için kalbe,
Delâil arzeder mefkûreyi selbe.

Neyi sevdiğini sormak ona gelmez,
Sever ol sevmediğin sevdiğin sevmez.

Fikirsizlik onun fikri devâın olmaz,
Anın çün mantığı terk bî-nizâm olmaz.

Yüreksiz hem de dostsuzdur arar aybı,
Bütün imkân muhâl olur verir reybi.

Açılma sem'-i zemmâma serâirden,
Silâh olur ona bir gün aleyhinden.

Yanaşma nezdine doğru sözü yoktur,
Güvenme rahm-i bî-dâdın özü yoktur.

Geçerse dest-i menhûse salâhiyyet,
Heman nefs-î nefîsim der verir dehşet.

Anınçün her redî'e bir fazîlettir,
Odur insansız insan bî-halâvettir.

Sebatsızdır karârsız i'timatsızdır,
Diliyle cenk eden kalbi sebatsızdır.

Kabûl etmez sarîh hakkı hakîkatı,
İnatçı i'tisafçıdır hüviyyeti.

Görünmez sûreti sîret ile gayri,
Hilâf-î mes'adet hem bî-huzûr seyri.

Keçi boynuzları misli sözü tatsız,
Eder tağyîr-i âsar da demez haksız.

Cihanda yok gören gözler tefekkürler,
Benim gibi münekkitler deyip körler.

Bu tip insanları tedvir dahi güçtür,
Ki zîrâ bilmediğin bilmez, bu suçtur.

Yarım insan tıfıl dersi gibi meşki,
Olur müşkül hidâyet râhına sevki.

Zavallıdır kurumuş ruh gibi netsin,
Bırak Şemsî onu Allah halâs etsin.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

SEFER KIL
(125)

Mülk-i tecrîdde sefer kıl a'zami
Geç fezâda Şems ü mâh ü encumi,

Şevkile git sırr-ı Hakk'a mahrem ol
Hem celîs-î dâr-ı gavs-î a'zam ol.

Öyle mest ol kim huzûrun görseler
Mest-i camdır bu desinler derseler.

Zevk-i bâkîye duyur cân û teni
Cinnet-î mevkûte sansınlar seni.

Hüznile dur Hakk sever mahzun dili
Hüznile buldu yolu herbir veli.

Hüznü sanma kim çeker dünyâ için
Belki hüzn etmez bile uhrâ için.

Haşyet-î ism-î Celâl'dır hep gamı
Bulmak isterken Resûl-î Ekrem'i.

Katra katra yaş doküp de dîdesi
Murg-i câna hep gelir tayr idesi.

Refref-î nûr-î salât etse zuhûr
Dâr-ı Şemsî Ravza-î Rıdvân olur.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

ÂLEM İÇRE ÂLEM
(126)

Bul bu âlem içre âlem nerdedir,
Za'f-ı insan ma'denîdir maddedir.

Ruh fecirsiz gayrı olmuş kâinât,
Hasta kalbe madde vermiş iltifât.

Hâba dalmış ol zekâlar bî-tabîb,
Kalmış irşaddan nevâsız muzdarib.

Yok gönüldaş mahremîne ittikâ,
Bir sönük lamba gibi durmuş zekâ.

Bulmadan bir âlî meşreb mihriban,
Kendine uysun mu ister bu cihan.

Enderûnundan dolup ondan taşan,
Az bu minvâl üzre kalbinden coşan.

Izdırab taktîr edip eyyâmını,
Gizlemiş öz cevherinde nâmını.

Dinledim nevmîd olan şekvâsını,
Fakr-ı müstağnî bulup me'vâsını.

Izdırabmış benliğe karşı gelen,
Âdeme safvet verirmiş vâsılen.

Cevher-î zâtile dolmazsa o ser,
Benliğin hırçınlığıyla yol keser.

Gelmesinde ibtilâ hikmet nedir,
Öğrenemezdi beşer safvet nedir.

Duygu te'sîri bulunca ruhta kâm,
İhtiyâc-î ma'nevîden bir nizâm.

Çün zılâl-âlûd ü hem rûyâ olur,
Anladım derse o bir hülyâ olur.

Ayrı bir dildir gönüldaş mahremi,
Gösteremez tozlu ayna o demi.

Der ki ben de âkılım sağım demek,
Gördüğün bu meşcere bâğım demek.

Ma'nevî varlıkların ol vehmile,
Neydiğin fark edemez bir sehmile.

Hazz-ı mi'de bu doyar mi ihtirâs,
Üst cilâlı altı zillet levn-i pâs.

Doymaz ol toprak gibi âteş gibi,
Zıllı yoktur âfitâb-i garb gibi.

Bak sönük ayna dile vurmuş mudur?
Dinle kalbi yoksa dem durmuş mudur?

Kendi etrâfın kapayan kimseler,
Gönlüne bir kapı bulmaz netseler.

Bak Celâleddîn-i Rûmî söyledi,
Bu misâli şöyle tavsîf eyledi.

Ol harîr i'mâl eden böcek gibi,
Kendini habs eyledi gerçek gibi.

Anlayıp dürbîn olan mes'ûd olur,
Izdıraptan sonra zevk meşhûd olur.

Olmaya mes'ûd dize gelmek gibi,
İnsân insanlığını bilmek gibi.

Kibrile şişmiş beden bî-şân olur,
Bir darı misli küçülüp fân olur.

Kalbi mermer ruh sönük pas âyine,
Ma'nevî hamle girer mi re'yine?

Bünyeye oldu musallat bin haşer,
Kayb edip kalbi huzûrundan beşer.

Rûha temkin vermeğe var ihtiyâç,
Bir tabîb lâzım ki versin sert ilâç.

Kurtaracak tâlib olan şahsını,
Bî-futûr arz eyleyip ihlâsını.

Kalbi oldukça hayattan bî-nevâ,
Ol muâvinle bulur ancak devâ.

Belki ol sönük yere vurur cilâ,
Duygu ufkunda kemâlâtın bula.

Ol zamân insan sevinir kendine,
Balta vurmuş oldu nefsin bendine.

İnsân insanlık sıfâtın açmağa,
Bir anahtar var açıp nûr saçmağa.

Sen ararsan kendi şartın gayrisin,
Kesb-ı zâtın nâm-ı müste'ârısın.

Kendimizden kaçmamız hep cehlimiz,
Bilmediğimiz içindir aslımız.

Bulmaz ol imkânı mümkünden neden?
Ol kemend-î ihtirâsı çözmeden?

Açılır ol bâb gönül meşrûhudur,
Cevher-î ruh derbeder meftûhudur.

Şen gönüller göklerinde durmaya,
Onda yüzlerce güneşler görmeye.

Yak çerâğı geç nefis gayyâsını,
Kapkara bir menfâat dünyâsını.

Gör neler var lübb-i âlemde neler,
Aşk yolunda tayr eden pervâneler.

İşte ol âlem görünür Şemsiyâ,
Onda yok bu'z û adâvet hem riyâ.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

GÜLEN AŞKLAR
(127)

Çehre-î gerdûne bak da âşikâr,
Olma sayyâd-î cihana dilşikâr.

Medd ü cezr ile hayâtın seyrini,
Hep gülen aşklar düzeltir devrini.

Bahr-i külde meskenin iç hikmeti,
Feyz-i fıtrat üzre rûhun rü'yeti.

Açılıp umkunda kökler bağlayan,
Hep gülen aşklar görüşte ağlayan.

Ol bilense seyf-i kâtı'lar gibi,
Verse şu'le zıll-ı râfi'ler gibi.

Yükselirler atılan sert taşlara,
Hep gülen aşklar o mağrur başlara.

Küllenen aşklar ölür tekrar yanar,
Şem'ine bir sevgili insân arar.

Çün inanmıştır sever kudret bulur,
Hep gülen aşklar o dem izzet bulur.

Müşterek dillerle söyler bî-hurûf,
Gönlüne eyler hitâb-î pür suhûf.

Ma'bed-î ruhmuş gönüller âlemi,
Ol gülen aşk onda buldu hemdemi.

Bilmez insân engine açılmadan,
Göremez göz ötede neydi cihan.

Berk-i lâhût yaktı mebhût âşığı,
Ol gülen aşk olduTanrı ışığı.

Damla damla dolsa gönül kadehi,
Kal'a-î vaslın olurdu fâtihi.

Sîneden onda suhûflar okunur,
Hem gülen aşklar nisâr eyler buhûr.

Onda hastaya şifâ derde devâ,
Bahtsıza uğur daralmışa nevâ.

Nevhayât aşkile onda boşalır,
Her gülen aşk işbu âlemde kalır.

Yûnus anlatmış o yolda kaderi,
Bizde bir şey var demiş pek ileri.

İnsân insân olmadan yok değeri,
Çok gülen aşk da görürmüş eseri.

Başı boş dünyâ devirmiş tâcını,
İhtiyâr olmuş ağartmış saçını.

Bir harâbgâh ki bunaltmış âdemi,
Bak gülen aşk dalgalandırsın demi.

Aldanıp fânî diye vermez değer.
Mahv olurduk bâkî kalsaydı eğer.

Bilme fânî bu ömürdür pâyidâr,
Çün gülen aşk âleminde var karar.

İbre-î hubbu çeviren yer yüzü,
Bahtiyârdır onda açtıran gözü.

Şemsî mahbûb-î kulûb-î âşıkan,
Hep gülen aşkla olurmuş kâmüran.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

MEDH Û ZEM
(128)

Medhe şâyan çok ricâl var âşikâr,
Zemm olur korkak senâlardan nisâr.

Hüsn-i ahlâk medhine mülhim olur,
Öğme ifrâta varırsa zemm olur.

Asl odur medhe samîmiyyet ola,
Kalb ile dil sözde cem'iyyet bula.

Sâiki korku olan her öğmede,
Benzer ol tehzîle hem de levme de.

İhtiyaçtır gerçi medh insân için,
Ölçülü olmak gerek imkân için.

Medhe şâyân olmadı hep kadh eden.
Kadrini bilmiş demektir medh eden.

Çünkü teşvik görmede tergîb ile,
Sevk eder ihsâna ol tatyîb ile,

Her senâda olmalı bir i'tidâl,
Aksi halde gaybine var ihtimâl.

Fart u tefritten muarrâ olmalı,
Hem riyâdan da müberrâ olmalı.

Öğdüğü için öğülmek isteyen,
Reyb alır böyle görünmek isteyen.

Ba'zı tenkîd û ta'arruz bâ-hulûs,
Çok senâya oldu tercîh ol husûs.

Ölçüsüzlük sevk eder efsâneye,
Za'f-i kalble eldeki peymâneye.

Ün akan ırmağa benzer durmadan,
Satha kalmıştır zaîf ağır batan.

Her çiçekte râyiha var bir çeşit,
Bûyu etrâfı sarar olmaz eşit.

Verse de işbu nazar kalbe sürûr,
Dühünündan râyiha etmez ubûr.

Beğenir görse beşer lezzetini,
Kendinin her hangi bir hasletini.

Medh için gördüğü ancak o taraf,
Sebkat etmez bilmediğine şeref.

Müsbet işler nef'i çün kalben öğen,
Verdi teşvik hacmine hayrı seven.

Aksi hâli bir kadir bilmez olur,
Gonca-î bahta sabâ gelmez olur.

Her beşer za'f ile insandan eser,
Ahsen-î güftâra bin hasret çeker.

Kıskanıp lâyık olanı sevmeden,
Türlü türlü bî-huzûr olmak neden.

Bir kasırga esti ruha kıskanır,
Hiç meziyyet gayrisinde yok sanır.

Bu devamdan kendini eyler harâb,
Çünkü rûhen hastadır görmez savâb.

Zemmi teşvîk eyleyen kıskanmadır,
İ'tirâf etmek çıkan bir anmadır.

Çün irâde za'fıdır inkâr eder,
İşbu hâlle medhini ikrâr eder.

Görse bir bâzâr-ı ülfet hırslanır,
Hem beğenir bî-mürüvvet kıskanır.

Kalb ile baş ayrıdır bilmez vakâr,
Muktedir olmaz lisânı kem şi'âr.

Kıskanır vâdî-i tedbîr olsa dûn,
Cilve-î ta'nı olur nakş-î cünûn.

Ol hatâ lafzile dil hançer olur,
Bedzebanlar çerha bir çenber olur.

Gel revâc-î dehre uy da mu'tenâ,
Söyleme haksız ve yersiz de senâ.

Doğrulukladır uluvv-î ihtişâm,
Çeşm-i gevher Şemsiyâ buldu nizâm.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

ZAMÂN ve HAYÂT
(129)

Zamân akmakta dâim şebçerâğın beklemek bilmez,
Zamânın üstüne her kes zamânı eklemek bilmez.

Onu mağlûb eden aşktır zamansız eylemiş derman,
Fezâ-î mazhariyyetle Hakîm'e bende-î fermân.

Devamlı dalgadır çünkü hayât iklîm-i hiçîde,
Bütün bu dalgalar bir gün erir ol sahil-î hiçte.

Değilse bir harâbe kalb-i insan ki masûn kalmış,
Saâdet bâbını bulmuş yaşamak sırrını almış.

Müselsel bir zamanla bu hayât insânı baktıkça,
Olur mümkün zamânı yok edip ebhâra aktıkça.

Bütün ezman geçen ahvâl hayâlde bir görünüştür,
Rehâ yolda sebâtı hiç kırılmayan yürünüştür.

O halde hâzin-î gencîne-î sır ma'nevîyettir,
Bu yolda seyr-i imkânla vukûfu sermedîyettir.

Müemmendir olur hâkim hayâtın ol sıcaklığı,
Nasıl değil niçin olmak bilince yaşamaklığı.

Zamân isrâfa gelmez çün hayâtın mesnedi ezman,
Ki isrâf etse evkâtı hayâtı hedr eder insan.

Gönül hep mâziye bağlı güvensiz olsa istikbâl,
Bu kâfi muzdarib olmak için aynında izmihlâl.

Hayâl olur güzel mâzî gönül ol gün ki râzîdır,
Bulur kuvvet bu istikbâl tahattur gerçi mâzîdir.

Zamânından tasarruf eyleyip her an bilâ taksîr,
Zamânı kendine râm etmek imkânın edip tedbîr.

Şikâyet eyleyen ondan zamânı öldürenlerdir,
Bu tarzın da saâdetle huzûru kem görenlerdir.

Hayat her şeyden evvel bir cidâl-î yevm-i ezmandır,
Ona azmin zarûrettir netîce vasl-ı imkândır.

Tereddütle hayâtı ger hayât içinde bilmezse,
Nisâb-î ni'meti bilmez gubâr-î çeşmi silmezse.

Sa'âdet gelmez insâna dururken boş atâletle,
Vucûd hıfzı alır şerbet çalışmakla adâletle.

Hayatta ahseni bilmek müretteb kılmağa ikbâl,
Bunu sırrında hissetmek çalışmak cehdile çok sâl.

Bu yolda neş'elerle hem irâde kuvveti lâzım,
Ümitle tâzelenmiş bir kıyâmın hasreti lâzım.

Yalandan yapmacık neş'e ömürsüzdür eder bîzâr,
Sahîhtir o içinden gülmesin hissettiren etvâr.

Zamânında bilen nef'in geniş ölçüde sayd eyler,
Hayâtı yük bilen tenbel bütün zevki de dert eyler.

Gönüller hastalığıdır gelen hep can sıkıntısı,
Onu ancak halâs eyler olursa aşk kırıntısı.

Gönül zevkidir ol vak'a derinliğine girmekle,
Büyük kudret alıp ondan,hakîkat hâle ermekle.

Fakat bilmek gerektir tâlibi matlûbunun zevkin,
Melâletten ola tab'-î-latîf hem de mi'zâc engin.

Garîk-î ni'met olmuşsan emânettir sana dünyâ,
Zamânın kıymetin bil kim olur bir gün o da rüyâ.

Bıraktı hâke hep hüsnün gelen var mı yine gitmez,
Şarâb-î hâba dalmış da ona bir gün zevâl yetmez.

Hayâl-î sâl imiş dünyâ müselselmiş yine âlem,
Mükedder kılma ezmânın safâda olma pek hürrem.

Hazer kıl âh dilinden çok zamânın münkalibtir hep,
Anınçün ehl-i dil feryâd elinden müctenibtir hep.

Gönüller umkuna bakmış ne tatlı yevm ü sâl geçmiş,
O canlı hâtıralardan muattar günleri seçmiş.

Uyanmış gam diyârından görünmüş perde-î dîdâr,
Şeb-î gayret gelir billah uyanmış dîdeye ensâr.

Müheyyâ eylemiş gerdun sürûriyle dem-î gülgûn,
Binip gerdûne-î aşka gelir ol kâmet-î mevzûn.

Vücûd-î kâmile Şemsî zaman mülkü olur muhkem,
Harîm-î ârife girse huzur bulur ben-î âdem.

(Mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün - mefâîlün)

DER-BEYÂN-I HÂLÂT-I MAHABBET ve
EZDÂDUHU
(130)

Mihen-î yevminin ısrârına hayret eyleme,
Bend-i ihlâsa sarıl derdine rağbet eyleme.

Yetmez insânı kemâle irgöre mutlak zekâ,
Kalb yolundan rûha merbut her makâm-î ittikâ.

Dikkat eyle kendisinden hep kaçan insâna bak,
Çün amelî bir zekâ mahbûsu bulmaz intibâk.

Menba-î sevgi kurursa vahşet-engiz hâl alır,
Âfitâb düşse yerinden kendini ihmâl alır.

Güller açsa cezbelense bülbül olsa rehnumâ,
Mest-i elhan zemzemile dolsa etrâf-ı semâ.

Gel gelelim madde îcâbı beşer dört yüzlüdür,
Rûha tâbût oldu ecsâm ol beden aç gözlüdür.

Yâ sever yâ sevmez anlar kendisince haklıdır,
En amansız düşmanı insâna şaşkın aklıdır.

Ger itâat eylemezse emr-i kalbe ihtirâs,
Şahsı her dem bir oyuncaktan onun olmaz halâs.

Bu esâret önce tahrîb eylemekte meşrebi,
Söyletir aslı seciyye irtifâından lebi.

Tutmalı insan seciyyesin ayakta dâd budur,
Bilmeli insanca derdin mihnete imdâd budur.

Hırs-ı dünyâ dolsa kurur rûhunun öz menbaı,
Kendini teb'îd eder zâtından isrâf mezraı.

Böyle ruhlar hasta hem mermer gibi sert de olur,
Vızlar âvâre sinekler misli bedmest de olur.

Der ki Fahreddin Irâkî bahs-i ruhtan bir haber,
Gençliği geçmiş de şeyhûhette söyler bak neler.

"- Bir nehir yanında öyle çok uyumuş kalmışım,
Ol benim nehrim imiş akmış hayat boş kalmışım.

Maddevî âlemde siz de boşalınca rûhunuz,
Bildirir aynı susuzluk ma'nevi mahzûrunuz."

Sevgiyi hiç bir zekâ tezgâhı i'mâl eylemez,
Ol safâ-î kalb iledir gayre ibzâl eylemez.

Sevgisiz insan kurudur hem de boştur ameli,
Ne mahabbet ne de şevkat çünkü yoktur temeli.

Kalbi insânın eğer boş levha-î nâçâr ise,
Bu kazançtan menfaat mı umulur idbâr ise.

Rahne-î seng-î siyâh hep zevk-i süflâdan olur,
Sevgiyi i'mâl eden derbân-ı Mevlâ'dan olur.

Damla damla ol süzülmekle dışından dâhile,
Rûhunun enhârı bir kezcik erişsin sâhile.

Mâyalandıran onu kalbdir zekâ-ı sırf değil,
Çünkü var bir sevgi ruhta söylenir bir harf değil.

İşte sevgi böyledir zâhirde bâtın söylesin,
Bî-riyâ aynile vâki' irtibâtın söylesin.

Var derûnun içre başka tâbi-î fermân olan,
An için ol bâğı seyrân etmeğe mihmân olan.

Bir mu'azzam hîbedir sevgi beşerden beşere,
Bir alev misli akar ruhdan gider hep haşere.

Bu huzurdur bu sükûndur ol tesânüd dediğin,
Neşve-î rıdvan bulunca gitmez ayrı yediğin.

Sevgi bâbın aç ki girsin hep gönüldaş hâresi,
Önce çıksın nefret û kin kalmasın dil yâresi.

Aşk demek sevgi demektir sevgiyi bilsen eğer,
Ol ki erbâb-î vefâdır Şemsiyâ dünyâ değer.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

HÂL-İ İSTİĞRAKTA HAYÂL
(131)

Bir şeb-î deycur ki görünmüştü ruhumda Irâk,
Sem'-i hicran ile duydum ki müsemmâ bi'l-fırâk.

Kûy-i cânan mı o yer bir şi'r-i revan mı hayâl,
Aynıma bir gölge mi etti hıram neydi o hâl.

Çöl derin bir samta müstağrak neye olmuş muhât,
Uğramış bir unsur-î azlam ki bulmuş inhitât.

Zulmeti bir reng de almış mâtem eylerdi türâb,
Katra katra hun bulanmış hem kızarmış mâhitâb.

Makber-î târında etmiş hem onun şemsi gurûb,
Ceddini cennette bulmuş bâ-vücûd âğûş olup.

Fushatile ol avâlim rûha âşikâr idi.
Müşteil kabri bu rîkistanda sûzişkâr idi.

Bir cihan düşmüş semâdan burçlar olmuş târümâr,
Hep şevâhık zulmet olmuş zılline konmuş mezâr.

Toprağı her dem nehârî, leyl-i zulmet câbecâ,
Merkad-î bî-serden ancak nûru onun rûnümâ.

Sengsâr olmuş görülmez onda hiç ma'mûreler,
Tâ uzaktan göz yaşı dökmekte mağmum çehreler.

Mâtemı bir renkle kılmış onu çünki âşikâr,
Âşıkâna cenneti hâzır kılıp perverdigâr.

Çünkü ol sıbt-î Nebî şâh-î şehîdân-î veğâ,
Kıldı hûnâb-î milelle selb u ibrâ-î hatâ.

Mü'mine çün bir fedâdır iş bu hükm-î pür kazâ,
Dürr-i kevkeb kandili hem kubbesi olmuş fezâ.

Subh-ezel nefhası müştâk-î dile safvet verir,
Hükm-i kahhâr adl ederken düşmana hasret verir.

Ol verâda durmadan bir nefha ısdâr eyledik,
Derdmenler fırkat-î ahlarla feryâd eyledik.

Şeş cihet sâmit olup bu ra'şe-î cûşanlara,
Hayret etti hep melâik hâl-i medhûşanlara.

Şemsiyâ tenvîr için şu hâkdân-î esfelin,
Eyle ta'lik bu belâyı vechine müstakbelin.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

MİNÂRELERDEN
(132)

O lâhûtî sadâ Allahü-ekber zikr-i Yezdânî,
O bir gülbang-i Mevlâ'dır ki inletmekte vicdânı.

Metâli' gösterir her an devâm eyler muakkibler,
Güneş gittikçe başlar her eyâletten murâkibler.

O ruhânî sadâ çıktıkça sadr-î âşıkânından,
Vicâhî feyz gelir herdem bütün ekvâna cânandan.

Bütün mevcûd-i hilkat yâd eder Hallâk'ı kendince,
Duyulmaz çûş eder Allahü-ekber dil mizâcınca.

O bir Sûr'dur ki Isrâfil elinde hep uyanmıştır,
Ki lâhûtî ezanlarla gönül nûra boyanmıştır.

Sükûnetle uyandırır o lem'a lem'a tehliller,
Açılıp şeb-çerâğla zulmet-î gabrâda leylîler.

Gönül medhûş u müstağrak kulûbun ayn-ı darbından,
Duyup Allahü-ekber hep cihânın şark u garbından.

Bu da'vetgâh-ı kudsîden serâser nur dolup gerdûn,
Gelir emvâc-ı Subhânî bulur dünyâyı hep meskûn.

Duyup Allahü-ekber'den girer raksa felekler de,
Semâdan akseder tehlîl okur aynın melekler de.

Seherlerden hurûc etsin bu Şemsî'ye hulûl etsin,
Silinmez bu meğer nûr-î İlâhî hep üfûl etsin.

(Mefâilün - mefâilün - mefâilün - mefâilün)

VEKÂYİ'-İ İBRÂHİM ALEYHİSSELÂM
(133)

Kıssa-î İbrâhim'i gel dinle oldu câvidan,
İsm-i hulletle müeyyed cism-i pâki kâmûran.

Nûr-i kudsiyyetle kılmış ol cemâli mihriban,
Hayy u Kayyum, Mâlik-el mülk, Hâlik-î kevn û mekân.

Bî-nihâye hâssa-î kudrette cârî mümkinât,
Pertev-î nûr-î Hudâ çün işbu seyr-î kâinât.

Hikmet-î idrâke merbut iktisâb-î hubb-i Zât,
Çün Halîl'e ol tecellî neş'esi verdi eman.

Ba's olup bir baht-ı kara üzre sâhib mu'cizât,
Cevher-î zâtında hikmet cem' edip ol pâk-zât.

Emr edip Nemrud'a nushile mukaddem bâ-necât,
Yaktı Nemrud bir ateş kim emre karşî bâ-feşân.

Yaktırıp dağlar gibi odunları ol bî-edeb,
Kasd-ı düşman dosta tâkat buldu var bunda sebeb.

Görmedi ayn-î felek hiç böyle kânûn-î feşan,
Kûh ü sahrâ ol zaman hep verdi tâmûdan nişan.

Bindirip bir mihrak-î devvâra ol Nûr Âdem'i,
Aşk kitâbın neşre tahsisdi fezâda ol demi.

Vasf-ı aşkın çün takabbül hep rızâdır muhkemi,
Bir hitâb-î İzzet erdi nâra oldu gülsitan.

Ol Hakîm-î fıtratın hep anlaşılmaz sırrı bu,
Neşve-î kudsiyyenin hubdan yapılmış seyri bu.

Vechesinde parlayan devvâr-ı Ahmed nûru bu,
Sanma âteş sanma şimşek sanma hurşîd parlayan.

Şu'le-yâb-î nâra verdi nûr-i cânan ol zaman,
Gark-ı nûr-î ma'rifet oldu gülistân ol zaman.

Zîb-tal'at bâde-î feyzle hurûşân ol zaman,
Pertev-î hüsn-î Halîl'den nârı oldu hep nihân.

Lütfu âteşler içinde nâr-ı sevdâ oluyor,
Nûr-i mahzın vechesi hep vech-i ferdâ oluyor.

Evvel âteş sonra vuslat hep o sevdâ oluyor,
Âteş-î her dûd-i âh kim sînelerde imtihan.

Feyz-i rahmet nakş-ı zîbâ menzeli nar bilmeli,
Reng-i nârın fer'-i gülde mahsalı nar bilmeli.

Ayn-ı nûr olmak için de medhali nar bilmeli,
Şem'-i vasla yandı âşık buldu cânan ol zamân.

Tûr'da âteş gösterip Mûsâ'ya bu vuslat dedi,
Yak da gel her maddeyi çün böyledir vahdet dedi.

Hecr-i hicret çektirip evvelce bu ruhsat dedi,
Geçti madde âleminden buldu birlikte nişan.

Hiç iken bir varlığa girdin görünen hiç beden,
Var sanıp ol hiçi girdin onda gayb oldun neden?

Tek zuhûr etmez bu kesret yanmayınca şem'adan,
Âlem-î kevn û mekân oldu o neş'etle revan.

Emre tâbi' ol yetişsin feyz-i Hakk burhan sana,
Nar nedir kim nûr ola nûrun da aslı nar sana.

Nârı nûra kalbeder bir gün olur gülşen sana,
Yan Halîlveş kim ki yandı kalmadı âteş-feşan.

Sen dahi düş mahrek-î hîçiye gör neyler seni,
Olmayan gülden olur gül öyle zeyn eyler seni.

Âteş-î dünyâ mı yoksa bâr-i tîn eyler seni?
Çün halâs buldu Halîl ammâ ki bitmez imtihan.

Gül gibi açmış iken ol gonca oldu emr-i Şâh,
Keşfile pîşinde gördü öyle müthiş râh-ı mâh.

Hem teveccühgâh-ı semt-î arsa-î beyt-î İlâh,
Ol azâb-î iğtirâba olmadı hiç lerzân.

Haşyetengiz kumlu sahrâ ortasında bir cemel,
Durmadan gitmekte ammâ nerde aksâ-yî emel.

Üç vücûd-î pâki olmuştu deve ancak hamel,
Râh-ı mechûl gâye-î azmi de mechûl hep revan.

Kim idi râkib o çöller neşr-i envâr eyledi,
Pîr-i rûşendi biri kim terk-i efkâr eyledi.

Zevce-î ekremle ferzend emri ikrâr eyledi,
Nûr-i şeyhûhet olup ruhsâr-ı aynında ayan.

Sadrına inmiş mübârek re'si gör teslîmini,
Hem mutâ-î hükm-i Rabb olmuş bilir tekrîmini.

Bilmedin mi kimdi ol zât anlayıp ta'zîmini,
Ol Halîl-î Rabb-i a'zâm her garîbe hânedan.

Sormadan râhı Halîl'e gitmede Hâcer bile,
Göğsüne basmış hüzünle tıfl-ı nâzikter ile.

Bir yanında gülşen-î tevhîd olan hemser ile,
Sormuyor çün kenz-i hikmetten bulup anlarda can.

İstinâd etmiş o cevher zevc-i âlî hazrete,
Hem bakar ol tıfl-ı ma'sûma alıp da şefkate.

Yâ niçin bu çölleri geçmek sebeb ne hicrete?
Hikmet-î rıhlet nedir hem burda var mı sâkinan?

Sormağa görmez lüzûm çün hiç tereddüt etmiyor,
Safvet-î ihlâsı var hem yalınız da gitmiyor.

Var ümîdi zevci onun Hâfız'ı incitmiyor,
Çün refîk-î hem-rehi zevci nebiyyü'l-müstean.

Nâgehan bir kum çölünde çöktü ol hayran cemel,
Gayr-ı zî-zer'miş meğer ol şemsile yanmış mahal.

Hayretin izhâr edip Hâcer Halîl'e bî-halel,
Iftirâk-î hicreti anlar mı mehcûr olmayan?

Kâbil-î iskân değil ol yer cahîmden nam verir,
Çatlamış her yer güneşten anda mahlûkât erir.

Seng-i hârr olmuş cebel hep ser-nigûn olmuş serîr,
Maksad-î ârây-ı hicret mi yıkılmış âşiyan?

İndiler ol vâhaya sabr-î tahayyur ederek,
Baktı Hâcer vak'ayı bir dem tefekkür ederek.

Çün süvâr oldu Halîl emri tezekkür ederek,
Ol zimâm-î uşturu çekti ide ric'at heman.

Bildi gitmektir onun ikdâmını Hâcer zebun,
Etti bir âh kim cebel âhlarla doldu bî-sükûn.

Aksi birden tâ fezâda inledi ol dem füzûn,
Dedi kim bu ric'ate n'oldu sebeb etme nihan.

Hem bizi bî-kes koyup gitmek revâ mı şöylece,
Tek ve tenhâ çölde kala zevce ferzend böylece.

Kimlere ettin emânet kim bıraktın öylece,
Fehm ü idrâk ile vehme girdi Hâcer nâtüvan.

Bir muazzam ümmetin re'sinde oldun pâdişâh,
Cümleye me'mur olasın hem vasiyy û hem penâh.

Çölde bizi râzı mıdır terke Allah bî-günâh,
Ger bana yok rahmetin yâ neyledi bu nevcivan.

Kalb-i İbrâhim bu hâle oldu pek çok münkesir,
İftirâkın zehr-i âteşnâki oldu mu'tesir.

Nice izhâr eylesin kim zevce hâif dert kesîr,
Dîde-î hayretle nâzır yâr evinde pür figan.

Yakmamıştı âteş-î Nemrud vücûd-î pâkini,
Nâr-ı firkatle bu kez Ma'budu yaktı sâkini.

Olsa da mürsel nebî göstermeden tâbnâkini,
Kaldırıp başın dedi ey hûr-i nisbet âşiyan.

Ey benim gam-hâr-i cânım hâmil-i bârım bu gün,
Bir de sen yakma beni volkan gibi nârım bu gün.

Hullet ile mün'adım ben sanma ki varım bu gün,
Var olan vermekte emri dinle var hükm-î nihan.

Üzme ey mehveş yeter bu işte pek âciz Halîl,
Çünkü ben ettim telâkkî böyledir emr-î Celîl.

Masdar-î ahkâm-ı hikmet olmada bu dem delîl,
Gel metânetle tahammül eyle oldun kâmüran.

Kıl tevekkül eyledim Allâh'a teslîm bî-elem,
Ol Muîn-î bîkesandır Hâfız-ul-hayr-ül kerem.

Sen zuhûr-î Ahmed'e oldun vesîle muhterem,
Gayri seylâb etmesin ol hançer-î müjgâna kan.

Et tevekkülle itâat emr-ı Hakk'dır ey nihâl,
Hâfız-î kevn ûmekândır sen sakın etme melâl.

Fahr-ı âlem nesl-i pâkinden eder arz-î cemâl,
Saklayıp göz yaşını bir dem dönüp oldu revan.

Duydu Hâcer müjde-î sırr-î Huda'yı ol zaman,
Terk edip hüznü yere serdi ridâyı ol zaman.

Döndürüp Allâh'a etti ol nidâyı ol zaman,
Oldu ol müddet içinde menba-î zemzem ayan.

Darb-ı pâkından mi çıktı mesken-î cânâna su?
Hangi menba'dan gelir ol kıble-î aynâna su?

Nûr-ı feyzinden akar her dîde-î irfâna su,
Öptü pâyın hazretin zemzem deyip de çağlayan.

Mesken-î me'vâsı oldu öyle çöller âdemin,
Sonra imrân oldu ol yer buldu vahşet hâtemin.

Çün musallâ oldu Kâbe kıblegâh-î âlemin,
Ol zaman kim âlemi teşrîf edip nûr-î jiyan.

Mülk-i tecridde idi ol mecma-î dürr û güher,
Mutmaindi sahn-i dil-sâfı ve gitmişti keder.

Oldu bir şeb bir tecellî mevki-î nevm-î hazar,
Vahy olundu nefha-î esrâr-ı bezm-î zebh-i cân.

İctimâ' etmişti dilde hep kesîrâne haber,
Darbe-î nev şeklini tecdîd edip de bu sefer.

Yâ ne için vâki' oldu bu mezâhimle keder,
İster Allah sığmaya hiç dâr-ı kalbe bir güman.

Görmüş idi bir ceset deryâda nısfı berdedir,
Ekleder vahşî semek hem de tuyûr ol mürdedir.

Dedi yâ Rab nice haşrola cesed her yerdedir,
Şek mi ettin yâ Halîl'im tecrübe et de inan.

Zebh-i tahmîr eyle dört mürgu gidip kûha bırak,
Râz-ı fi'l-î kudreti gör olma hikmetten ırak.

Acz-i külle sırr-ı a'lâya vukûf olmaz merak,
Şekl-i evvel oldu ihyâ uçtu ol dem murgiyan.

Fikr edip ol lahm-i mevtâ nevhayat bulmak için,
Kim veren ol reybi ona dil sebât bulmak için.

Teslim olmak pek kolay mı ruh necât bulmak için,
Mutmain olsun diye hep şûriş-î kalb û dehan.

Bitmedi ol iptilâ kim şüphenin hicrânıdır,
Gülsitânın şu'lesi âteş gibi sûzânıdır.

Duydu emri gevhere-î yektâsının kurbânıdır,
Oldu kalbi gîce-î hicran gibi bir şebsitan.

Aldı İsmâîl yolda söyledi Hakk'dan kelâm,
Yâ büneyye emr olundum zebhine ben fil-menâm.

Sen ki âgâh-î serâirsin düşün bâ-ihtimâm,
Şem'-i çeşmânınla ver ey nûr-i aynım bir nişân.

Emr-i Hakk'ı çün işitti gör o sultan neyledi,
Hikmet-î "Mâ zâ terâ"'dan şöyle im'ân eyledi.

Vech-i pâkin koydu hâke sabrı ikrâr eyledi,
Hâcer-î mâder bilip ilhâm ile koştu heman.

Baktı âh etti fakat teslîm idi Allâhına,
Koptu bir parça ciğerden had verip de âhına.

Zâhidâ gör vermeden cân almaz Allah râhına,
Şeyr-i aşkda buna derler vermeği cânâna can.

Mihnet-î mehcûru bezm-î yâr olandan sor da bil,
Sîne-î uryânı beyt-un-nâr olandan sor da bil.

Nakd-ı cânı Haydar-î Kerrâr olandan sor da bil,
Sor bu tefsîri bulup bir âşık-î püryâna yan.

Var mı nisvanda acep Hâcer gibi bir muhterem,
Zevci oğlu hem resûldür hem nebiyy-î zül-kerem.

Nesline gelsin Habîb-î Kibriyâ tâcü'l-ümem,
Zebhine zebh-il-azîm oldu mukâbil râyegan.

Koç mudur gökten inen yâ şevkat-î afv mı gelen?
Ye's ile bir darb-ı seyfi senge çâk etmiş iken.

Ten bulup cân-î latîfi ol misâl-î mürg ilen,
Nahri vâcib etti Allah hem ilâ âhir-zaman.

Hem selâmî ol büyük İbrahim'e Allah dedi,
Millet-î İbrâhim'iz bizler Habîbullah dedi.

Buldu feyzi kim ki bu mecliste bir kez âh dedi,
İşte merhem atsa bin ok çarh-i bî-iz'an her an.

Olsun edhâ cümleyi tes'îd edip te sâlimiz,
Gitmeye başka safâya meyledip te bâlimiz.

Yapsa hep yâr gülşeninde iyd-i istikbâlimiz,
Menzilin bu Şemsi'nin Allah ede darül'-eman.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

BEYÂN-Î HİKEMÂT-I İSÂ Aleyhisselâm
(134)

Oldu Îsâ her tabîat âlemin fevkinde yâd,
Batn-ı Meryem'de mükevven ol mutahhar bî's-senâd.

Gayr ile bir olmadı hâkden olup da neş'eti,
Nefh-i Cibrîlle verilmişti İlâhî âyeti.

Çün göründü sûret-î insanda Cibril Meryem'e,
Korktu Meryem âdemîden ınkıbaz geldi deme.

İnbisât lâzım gelirdi ahz için hem bir cenîn,
Tebşîr etti bildirip kendi risâletin Emîn.

Bir gulâm ki bahş olundu hem Zekiyyâ diyerek,
Nefh edip Ruhul-kudus hâzâ nebiyyâ diyerek.

Mâ-i Meryem nefh-i Cibrîl'den muhassal bir beşer,
Sûret-î insanda zâhir âyetullahdı meğer.

Meryem'e nisbetle insandı cesetle manzarı,
Sûret-î temsilde gördü Rûh'u insan benzeri.

"Fenefahnâ" kavli isbât eyledî "Min ruhinâ",
Çün mukâbil kuvve-î münfaile Meryem ona.

"Ahsanet" kavli tahâretdi tabîat âlemin,
Çünkü ahkâm-î nefesten kıldı tecrid kâmilin.

Hem de kâbildi o Meryem cism-i Hayy'ı almağa,
Oldu meb'ûs vahdetin bahrine her an dalmağa.

Bir zaman âbid idi ma'bette hem leyl û nehâr,
Ol haremde kim Zekeriyyâ idi sâhib karar.

Fâkihe gelmişti cennetten ona erzâk için,
Bir hayat hâzırladı gitdi dahi Hallâk için.

Şarka gitmişti tatahhur etmeğe Meryem o gün,
Ehline akrabdi menzil perdelendirdi önün.

Şâb-ı emred sûretinde gördü Cibrîl'i heman,
İffetinden korktu zulmile taarruzdan o an.

Vasf-ı insan kim mahall-î töhmetîdir Meryem'e,
Oldu isnad çün beşer şâb göründü Âdem'e.

Gördü Meryem bir beşerdir Cebrâil'den havf edip,
İstiâze etti Rabb'e ol beşerden tarf edip.

İsm-i Rahmân'a sığındım sen de Rahmânî isen,
İstiâze eylerim Allâh'a şeytânî isen.

Hâlini arz etti muzmerden takiyyâ diyerek,
Bir huzur buldu dehâletle seviyyâ diyerek.

Nefs-i Rahmân'ın tecellîsiyle geldi ol huzûr,
Harc-ı tenfîs eyledi gönlünde hâsıl oldu nûr.

Emr-i nefhî te'hir etmişti görünce hacretin,
Çünkü hayret almış idi dehşetinden Kudret'in.

Nefh edeydi Meryem'in ol hâletinde rûhunu,
Bir ehad bulmazdı tâkat duymaya meşrûhunu.

Ol sebebten bekledi hâl-î tabîat avdetin,
Sonra ifşâ eyledi kim ben resûlum İzzet'in.

Bir gulam bahş etmeğe geldim zekîdir hem Mesih,
İsmi İsâ söyleye ol mehd içinde bâ fasîh.

Çünkü Meryem muntazırdı va'd-i Hakk'ın vaslına,
İstimâ ettikte ol tebşîri geldi aklına.

Münşerih oldu bilip Ruhu'l-emîn nâkil idi,
Münbasit oldu feyizden zâhid û âkıl idi.

Bildi irfân-î zekîyi şehveti fâil olup,
Nefh olundu Ruh-ı kudsî vaktine kâil olup.

Hubb-i zattan münbais şehvet idi Meryem'de hep,
Ol mahabbet kim zuhûru âleme oldu sebeb.

Her vücûd-î kâmilin hubbu hakîkat cevheri,
Safha-î eflâkte seyrân ettirir ol mazharı.

Âdemi tahmîr edip tînden anâsır mecz ile,
Nefs-i Rahmâniyyeden ruh nefh edip bir haczile,

Muktezâ-î kavl-i "Gulâmen zekiyyâ" vech-i hâs.
Böylece Meryem'de cismin kevnini bildirdi nâs.

Nev'-i râbi' oldu İsâ'nın tevellüd hey'eti,
Gayr-i eb geldi vücûda Ruh-ı Rahman nefhati.

Oldu halk Âdem türabdan hilkat-î Havva lehim,
Oldu İsâ bîpeder hem gayriler eble rahim.

Madde-î nûrîye-î lâhût-i berzahiyyetin,
A'zam-î cemiyyeti sûrunde vâhidiyyetin.

Hükm-i mu'tad üzre etti onda tekvin nev'ine,
Çünkü tenzîh etti cins-î âdemîden halkına.

Ol vücûd kim Ruh-ı kudsile müeyyed mu'teber,
Lâbis-î heyyûladan tecrîd olunmuştu meğer.

Neş'et-î evvelde tinden tayr-ı tekvîn etmeğe,
Misl edip tekvin sıfatta bâ-mukayyed gitmeğe.

Hem dahi ihyâ-i emvatla mümâsil bildirip,
Sihhat-ı a'mâ vü a'rec her marazda gösterip,

Emr-i cüz'îdir bu kudret vâki' olmaz küllüne,
Hâtim-î hükm-î velâyetle halîfe cüz'üne.

Çün mesel kıldı onu tekvîn-i Âdemle İlâh,
Misl-i Havvâ halk olup Meryem'de râh.

Bir zükürden halk-ı ünsâ eylemişti evvelâ,
Kıldı ünsâdan zükûru kudretile mücmelâ.

Misl-i Âdem'le beyân etti nisâ töhmet olur,
Ol zamân âdemden ünsâ şimdi ünsâdan zükûr.

Nefs-i rahmâniyyedir ruh çün hayât zâta sıfât,
Ol sıfatla bir tecellî buldu mevtâda hayât.

Etse te'sîr ayn-ı ecsâmdan birine ger o rûh,
Yâ mübâşir olsa sûretle misâlle bâ-sunûh.

Ol cisimde bir hayat zâhir olur ol mes ile,
Her mizâc-î hâs ki kaabildir hayâta his ile.

Her ne miktar olsa akvâ Hayy ile zâhir olur,
Şiddet-î te'sîr-i zâhir fâil-î mâhir olur.

Bil ki mutlak hâssa-î ruh mecz olursa bir yere,
Sâri olur onda hayat her cemaddan mazhare.

Cebreil isrinden aldı Sâmirî bir kabza hâk,
Âlim oldu iş bu emre Sâmirî bil-inhimâk.

Keşf istidrâcîdir kim ol şehâdet eyledi,
Ruh mübâşir oldu cisme Hayy delâlet eyledi.

Suret-î emsâle çün kim Sâmirî âlim idi,
Ruh-ı küllîde mümessil Cebraîl kâim idi.

İttihâz etmişti zerden sûret-î icli ayan,
Hayy olup ses verdi kendi cinsini etti beyan.

Sâmirî ger sûret-î uhrâda etseydi amel,
Bir esed yâ bir feres yâ âdemî yahut cemel.

Ol zamanda sûret-î mesnûanın savtı olur,
Kükreyip yâ kişneyip yâ bâ-kelâm refti olur.

Seyr edince Cebraîl her bir mevâlid üzere,
Oldu hâkim ol anâsır onda vârid üzere.

Çünkü me'mur şark u garba cümle te'sîr eyledi,
Gâyet-î saltanatın sidre'de tabsîr eyledi.

Muhtelif mazharda şe'nile tecellî vâhidi,
Ol tasarruf ile te'sîr etti Rûh'a ahadi.

Şîşede manzûr olan bir levn-i âb kim levn-i zarf,
Gösterir mazrûfunu aynile tebdîlinde sarf.

Çün hayat sârî olur eşyâdadır Lâhût denir,
Kâim olsa bir mahalde ruh ona Nâsût denir.

Ruhla Kayyûm her mahal Hayy'dır İlâhî ruh ile,
Tesmiye oldu anınçün nisbet-î Subbûh ile.

Belki Îsâ oldu Ruhullâh ile zâti's-sunûh,
Çün vücûd-î zâhirinde i'tibârî oldu rûh.

Cebraîl tavr-î beşerde ümmî oldu hem beşer,
Sûret-î insanda zâhir oldu Îsâ müstakar.

Zâhir oldu hem sıfât-î Hayy ile Îsâ dahi,
Muhyî olmak hâletiyle gördü mevtâda dahi.

Çünkü Ruhullah olup nefhinde Îsâ'dır fütûh,
Hayy olur bir nesne mes etse murûrunda o rûh.

Nefh-i Cibril Kelimetullah'a mahsus idi,
Sâbit oldu nefh-i Îsâ onda bir hassa idi.

Çün tevellüd eyledi Muhyî ki Ruhullah idi,
Mazharında bâ-hakîkat Hayy eden Allah idi.

Cebraîl vehmiyye idi çün göründü beşerî,
Nefh-i Cibril de mütevvehhimdi zîra nazarî.

Oldu bunlar da vücûd-î Hakk'a nisbetle hayâl,
Hazret-î Ûlûhiyet'den fâize oldu hisâl.

Hem muhakkak oldu ahyâ zât-ı Îsâ'dan zuhûr,
Çün mütevvehhimdi ahyâ kudret-î Hakk'dı nuşûr.

Hem muhakkak hem müvehhem beynini cem'eyledi,
Cismi onun üzre mahlûk mehde girdi söyledi.

Vech-i Meryem mâ-i muhakkak idi ins aslına,
Sûret-î insanda girmişti müvehhem faslına.

Çün müvehhem oldu Cibrîl ile zîrâ ki melek,
Nâfih oldukta mümessil idi vehmi bilerek.

Hem tahakkukla tevehhum etti fi'linde zuhûr,
Zâhir oldu kevne vecheyn i'tibarile o nûr.

Her iki nisbetle ihyâ atf olur kul fi'line,
Fer'idir tekvîn-i aslın nisbeti ef'âline.

Gösterip isnâd-ı ihyâyı tarîk-î vehmile,
Tayra nef ettikte uçtu hâk idi ol cezmile.

Sûret-î rûhiyye-î aslı değildi neş'eti,
Sûret-î cismiyye-î hissîyesi haysiyyeti.

Hey'et-î tayr ile i'lâm eyledi tenbîh ile,
Hazret-î Kur'ân dahi Kâf koydu ol teşbîh ile.

Tayr-ı şey'in oldu "İznullah" sebeb ihyâsına,
Ayn-ı tekvîn olmadı Îsâ ile mahyâsına.

Nefh idi Îsâ'dan ammâ oldu menfuh Hakk ile,
Fi'l-i örfte hâsıl-î vechân olup mülhak ile.

İzn-i Rab'la kendi nefsinden tekevvün etti ol,
Hâlıkı Hakk oldu şey'in çünkü emr oldu kabul.

Neş'et-î Îsâ tevehhümle tahakkuk sûreti,
Hâlini etti beyan vecheynle tayrın âyeti.

"Tübriyül ekmeh ve ebras" cümle Îsâ'dan vürûd,
Hep tevehhümle tahakkuk üzredir ayn-î hudûd.

Şöyle ki ihyâ-ı emvat feth-i aynın kudreti,
Nefh için Meryem'de Cibrîl'in temessül hikmeti.

Hîn-i ilkâ sûret-î ihyâ ile hem "vahy" idi,
Üm cihetten aslı sûrette görülmüş Hayy idi.

Hayy u ihyâ eylemezdi ten cihetten beşeri,
Şûret-î tab'iyye-î nûriyyedendi eseri.

Gördü nâzır nutkile ihyâ ki hayvânî değil,
Hayy olup nâtık olur meyyit yine hûnî değil.

Ya'ni nutka nutk ile eyler cevab lebbeyk ile,
Hayy olup nâtık bulundukça kalır ol peyk ile.

Çün rucû' eyler yine ol hâlet-î asla heman,
Âkil û mâşiy değil bir ömre kalmaz nâtüvan.

Her cemâd kim nutk eder ihyâ gibi bir mu'cize,
Terk olunca sûret-î asl-î cemâd gelmez söze,

Çün hayât ervâh için her nefh ile zâtiyyedir,
Nefs-i Rahmâniyyeden esmâ-i lâhûtiyyedir.

Ol hasâistendir ihyâ oldu hîninde fütûh,
Mütemessil idi Cibril sûret-î insandı Rûh.

Ger o anda gayrı sûretle geleydi Meryem'e,
Unsurîye sûretinde gayr ile girmez deme.

Çünkü ol Ruh-ul emîn'di mütelebbis olarak,
Etti ilkâ kelimeyi müteşebbis olarak.

Ger geleydi Cebrail ol sidreden kim müntehâ,
Sûret-î nûriyye-î tab'iyyesiyle küllihâ.

Sûret-î unsur ve erkândan da hâriç ol makam,
Felek-î sâmin ile sâbi'de buldukta hitâm.

Hiç tecâvüz etmez ol fevkdan ki ol zâtiyyedir,
Suver-î nûr-î ilâhiyye-i esmâiyyedir.

Cebrail sultân-ı unsurdur anın çün kuvveti,
Her anâsır tahtına hep müştemildir kudreti.

Her makâm ehlindeki me'hûz u isti'dâd ile,
Mâlik olur ol şekilde temsîle zeyyâd ile.

Çün mütemmessildi Cibril nefhi te'hîr eyledi,
Fasl edip beynin zuhûrdan hâdise seyr eyledi.

Hem hüviyyet-i İlâhî evvel idi nefhadan,
Sûret-î Îsâ dahi evvel idi Hayy etmeden.

Mevtte ihyâ zâhir oldukta hulûle saptılar,
Bu hasâîs-î Rubûbiyyet deyip te taptılar.

Setr edip her bir mezâhirde tecellî hâlinin,
Hasr edip aynile Îsâ'ya İlâhî kudretin.

Küfrile hem bir hatâ beynin edip cem' gittiler,
İbn-i Meryem'dir dediler hem hulûl vehm ettiler.

Hadd-i zâtında hüviyyet-i İlâhî emrini,
Sûret-î insanda mahlûl bildiler Zât seyrini.

Setr edip Allâh'ı Îsâ'nın beşeriyyetine,
Küfre nisbet oldu Hâlik girdi hüviyyetine.

İbn-i Meryem mazharında Hakk Taâlâ hayy edip,
Hükmünü Îsâ'ya tefvizle meâl-î hayyedip.

Sûret ile ol hüküm beynini fasl eylediler,
Nitekim ol sûret ile geldi Cibril dediler.

Hâliyâ mevcud değildi ol nefih fasl eyledi,
Hâdis oldu sûretinden vaktine kesl eyledi.

Sûret-î hissiyyede oldu kelime Rabbine,
Hem dahi Ruhullah oldu nefhatile hubbine.

Sûrete-î rûhiyyede her bir beşer Ruhullah'tır,
Sûret-î esmâda cümle nâs Kelimetullah'tır.

Cism-i Âdem tesviye oldukta Yed'ullah ile,
Nisbet etti kevnine nefhile Ruhullah ile.

Belki her şahs-î ebî sûrîsine mensûb olur,
Sîret-î insandaki Ruh nâfih-î merbûb olur.

Cism-i insanı edip Rabbi seviyye terbiye,
Verdi ol cisme İlâhî Ruh ile bir nev'iye.

Kevn-i aynında o mesvâ cismidir menfûh olan,
Kendine nisbet olundu her beşerde rûh olan.

Sûret-î Âdem ki tinden tesviye olmuş idi,
Nitekim evlâdı rahm-î ümde yoğrulmuş idi.

Nefh olundu cümleye vaktinde Ruhullah ile,
Cism-i maddî hayy olundu böyle Lütfullah ile.

Nâfihe nisbet budur cismile kabl-et-tesviye,
Olmuş idi çünkü onlar nefhden evvel terbiye.

Cism-i Hakk'a nisbet olmaz sûret-î üm nisbeti,
Sûret-î ecsâm o halde ruhda buldu rif'ati.

Bir hayat var bu fenâdan gayrı Hubb-î zât ile,
"Lâ yetenâhî" görünür, rûhdaki mir'ât ile.

Cümle Âdem cismi ruhdan sonra oldu tesviye,
Ol tecessütten de sonra ruh oluptur mer'iye.

Sûret-î Îsâ ise Ruh-ul-Emîn'ın nefhile,
Ba'dehu tekvîn olundu ol kelime eclile.

Oldu cismiyyetle rûhiyyet yine aynı gibi,
Bir temâyüz olmadı takdîm u ezmânı gibi.

Cümle mevcûdât oluptur hep İlâhî kelime,
Kelimetullah ki tevdî oldu "kün"le Meryem'e.

Çün hakîkat mutlaka haysiyyetiyle rükn ola,
Hakk'a nisbet oldu ol cevher ki onda kün ola.

Ol kelâmdır var eden hem kâinâtı âdemi,
Bir deminde yok eder hem bir kelime âlemi.

Ol taayyünle muayyen oldu Îsâ nefh ile,
Menzil-i Ahmed'de oldu âdemiyyet fâile.

Menba-î ervahta mâzî ne de istikbâli var,
Nakş-ı levhin ebediyyetlerde mevcûd hâli var.

Zevk ile mümkün olur ancak bu irfan tâlibe,
Hâsıla olmaz o keyfiyyetle nisbet sâlibe,

Nemleye nefh etti bir gün Bâyezîd ihyâ için,
Ahz edip zevk-î Muhammed meşreb-î Îsâ için.

Katl edilmiş nemle gördü seyreder bulmuş hayât,
Ârif oldu çünkü billâh nefh olundu hâsılât.

Ma'nevî ihyâda böyle cehlile meyyit olan,
Kalb-i ihyâdır ki hissi ilmile tesbît olan.

Ol hayat zâtiyye-î ilmiyye-î nuriyyedir,
Ârifîn û âliyîn nefsinde ol hasriyyedir.

Kâmil insan mazhar-î güldür sıfâtın aynıdır,
Kalbi kâbil ki tecellîgâh-i Mevlâ zeynidir.

Müsteardan oldu bir lahza mücerret Bâyezid,
Kudretin tevdî edince kâil-î hablil-verîd.

Çün beşer bahr-î rubûbiyyetle merbûbiyyetin,
Berzahiyyet oldu beyninde bu inşâiyyetin.

Bunda insan sûreteyn ile zuhûr etmiş idi,
Bahr-i vâcib berzahı imkân olup gelmiş idi.

A'zam-î burhânı oldu vasf-ı insan Rabbine,
Zât tecellîsi demektir çünkü nûru hubbuna.

Oldu esmâ-î İlâhîye tahakkuk masdarı,
Hazret-î ilmiyye isti'dâdına ruh mazharı.

Var idi bi'l-kuvve tesvîyeden evvel ruhda ol,
Lef olup ba'delvücûd hem buldu tâatle kabûl.

Dikkat eyle hilkat-î Îsâ'da ruh maal cesed,
Ân-ı vâhid oldu onda Ruh ile mevcûd veled.

Oldu mücmel ismi Rûhullah cesed nerde kalır,
Bin çeşit i'câz u mu'ciz de bu hilkatte olur.

Söyledi bu âleme geldikte âdem lafzını,
Nerden aldı ol kelâmın tıfl iken de hıfzını.

Olmadan insan nasıl meb'ûs olur insanlara,
Ol şerâfet-bahş olundu mazhar-î Rahmanlara.

Sordular hayretle "fi'l-mehdi sabiyyâ" diyerek,
Söyledi emr-i kitâbî "ent nebiyyâ" diyerek.

Her melâik ki bulur arz u semâda mertebe,
Kâmil insan geldi onlardan mufaddal mezhebe.

Yalnız ol nev'i alın ki hayırlı nassile,
Bu nevi' memduhdan onlar oldu efdal fassile,

Zâhir olmuş Mele-î Â'lâ'da melâikedir,
Hilkatın hem zulmetin nûrunda müstehlikedir.

Pes melâike-i âllin kim cemâl-î Hakk ile,
Hep müheymen olması tab'iyye-î mutlak ile.

Nev'-i insânîde izzet şahsına mesbûk olur,
Sûret-î esmâ-i Zâtiyye ile mahlûk olur.

Zikr-i Hakk'la câmi' oldu her izzeti,
"Ahsen-î takvîm" idi cemiyyet üzre rif'ati.

Halk u îcâdda mahabbet hükm-i Sırrullâh olur,
İllet-î gâye-i âlem ma'rifetullâh olur.

Ma'rifetullâh arar ol bir beşer kim uyanık,
Nefse ârif olmaz illâ ol ki aşk ile yanık.

Âlem ondan zâhir oldu bildi onda Rabbini,
Nefs-i rahmanda teneffüs eyledi kalb tarbini.

Nefs-i rahmân oldu zâhir âlemi bilmek ile,
Çün teneffüs ayn-ı esmâ sûretin vermek dile.

İmtihân ettikte nefs-î Îsevî Rahmân ile,
Ayn-i cem'de fark olup ol insân ile.

Ârif oldu ayn-ı demde Mele-î â'lâ gibi,
Tıfl iken aldı risâlet Âdem-î bâlâ gibi.

Nefsi Rahmân'ın tayyüniyle oldu bend-i ruh
Ruh-i kudsile verildi ismi çünkü kendi Ruh.

Ayn-ı cem'de fark için te'kîd ile "Nefy-il-uyûb",
Etti tesbih fasl ile ki "Ente allâm'ul-ğuyûb".

Tâ ki ıtlâk ile takyîd oldu mahsûs hâl ile,
Hakk'a mensûb oldu ilmin küllisi iclâl ile.

Hakk'ı Îsâ'dan beyânen fark edip te "İnneke",
İlmi nefy etdi "Velâ a'lem ve mâ fî nefsike".

Kâili "ben" olmak ile Rabb-i a'lemsin ona,
Her vücûd kim Hak'da müstehlik ola cem'sin ona.

Zîr-i nikâb kaldı yine beşeriyyet haberi,
Zulmet-î âsârı kaldırdı basîret nazarı.

Cism-i Îsâ'yı kılıp tathîr küdûrâttan Hudâ,
Hey'et-î vasf-î tabîiyyeden etti hem cüdâ.

İsm-i Hayy'ın kudretinden fâize cismi dahi,
Bu ecilden ne katil oldu ne maslûb ey ahî.

Ol vücûd kim Ruh-ı kudsile müeyyed mu'teber,
Lâbis-î heyyûladan tecrîd edilmiş bî-keder.

Cevherin ecsâda nisbet eyledi halk eyleyen,
Server-î sâmit olur isminden idrâk eyleyen.

Lûbb-i Kur'ân'da beyan var halk-ı eşyâya kadar,
Ravza-î hâkden alıp evc-î Süreyyâ'ya kadar.

Ruh temessül eyliyor hep cümle âyât-î mübîn,
Dıhyetü'l kelbi mi hâzır oldu yâ Ruhu'l-emîn.

Sen bu tenbîhe-i rûhiyyeye eyle bir nazar,
Ol letâfet rif'atiyle verdi Rabbinden haber.

Nefy edip şahsiyyeti "mâ kultu lehum" kâili,
Emr-i Rabb'dır söyleten hem söylenen ol nâzili.

Kendi kavminden yine bir fırka söyler Rabb'dır ol,
İbn-i Meryem'dir Mesîh'dir sâlise mülhakdır ol.

Teslis eyler ba'zısı ba'zı Huvallah diyerek,
Nefy eder Îsâ dahi hep "İ'budûllah" diyerek.

Şirk edenler zâtına yâhud sıfâtında ayan,
Nâr olur me'vâsı ancak gayri yok vech-î beyan.

Küfre mess etmiş azâb ger tövbekâr olmaz ise,
Fazl u rahmet va'd olur gönlünde hâr olmaz ise.

Afv ile va'd eyledi Allah dönen müşriklere,
Rahmet-î Rahmân'ı gösterdi velî bî-şeklere.

Her gelen peygamberân misli resüldür ol dahi,
Ümm-ü Sıddîk'dır kemâlle muttasıftır bâ-vahı.

Âkilân û şâribân olmuştular aynel-beşer,
Nice lâyıktır Ulûhiyyete ol hakken nazar.

İsm-i câmi'le getirdi evvelâ ol kavl ile,
Cümleye tahsîs-i nisbet eyledi "mâ del" ile.

Çün rubûbiyyetle bir mevcûda nisbet olmadı,
Âhere nisbetle ayniyle kitâbet olmadı.

Her biri bir ismile oldu mümeyyez munfasıl,
Tâ ki Hayy ismile ervâh oldu ona muttasıl.

Bu sebebden fasl ile "Rabbî ve Rabbiküm" dedi,
Kendi nefsinden ve kavminden kinâye eyledi.

Her isim ki mazharında celb-i isti'dâd eder,
Setr eder ism-î Gafûr ma'kûsunu ol dâd eder.

İsm-i Zâtiyye olan hükm-î hurûf-î gaybiye,
Ol kelime vaslı "elkâhâ ilâ Meryem" diye.

Ol kelâm neydi ki "ilkâ" oldu mehdde söyledi,
İsm-i Zâtı unsur-î a'yâna te'sîr eyledi.

Cisme kâbil-i hurufla çün mukârenet olur,
Ol kelâm ayn-î sıfâttır ona izâfet olur.

Sûret-î Îsâ'da ruh oldu hakîkî kelime,
Çün ulûhiyyet-i gaybiyyeden ervâh-ı makdime.

Neş'et-î unsurla kâbil oldu Mi'râc rif'ati,
Buldu a'yan kâbiliyet ol hurûf haysiyyeti.

Bâ-vücûd tekrar gelip ol adl eder pür-intizam,
Hazret-î Mehdî'yi eyler hem salâtında imam.

Hüznü, havfı ref' olunmuş evliyânın perveri,
Neş'et-î asl-î hayat-î dünyevî hem uhrevî.

Sebt edip Furkan bilâ tebdîl kelimâtı ile,
Çün "Hüvel-fevz-ül-azîm" oldu beyânâtı ile.

Tâlib-î gufrân olup Îsâ dedi "Ente'l-azîz",
Kim ki buldu ol isimden izzeti Hakk'dır muizz.

Hazret-î Ahmed dahi bir leyle-î kâmilede,
Ümmeti hakkında etti çok duâ nâfilede.

Tâ tulû-î fecre varınca teahhur eyledi,
Savtına hubbu için Hakk dinledi nûr eyledi.

El-Hakîm terdîf edip Îsâ dahi etti du'â,
Hikmetin terbiyyetinden kavmi olsun sumeâ.

Hem muvâzebet ederdi ol resûl-i mu'teber,
İşbu âyetle du'âlar eyledi verdi eser.

Ger muvaffak olsa bir kimse duâda hayr ile,
Hep icâbet vâki' olur gösterilmez şerr ile.

Geç de kalsa gayridir mes'ûlüne ol hâssadır,
Rahmeti ammedir onun lüt'fu da muhtaassadır.

Gayr-i meczûz dur 'atâsı Şemsiyâ kıl sen duâ,
Oldu dünyâ bu hayatla rûh için bir mezriâ.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

AKÂİD-İ SIFÂTİYYE-İ RABBÂNİYE
(135)

Vâhidiyyet Zât'da esmâ-i sıfâttan her biri,
Sâir esmâ-î sıfâtın aynıdır kudretleri.

Çün sıfat-î cümle esmâ Zât'da müstagrak durur,
Feyz-i akdes ile Zâtı münceli olmak durur.

Her sıfâtda zâhir oldu Vâhidiyyet ile Zât,
Birbirinden ilmile oldu mümeyyez her sıfât.

Hazret-î ılmiyye-î zâtiyyedir kim her mahal,
Ol zuhûrla buldu temyîze taallukla delel.

Her bir esmâ oldu hem bir ism için Zâtı ile,
Kim O'na muhtassadır bir hassa-î âtî ile.

Her sıfât Zât'ın ne aynî hem ne gayrîdir ayan,
Bunda ezdâd oldu nefyî nefyile isbât beyan.

İlm ile Hayy başka ma'nâ bâ-vücûd aynî olur,
Her sıfât mefhûmile yek-dîgerin gayrî olur.

Şol misâl kim ilm ile âlim ola Hakk tâlibi,
Âlimin hayy olması hem bir vücûdün sâhibi.

Ba'zı ba'zından olup evsa' ve eşmel vüs'ate,
Ba'zı asvel gibidir ba'zı için de rif'ate.

Ba'zı esmâ Zât ile hem ba'zı esmâ-î sıfât,
Ba'zısı esmâ-ı ef'aldir merâtip hâsılât.

Bu merâtîb-î selâseden ki her bir mertebe,
Herbir ism için kemâl muhtassadır çün kudrete.

Allah ismi ism-i Rahmân oldu esmâya şumûl,
Olmadı ismeyne gayrî bir isim dahi udûl.

Her isim Zât'a delâlet eyledi ancak delîl,
Ol isimde âherin gayrı olur Zât'a adîl.

Çünki her bir ism için oldu delâleteyn beyan,
Her biri Zât'a delâlettir vucûd ile ayan.

Yâ delâlettir taleb hem sevk u izâfêt ile,
Yâ delâlettir vücûda ayn-i ism-i Zât ile.

Oldu hem me'lûhiyetle zât-ı a'yanda İlâh,
Çün olurdu mutlakâ ger olmayaydı böyle râh.

Rütbe-î Zât-î ulûhiyyet cemî'-i esmâ ile,
Bî-mezâhir olmadı illâ mu'ayyen şey ile.

Hem İlâh olmazdı ma'rûf nefsimiz bilmeksizin,
Ârif ol nefse dedi Peygamber-î hayr-el-güzîn.

"Küntü kenzen" sırrı bu irfân ile buldu husûl,
Olmaz ol Allâh'ı me'lûh bilmeden Hakk'a vusûl.

Çün vücûd aynî olup cümle sıfâtta bi'l-fiil,
Her tecellî oldu Zât'a bir delîl-i müstakil.

Âlemin Hakk'a delâlet etmesi hak'dan beri,
Keşf-i Sânînin atâsîdır o mir'ât meşheri.

Âlem-î a'yân olup sûrette Hakk'ın mazhari,
Her merâyâ-î uyunda sûret-î esmâ merî.

Mümteziç oldu sıfât-î abdile kudret kemâl,
Hakk olup sem'i basarı hem kuvâsı öyle hâl.

İmtizâc-î hulletin ma'nâsı İbrahîm için,
Zât tecellîsiyle abdin her sıfâtı oldu dûn.

Her bir insan kurb-i nevâfille Hakk'a erişe,
Beşerî her bir sıfâttan fâni olup değişe.

Kavs-i a'lâ mevtininden kim urûc eylerse bil,
İttisâfı hem sıfâtı oldu İbrahim Halîl.

Oldu hâmid hem de mahmûd hulletin evsâfı bu,
"Kul, hüvellezi yusallî" halk içinde vasfı bu.

Çün vücudda zâhir olan ol kemâlât ile hamd,
Râci' olur Hazret-î Mahmûd'a mir'ât ile hamd.

Her avâkib-us-senâ eyler rucû' ba'dessalât,
Çünkü a'yân-î vücûdda zâhire Esmâ-i zât.

O taayyunât-ı esmâ kim sıfâtın mazhari,
Oldu hazret-i ilimde mebde-i cem' ezheri.

Şan budur bir şey'i bir şey'e tahallül etmedi,
Pes mütehallil ki fâildir o mahcûb gitmedi.

Kurb-i farz mertebesidir ki Halîl'e ol fenâ,
"Ölmeden öl" dendi vâki'dir nevâfil de sana.

Kurb-i nevâfil ki bulup cezbe-i hubda bekâ,
Çün fenâsı sebkat edib de Bekâ'ya bâ likâ.

Fâniyye olup sıfâtı ayn-ı bâkiyye ile,
İsm-i bâtında tecellî-yi sülûki Hayy ile.

Keşf-i âher kim makâmıdır bekâ ba'del fenâ,
Farkı ba'de'l cem olur ol ism-i zâhirle ona.

Vâhidiyyet vahdet üzre ba'zımız mir'ât-ı Hakk,
Suver-î nûr ile zâhir ba'zımızdan Zât-ı Hakk.

Her zuhûriyle temeyyüz mertebe-î evveli,
Hazret-î ilmiyyedir kim ol taayyün hâsılı.

Âlem-î ervâhda olan bu tekârub-i şuhûd,
Fem-i Hazret-i Resûl'den böylece etti vürûd.

Oldu ervâh hep cunûd ile mücenned ma'rifet,
Hem taâruf hem tenâkür ol sıfâttan münşeet.

Bes ehâdiyyet-i İlâhiye-i Zatiyye de,
Gayri yoktur aynı oldu bi'z-zuhûr bâkiyye'de.

Cümle esmâ-î İlâhiyye hakîkat Zât ile,
Vasf-ı Zât-î ehadiyyet oldu ayn-î Zât ile.

Kesret-î nisbet ile çün gayri oldu her sıfât,
Şemsiyâ etti seni ol bir sıfatla mümkinât.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

ÂLEM-I KEVN-I MU'ALLÂ *
(136)

Âlem-î kevn-î mu'allâ oldu Âdem'le tamâm,
Çünki câmi' oldu esmâ onda fıkdân-î hitâm.

Sûretullah mazhar-î Âdem vucûd-î rûh ile,
Oldu mir'ât gayr-i mecluh hâil-î subbûh ile.

Âlemin hatmi dahi âdem olup encâm-ı kâr,
Akl-ı külden fass-ı hâtim müctenib eyyâm-ı nâr.

---

* Bu manzumenin başında, metinde, Bakar sûresinin 30. âyeti yazılıdır.

Sûret-î cem'iyyet-î esmâ dahi mahsûssadır,
Bu hazâin âlemin hatmile mahtûm fassadır.

Her sıfâtı bir şuûna aynile maksûrêdir,
Ol makam kim Ahmedî'dir cem'i nûradir..

Vech-i hasta mazhar-î cûd-î vücûd ekmel zevât,
Her cüzüv bir ism-i hasla münkalibdir mümkinât.

Ol hazâin âleminde sûret-î esmâ ile,
Sûret-î insân-ı kâmil neş'et-î Kur'ân ile.

Oldu mahzûn her hakîkat Âdem'in çün sûruna,
Ol kemâlât madde-î neş'etle Âdem nûruna.

Neş'et-î unsurda Âdem misl-i kevneyn sûreti,
Neş'et-î insanda ekmeldi hazâin kudreti.

Çün hazâin bi'lfiil insan-ı kâmilden ola,
Âlemin hatmi dahi bilcümle hatminden ola.

Tesmiye kıldı Hudâ bundan halîfe Âdem'i,
Sûret-î misliyye-î nev'iyyedir hem hâtemi.

İlmine külliye dendi çünkü Esmâ hâfızı,
Mihr-i sultandır hazâin arza her mâ-hâfızı.

Küll-i esmâ-î sıfâtın bâtını hem zâhiri,
Suver-î nev'iyye-î kevniyyenin de âhiri.

Oldu zübde ol netâyic neş'et-î mevcûdeye,
Hâtem oldu âlem-î kevnindeki mahdûdeye.

Mülk-i Hakk'ın hatmi insân-ı kâmil külliyesi,
Yok hazâin âlem üzre bir ahad mer'iyyesi.

Ba'demâ hiç kimse etmez feth-i bâba cür'eti,
Çünkü memhur bir hazîne izne bağlı fethati.

Feth-i cüz'e hikmet-î Rabb iktizâ-î ezheri,
Feth-i küllî hatm-ı insân-î mükemmel mefhari.

Kâmil insân ile mahfûz eyleyip bahr ü beri,
Âlem-î cem'a hilâfetle mukaddem eseri.

Çün hakâyık âleminden iktizâ etse meğer,
Ol hazâin âlemin hıfzında istihlâf eder.

Hem ıfâza eyleyip cem'iyyeti küllîyeden,
İsm-i Vâhid mazhariyle ism-i Zâhirle beden.

Kevn-i câmi' oldu Âdem fâsıla oldu beyan,
Seyr-i Âdem "Beyn-e humâ berzahun lâ yebgıyân".

Bahr-i vucûb ile ebhârî mekânda olmadı,
Ancak insân-î mükemmel sa'yine sed bulmadı.

Çün verâ cem'-î hakâik hilkaten mevcûd idi,
Rûh ile oldu misâli fasla ol bir cûd idi.

Her merâtib ve menâzır tab'ına Furkân ile,
Zâhiri bâtında ism-î hâss ile fermân ile.

Âlem-î mir'âtta bir emr-î cilâ maksûd idi,
Âdem'e mir'ât cilâsı masdar-î Ma'bûd idi.

Sûret-î cem'iyyede mecma'di esmâ neş'eti,
Zâhir oldu neş'et-î insanda cem'-î hazreti.

Cem'-i ekmel kim hazâin âlemi hıfz eyledi,
İşbu cem'-î ekmeli hiç bir melâik bilmedi.

Çün hakâik isminin icrâsı âlemde yeri,
Cüzde izhâr bi-haseb-il-levn ile oldu berî.

Sûret-î tafsîle-î âlemde esmâ âyeti,
Oldu furkân-î hazâin mazhar-î kül sûreti.

Çün bu neş'etle beşer de hâiz-î mümtâz olup,
Mazhar-î ecme' ve ecmel müntehab feyyâz olup.

Hüccetullah kâim oldu hep melâik münkesir,
Cürmüle ma'siyyeti isnâd ile hep muntazır.

Mele-î â'lâ üzere gâlib idi nûr-ı Hakk,
İddiâ etti melâik zanlarıdır müstehak.

İsm-i zât da süret-î cem'iyyeti mir'âtına,
Kim o mir'ât-î zuhûr âdemde oldu zâtına.

Etdi istinbâ-ı Hakk arz u semâ her mâ ile,
Mülzem etti onlara muhtâc olan esmâ ile.

Cem'-i esmâ-î İlâh'a ittilâ-î i'tiraf,
Bî-vukûf oldukların bildirdi ancak bâ-tavâf.

Çünkü Âdem oldu Hakk'ın hücceti kâmil idi,
Neş'etinde ayn-i nûr-î Ahmedî hâmil idi.

Câmi' oldu her kuvâ-î kevni ismile beşer,
Kümmelîne oldu mekşûf ayn-ı esmâ-î nazar.

Her beşer hayvân-ı nâtıktır kemâl bulmaz ise,
Sûret-î insâniyyetten cüz' olup gelmez ise.

Olmayınca iltihâk-î kümmelîne kısmeti,
Bir ceset meyyit gibi insâna onun nisbeti.

Çün kemâl-î mertebe insanda istihlâf idi,
Olmadı bir kes ki illâ mazhar-î evsâf idi.

Bes ibâdet Zât'a mazhar İsm-i Hakk'ın ezheri,
Satveti hem de celâli i'tirâzsız zîveri.

Bir kes Hakk'dan bilmez illâ Zât'ı ihsân eylesin,
Vasf-ı Vahdâniyye'den ol cem'i im'ân eylesin.

Pes melâikde zuhûr-î cüz' ile abdiyyeti,
Âdem'in hep bâtınında müştemeldi sûreti.

Lâkin oldu zâhir-î cüz'e melâik manzarı,
Her mezâhir ma'rifette Hakk zuhûr-î kaderi.

Bilmeyip kadrin ibâdet ehliyiz hem hâmidûn,
Kuluna oldu cezâ (Yef'alun, mâ yü'merûn).

Muktezâya gâlib oldu bî-şuûr zemmettiler,
Tezkiye-î nefs edip de cerh-i âdem ettiler.

Bilmeden esmâ şuûnun sen de etme i'tirâz,
Zâhir oldu bir isimle cümle ecrâm mustefâz.

Fıtrat-î İslâm'la gönderdi seni aldı havâs,
Ba'zı esmâ oldu âmma ba'zı da insâna hâs.

Ba'zı zâtında mukadder cümle zâtında zuhûr,
Olduâmme hâlikiyyet inse Cebbâr hem Gafûr.

Zâtına zâtiyledir ilmi "Bi-zâtihis-sudûr",
(Mâ esâbek min hasene) oldu Zâtından nuşûr.

Çün nizâ' etti melâik aynıdır isnatları,
Ol fesâd kim âdemi cerh oldu tâm ifsâtları.

Fi'l-i nakzı gayre isnâd ism-ı -Zâtî'den nukûl,
Muktezâ-yî hâdisiyyet buldu nefsinde kabûl.

Atf edip noksan mezâmi âdemin ef'âline,
Gitdiler tahsîs edib tesbîh-i takdîs kâline.

Ger melâik ma'rifet-î nefse olsa müstefâz,
Vahdet-î mebsûta olmazdı nizâ'-î i'tirâz.

Nefse ârif oldu külliyette ârif oldular,
Emr-i sâmi' oldu ervâh cümle hâif oldular.

Bildiler kim Âdem oldu cümle esmâ mecma'i,
Secde etti bâ-edeb gördükte onda Câmi'i.

Gördü İblis ba'zı âlem sûretin şânı idi,
Sîret-î nârından İblis kibrile sânî idi.

Görmedi "Fa'âl" sıfâtın olmadı hem kâbile,
Ol dahi gayr-î sıfâttır feyz-i akdesten dile.

Çünki âlemden olup cüz' olmadı hâsıl cemi',
Âdem için hâsıl idi oldu ervâh müstemi'.

Çün ihânet etti İblîs Âdem'e nakz-î hisâb,
Bilmedi cem'iyyet-î Âdem'dedir mahz-î nisâb.

Olmak istersen eğer İblîs'e dost, sen de yürü,
Setr edip nûru hicabla, fi'l-i mazmûma yürü.

Şöyle bil kim her ta'ayyün bir muayyen üzredir,
Oldu âlî setr eder "nûr" ol mükevven üzredir.

Her hicâbiyyette aynile muayyen hark eder,
Kim ki Mahmûd vasfını vasf-î mudilden fark eder.

Şol hicâbiyyet taayyününde şâhid olmaya,
Muhteceb oldu o zîrâ Hakk'a hâmid olmaya.

Bu hicâbdir kendi nefs-î ihticâbından ona,
Kül kıyâmı etdi mahrûm ma'rifetten her yona.

Ol muayyen iddiâ etti enâniyyet ile,
Kendi aynından ve ayn-î külde seyr-î Zât ile.

Sûreteyn beyninde Allah âdemi cem' eyledi,
Cem'-i vücûbu hakâyık-ı Ahâdiyye idi.

Sûret-î âlemde Hakk'dan böyle müstaflef olup,
Âlem-î rûh âlem-î ecsâma ol dem leffolup.

Nefh-i Zâtî cem-i berzah bahr-i imkân mazharı,
Beyn-i arşda ol hakîkat müstevî Hakk rehberi.

Arsa-î hâk oldu menzil çün hamîri hâk idi,
Geldi dünyâya Peyâm-ı feyz nûru pâk idi.

Cem'-i külde çün tezâd var hem azîz û hem mudıll,
Kâmil oldu ba'zılar hem ba'z-ı zâlim bi'l-cehil.

Geldin ol berzahda sevk etmek için keştîleri,
Levn-i mercâna tutulmaz dürr-i sâfî erleri.

Kim teveccüh etti ona bâkî oldu sîreti,
Hep fenâ buldu olar kim müsteardı sûreti.

Çünki âdemdir o cem'-î cem'e kâbil olmağa,
Şemsiyâ eyle tezarru' sen hidâyet bulmağa.

(Fâilâtün - fâilâtün - fâilâtün - fâilün)

